

בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו

בפני: כבוד השופט א' סטרשנוב

תפ"ח
207/9
5
תפ"ח
208/9
5

המאשימה: מדינת ישראל

ע"י ב"כ: עוה"ד נ' מימון-שעשוע וא' מודעי

נגד

הנאשמים: 1. עופר בן עמי הלבדשטיין

2. דוד בן טיבור וינמן

3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי

4. אהוד בן נאג'י יעקב

5. מרדכי בן אלברט מרקדו

6. מיכאל בן שאול אורון

7. רינת בת מיכאל אורון

9. אריה בן יצחק אדלר

ע"י ב"כ: 1-2. עו"ד א' רוזובסקי

3. עו"ד שי' ורשה

4. עו"ד י' שטיין

5. עו"ד י' דורון

6-7. עוה"ד ד' שיינמן ונ' רוטלוי

9. עוה"ד ל' אפשטיין וא' בלום

הכרעת דין

בפתח הדיון הנני להודיע כי החלטתי לזכות את נאשם 6, מיכאל אורון, ואת נאשמת 7, רינת אורון, מהאשמות המיוחסות להם בכתב-האישום.

האישומים

1. התביעה הכללית מייחסת לשמונה הנאשמים בתיק זה סדרת עבירות שקובצו על ידה ל-20 פרטי אישום בהם מיוחסות לנאשמים, או למי מהם בפרט אישום זה או אחר, העבירות הבאות:

קשירת קשר לביצוע פשע - עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז1977-; לקיחת שוחד, או מתן שוחד, לפי המקרה - עבירה לפי סעיף 290,

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלבדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

או 291 לחוק העונשין; תרמית בקשר לניירות-ערך לפי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח1968-; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין; מרמה והפרת אמונים בתאגיד לפי סעיף 425 לחוק העונשין. בנוסף לכך יוחסו לנאשם 1 עבירות נוספות באישומים 21 ו-22 לכתב האישום.

בתקופה הרלבנטית לכתב-האישום - סוף שנת 1933-ראשית שנת 1994 - שימש הנאשמים בפרשה זו בתפקידים הבאים:

נאשם 1, עופר הלבדשטיין, היה מנהל מערך הייעוץ להשקעות בבנק דיסקונט וממונה על מחלקת חברות באגף ניירות ערך של הבנק. בתוקף תפקידו זה טיפל נאשם 1 בתיקי השקעות של לקוחות גדולים של הבנק, ביניהם רשות הנמלים והרכבות.

נאשם 2, דוד וינמן, שימש בתקופה הרלבנטית מבצע בבורסה מטעם חברת ההשקעות אילנות דיסקונט (להלן: אילנות), ואילו נאשם 3, אפרים קוצ'ינסקי, היה אחראי על המבצעים בבורסה מטעם אילנות.

בתוקף תפקידיהם אלה, טיפלו הנאשמים בהשקעות באגרות חוב עבור קרנות הנאמנות שבניהול אילנות. נאשם 3 אף היה מוסמך להחליט אילו ניירות ערך ספציפיים לקנות או למכור עבור קרנות הנאמנות הנ"ל.

נאשם 5, מרדכי (מיקי) מרקדו, שימש בתקופה הרלבנטית אחראי על המבצעים בבורסה מטעם בנק דיסקונט, ואילו נאשם 4, אהוד יעקב, היה סגנו. השניים פעלו בזירות המסחר השונות בבורסה וביצעו בפועל הוראות קנייה ומכירה של ניירות ערך שונים מטעם בנק דיסקונט.

נאשם 6, מיכאל אורון, היה בתקופה הרלבנטית איש עסקים בעל נכסים, שנהג להשקיע באופן פרטי בניירות ערך שונים בבורסה, ועשה כן בין היתר באמצעות הנאשם 10, טדי שגיא.

נאשמת 7, רינת אורון, הינה בתו של נאשם 6 והיתה בעלת יפוי-כח למתן הוראות בחשבונות הבנק של אביה.

נאשם 9, אריה אדלר, היה מנהל תיקי השקעות בניירות ערך בחברה המרכזית לניירות ערך בע"מ, וכן היה משקיע פרטי, אשר החזיק פקדונות ניירות ערך בבנק למסחר בע"מ.

שלושה נאשמים נוספים, שהדיון בעניינם בבית משפט זה כבר הסתיים, היו אלה: נאשם 8, עמי הלבדשטיין, שהדיון בעניינו הועבר לבית משפט השלום לאחר שנתקבלה טענת סניגורו בדבר חוסר סמכות לבית משפט זה לדון אותו (החלטה בעמ' 55 לפר').

הנאשם יצחק כהן (נאשם 1 בתיק 208/95), הורשע על סמך הודאתו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום ונדון, במסגרת הסדר טיעון, בין היתר לשלוש שנות מאסר לריצוי בפועל (גזר הדין בעמ' 24 לפר').

הנאשם 10, טדי שגיא (נאשם 3 בתיק 208/95), הורשע על סמך הודאתו ונדון בנפרד ע"י בית משפט זה, ובין היתר הוטלו עליו תשעה חודשי מאסר לריצוי בפועל (גזר הדין בעמ' 330 לפר').

2. לגירסת התביעה הכללית, כפי שפורטה על ידה בכתב האישום ובמהלך הצגת הראיות בתיק זה, קשרו הנאשמים קשר ע"י ניצול מעמדם ותפקידם, להשפיע על שערי ניירות-ערך מסויימים (אגרות חוב ומניות), להעלות את שערם באופן מלאכותי ולאחר מכן למוכרם תוך הפקת רווחים אישיים, אותם הם גרפו לכיסיהם הפרטיים.

15 האישומים הראשונים מתייחסים לעבירות ולמעשים שבוצעו באגרות חוב, בין ממשלתיות (10 אישומים) ובין קונצרניות (חמישה אישומים); ואילו חמישה אישומים נוספים (16 עד 20), עניינם עבירות שבוצעו בשיטה דומה במניות, בבחינת "הרצת מניות", בלשון העם.

את פרטי הקשר הכללי הנ"ל, שתורגם עד מהרה ע"י הנאשמים לכלל ביצוע של ממש, ואת מעשיהם של הנאשמים במהלך ביצוע העבירות המיוחסות להם, ניתן לתאר באופן כללי, כדלהלן:

נאשמים 1, 2, 3 ו-4, יחד עם יצחק כהן, החליטו ביניהם על נייר-ערך מסויים שכדאי להקדים ולרכשו לחשבון פרטי, בין אם היו אלה אגרות חוב שהוצעו לציבור במכרז של בנק ישראל (ברוב המקרים), ובין אם היו אלה אגרות חוב קונצרניות, שנסחרו בבורסה.

נייר הערך הספציפי עליו החליטו הנאשמים 1, 2, 3 ו-4, כאמור, נרכש לחשבון הפרטי, בדרך כלל באמצעות מממן חיצוני בעל אמצעים מספיקים לרכוש את הנייר בכמויות גדולות. המממנים בעיסקאות השונות המפורטות בכתב האישום זה היו נאשם 9, אריה אדלר (אישומים 1 עד 13); נאשם 10, טדי שגיא (אישומים 14-15) ונאשמים 6 ו-7, מיכאל ורינת אורון (אישום 15).

לאחר קניית האג"ח לחשבון הפרטי, כאמור, פעלו הנאשמים, או מי מהם, יחד עם יצחק כהן, במטרה להשפיע על שער האג"ח - בין בבורסה ע"י הזרמת ביקושים ניכרים לאותו אג"ח ובין בעסקה מחוץ לבורסה - וזאת באמצעות הגופים בהם ועבורם פעלו הנאשמים, דהיינו בנק דיסקונט ואילנות.

כתוצאה מכך גרמו הנאשמים לעליית שער אגרות החוב (או למניעת ירידתו).

לאחר שהושגה עליית השער כמצופה ע"י הנאשמים, הם הורו למממן למכור את נייר הערך מהחשבון הפרטי שלו, והנייר נרכש ע"י נאשם 1 לחשבונות לקוחות בנק דיסקונט שבניהולו (בדרך כלל לחשבון רשות הנמלים והרכבות).

ממילא, היה ערכו של נייר-הערך שנקנה לחשבונות לקוחות בנק דיסקונט ע"י נאשם 1 גבוה משער הרכישה ע"י המממן, והנאשמים חלקו ברווחים.

את הרווחים שהצטברו בחשבון המממן, תוך פרקי זמן קצרים ביותר של ימים ספורים, בשיטה המתוארת לעיל, חילקו הנאשמים ביניהם, כדלהלן:
כ30-40 אחוזים מהרווחים קיבל נאשם 1.
כ10-20 אחוזים מהרווחים קיבל המממן בכל עסקה.
כ10-15 אחוזים מהרווחים קיבל כל אחד מהנאשמים האחרים שהיה מעורב באותה עסקה ספציפית.

זאת היתה המתכונת והשיטה הכמעט אחידה לביצוע העבירות באישומים 1-15 הנוגעים לאגרות חוב, למעט שינויים מסויימים הנוגעים לאופן הרכישה והמכירה, כמפורט באישומים השונים.

3. בשיטה דומה פעלו אף נאשמים 4, 5 ו-9 וכן יצחק כהן בפרשת המניות, נשוא האישומים 16-20 לכתב האישום. הנאשמים סיכמו ביניהם על קניית מניה מסוימת, שנרכשה ע"י נאשם 9, אריה אדלר, לחשבונו הפרטי, אותו הוא ניהל בבנק למסחר. לאחר הרכישה, דאגו נאשמים 4 ו-5 להזרים במשך מספר ימים ביקושים לאותן מניות בבורסה, וכזאת הם עשו בתוקף היותם מבצעים בבורסה מטעם בנק דיסקונט, תוך שהם גורמים להעלאת שערן של המניות. לאחר עליית שערן של המניות הן נמכרו ע"י אדלר מחשבונו הפרטי ואלה נרכשו בתיאום מוקדם לחשבונות קופות הגמל של בנק דיסקונט ובנק הפועלים. הנאשמים חילקו ביניהם את הרווחים הנאים שצברו בדרך זו, כשכל אחד מהם מקבל כ-15% מהרווחים, בעוד שלישי מהרווחים הועבר לאלון צברי מבנק הפועלים, שהיה אף הוא שותף להרצת המניות בשיטה זו - כך גירסת התביעה.

התביעה טוענת כי כתוצאה ממעשי המרמה של הנאשמים והעלאת שער ניירות הערך, הן האג"ח והן המניות, בדרכי תרמית ולצורך הפקת רווחים אישית - הסתכם הרווח הכולל של הנאשמים בכ-5 מיליון ש"ח.

4. במהלך משפט זה, נערכו למעלה מ-50 ישיבות בהן נשמעו כ-80 עדים, הוגשו מאות מסמכים ונרשמו למעלה מ-1,500 עמודי פרוטוקול. בית המשפט אף ביקר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ועמד מקרוב על שיטות המסחר בניירות ערך בזירות המסחר השונות.

מאחר שהמדובר במקרה דנן באישומים רבים ומפורטים, המבוססים בין היתר, על מסמכים רבים ועסקאות פיננסיות לא מעטות, ערכה התביעה הכללית, לבקשת בית המשפט, סיכום תמציתי המתייחס לעובדות הספציפיות של כל אחד ואחד מהאישומים בנפרד (ראה נספח א' לסיכומי התביעה).

סיכום עובדתי זה מתבסס על המסמכים האובייקטיביים ותנועות הרכישה והמכירה, הן בבורסה והן בגופים השונים שקנו או מכרו את אותם ניירות ערך,

ולמעשה אין עובדות אלה צריכות להיות שנויות, בעיקרן במחלוקת בין הצדדים - להבדיל מהמסקנות שיש להסיק מעובדות אלה.

על מנת שלא להרחיב את היריעה, הרחבה עד מאד בלאו הכי, ועל מנת שלא לסרב להכרעת-דין זו בפרטים טכניים ועובדתיים מרובים לעייפה - הנני מאמץ את האמור בנספח א' לסיכומי התביעה כחלק בלתי נפרד מהכרעת-דין זו (להלן: הנספח). זאת, בהתייחס, כאמור **למצב העובדתי** לאשורו כפי שהוא בא לידי ביטוי במסמכים ובראיות האובייקטיביות, שהיוו את הבסיס להכנת הנספח.

כאן המקום לשבח את נציגות התביעה הכללית שהופיעו בתיק זה, עוה"ד נ' מימון-שעשוע וא' מודעי, על עבודתן היסודית והמועילה ועל הופעתן וטיעוניהן הראויים לשבח, אשר סייעו רבות בידי בית המשפט לקבוע ממצאים ולחרוץ את הדין בפרשה סבוכה זו.

הטיעונים

5. התביעה הכללית מבקשת לבסס את הרשתם של הנאשמים בעבירות המיוחסות להם בתיק זה, בהסתמך על הראיות הבאות:

א. הודאותיהם המלאות והמפורטות של מרבית הנאשמים במהלך חקירתם ברשות ניירות ערך. לגבי קבילותן של חלק מהודאות אלה נערך משפט זוטא, שבסיומו החלטתי לקבל את ההודאות כראיות קבילות וכשרות בתיק זה (החלטה בעמ' 799 לפר').

ב. עדויותיהם של יצחק כהן וטדי שגיא, אשר לאחר סיום משפטיהם וגזירת עונשיהם בנפרד, העידו כעדים מטעם התביעה כנגד יתר הנאשמים. עדים אלה, ובמיוחד כהן, הפלילו את הנאשמים בצורה ברורה ומפורשת.

ג. מסמכים שונים ורבים, הן של הבורסה והן של המוסדות הבנקאיים השונים, אשר יש בהם כדי להצביע על עריכת העסקאות השונות בדרכי תרמית והפקת הרווחים כתוצאה מהן, כמפורט בנספח לסיכומי התביעה.

ד. עדויות שונות ונוספות שהושמעו מטעם התביעה, ביניהם עדויות מומחים ויודעי דבר בתחום הבורסה, לגבי המהות הפלילית המובהקת של המעשים, נשוא תיק זה, לגירסת התביעה.

6. בפתח הדיון כפרו סניגוריהם של הנאשמים כפירה כללית וגורפת במיוחס למרשיהם בכתב-האישום, ונראה כי למעט שמותיהם ומספרי תעודות הזיהוי שלהם, הם כפרו בכל מכל כל.

משהתארך הדיון המשפטי בתיק זה והסתרב עד מאד, דרש בית המשפט מהסניגורים לפרט את נימוקי כפירתם באשמות ולהודיע לבית המשפט במה בדיוק הם כופרים ואילו עובדות ניתן להסכים עליהן, וזאת לאור הוראות סעיפים 144

1511- לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב1982- (ראה החלטות בעמ' 430, 736, 798 לפר').

בשלב זה, התרשם בית המשפט כי פרשת ההגנה מתרחבת ומתפרסת לכל עבר ולכל כיוון, בלא שקיים, לפחות אצל חלק מהנאשמים, קו הגנה של ממש.

כך, לדוגמא, הרבה סניגורו של נאשם 1 לחקור עדים ופקידים בבנק דיסקונט לגבי זהותו של נותן ההוראה לביצוע העסקאות השונות, שמא הפקידה המקלידה החליטה על דעת עצמה לבצע את העסקאות, בעוד שברור ונהיר היה כי ההוראות לבצוע רכישות ניירות ערך ניתנו ע"י נאשם 1, או מטעמו, כפי שהודה סניגורו בסופו של דבר.

סניגורו של נאשם 9 בחר להפנות את עיקרי חיציו כלפי הקלטת המפורסמת שהגיעה לרשותו של ראש מחלקת חקירות ברשות ניירות-ערך, מר קובנט (ושבה נזכר שמו של אדלר), ולא נרגע ולא שקט עד שמיצה עד תום את חקירותיו בנושא משני ובלתי רלבנטי לחלוטין זה.

עוד דשו ועסקו דסניגוריו של נאשם 9 לרוב בחייה הפרטיים של העדה ד' שהעידה בתיק זה, וזאת שלא לצורך ומעבר למידה הנדרשת, תוך שהם מנסים לפגוע גם בצנעת הפרט שלה - עד כי בית המשפט נאלץ להפסיק את החקירה הנגדית בסוגייה פיקנטית, אך בלתי רלבנטית זו (עמ' 70-1069 לפר').

הצדדים העמיקו חקור ודרוש בנוהלי שיטות המסחר בבורסה - שלביו, השלכותיו והשפעותיו - ולא נלאו ממלאכתם זו, הרבה מעבר לנדרש ולמתחייב לצורך בירור הנושאים השנויים באמת במחלוקת בתיק זה.

רק בעקבות החלטה מפורשת של בית המשפט, כאמור, נאותו הסניגורים למסור פרטי כפירה מפורטים יותר מכפי שעשו בתחילה, ולצמצם, במידת מה, את נשוא המחלוקת בתיק זה, וזאת לאחר שנרשמו כבר למעלה מ-800 עמודי פרוטוקול והוגשו מאות מוצגים (עמ' 809-814 לפר' וכן תגובות בכתב).

7. במהלך פרשת ההגנה ואף בסיכומים עצמם, חלה התפתחות נוספת בעמדת הנאשמים, כשהפעם נאותו חלקם, ובמיוחד נאשמים 1 ו-2, להודות במרבית העובדות המיוחסות להם בכתב האישום.

לא רק שסבורני כי גישה עניינית יותר מצד הסניגורים והנאשמים בהתייחסותם לכתב-האישום היה בה כדי לקצר ולייעל את הדיון במידה רבה, אלא שהתרשמותי הברורה היא כי קו ההגנה של הנאשמים (חלקם, לא כולם) לא היה מבוסס מלכתחילה, והוא הלך ו"נבנה" על ראיות התביעה הכללית והמשתמע מהן. ככל שהוגשו ראיות אלו והוכחו העובדות או המעשים המיוחסים להם, כך בחרו הנאשמים - בשלבים מאוחרים למדי - להודות בהם, לאחר שממילא הם הוכחו כנגדם.

לדברים הללו אף משמעות משפטית, בעיני. משהעלו חלק מהנאשמים טענות הגנה עובדתיות (להבדיל ממשפטיות) אך בשלב פרשת ההגנה, לאחר שקודם לכן נמנעו מלפרט את נימוקי כפירתם באשמות בכל שלבי המשפט ולעתים אף נמנעו מלחקור עדים המתייחסים לטענות שכאלה - יתקשה בית המשפט עד מאד לתת אמון בגירסה "כבושה" זו או אחרת שהעלו לאחר תקופה כה ארוכה. והדברים יפורטו בהמשך, לגבי כל אחד מהנאשמים הנוגעים בדבר.

8. בטרם אתייחס לכל אחד מהנאשמים בתורו שלו, אציין מספר הערות כלליות הנוגעות לכל הנאשמים גם יחד ולהתרשמותי השלילית למדי מעדויותיהם המתחמקות והנפתלות בבית-המשפט.

נראה כי מרבית הנאשמים בתיק זה, שכאמור נשאו תפקידים בכירים למדי, כל אחד בתחומו הוא, כמפורט לעיל, לקו במהלך המשפט בתסמונת חמורה למדי, הידועה בכינויה בפי העם "תסמונת הראש הקטן". תסמונת זו התבטאה, בין היתר, בנסיגה להציג עצמם כחסרי סמכויות לחלוטין, לא מבינים בעסקי ניירות ערך, אחרונים וזוטרים בהירארכיה הניהולית וכיו"ב.

כך, למשל, העיד נאשם 1, החדשטיין:

"עם מי התייעצתי - עם מי שהיה סביבי - ידעתי שאני לא מקצוען בתחום נ"ע ותמיד דאגתי שיהיו סביבי מבינים בזה ואז יש לי את מי לשאול. שאלתי את מי שהיה סביבי - רפי, שושי, שושי אקדמאית והיא מבינה טוב ממני במניות" (עמ' 1161 לפר').

תגובת סניגורו של נאשם 2, וינמן לאישומים היתה:

**"19.5 נאשם מס' 2 היה מבצע אחד מבין מספר מבצעים של אילנות והיה בעל תפקיד זוטור במערכת.
19.6 נאשם מס' 2 לא היה מוסמך לבצע שום פעולה בלידר ללא חתימת אישור של אחד ממנהליו. לנאשם מס' 2 לא היה מעמד או תפקיד ניהולי. לנאשם 2 לא היה במסגרת תפקידו שום קשר ישיר או עקיף לבעלי תעודות השתתפות בקרנות הנאמנות בניהול אילנות" (עמ' 12 לסיכומיו בכתב).**

חלק מהנאשמים כה המעיט בערך עצמו, עד כי בית המשפט תמה לא אחת הכיצד זה נתמנו אנשים כה "בלתי מוכשרים" וחסרי ידע, כדבריהם לתפקידי מפתח במוסדות השונים, כגון בנק דיסקונט ואילנות; אולם - נחה דעתי כי הנאשמים לא היו כה תמימים ובלתי מקצועיים, כפי שניסו להציג עצמם בבית המשפט, אלא היפוכו של דבר, כפי שיעידו מעשיהם המניפולטיביים והמתוחכמים ביותר, נשוא כתב-אישום זה.

9. היבט נוסף בהתייחסותם המינורית לחלוטין של הנאשמים לחלקם בפרשה, היתה עמדתם הכללית לפיה לא ידענו, לא ראינו ולא שמענו, ובוודאי לא אשמנו. כל אחד

מהנאשמים ניסה להציג עצמו כ"בורג קטן" וחסר חשיבות לחלוטין בעסקאות השונות, בעל מעמד של טכנאי או נער שליחויות, לכל היותר, חסר כל כוונה או אשם פלילי בכל מעשיו וכיוצא"ב. ולא היה.

התרשמותי הברורה מכל הנאשמים ומחלקם בפרשיות השונות, היתה הפוכה לחלוטין מכפי שניסו להציג עצמם.

גם הצהרותיהם החוזרות ונישנות בעדויותיהם בבית המשפט, שלבשו יותר ויותר צורה של דיקלום, כי "לא היתה להם כל כוונה פלילית" בביצוע המעשים השונים שעשו - לא הותירה עלי רושם רב ואיננה מהימנה עלי לחלוטין. לא יעלה על הדעת כי אנשים אינטלגנטיים, מקצועיים ובעלי מעמד, דוגמת אלה הנאשמים בתיק זה, לא הבינו או לא התכוונו בכוונה מלאה ושלמה למסכת העניפה של המעשים והעבירות שביצעו בצורה סבוכה ונפתלת ביותר.

השורה הארוכה של המעשים הבלתי-חוקיים שביצעו הנאשמים, ביחד או בנפרד, כגון: פתיחת חשבונות פרטיים בידיעה ברורה שהדבר אסור על פי הכללים הנהוגים בבנק ועל פי הדין; רכישת ניירות-ערך בשער מסוים שנקבע ע"י אחד מהנאשמים ולאחר מכן הזרמת ביקושים לאותו נייר-ערך, דווקא; שימוש בחשבונות של לקוחות בבנק לצורך רכישת ניירות ערך לאחר עליית שערם; מכירת ניירות ערך ברווח ראוי ולאחר מכן חלוקת הרווחים בין הנאשמים; כל אלה ועוד - מצביעים בעיני על כוונה פלילית ברורה ומובהקת מצד הנאשמים כולם לביצוע המעשים והעבירות המיוחסים להם, כפי שהם אף מודים, בעיקרו של דבר, בהודאותיהם ברשות.

החקירה וההודאות

10. בראשית חודש ינואר 1994 הגיע לידי רשות ניירות ערך (להלן: הרשות) תצלום עתון הבורסה מיום 10 ו-11 בינואר 1994 כשעליו נכתבו בכתב-יד המלים "שוד לאור היום" (נ3).

מעיון במסמך הנ"ל ובשערי ניירות ערך מסויימים המופיעים על גביו, עלה כי נערכו עסקאות תמוהות ויוצאות דופן, לדוגמא, באג"ח גליל 5419 שערכה עלה בכ-6% במשך שני ימי מסחר בבורסה (ראה גם נ1, מ2).

יצויין כאן, כי במקביל לקבלת המסמך נ3/ ברשות, התעורר אף חשדו של מר גלעד גרוס, שבתקופה הרלבנטית היה אחראי על ניהול ה"נוסטרו" (מדיניות ההשקעות) של בנק דיסקונט, בדבר תנודה חשודה ובלתי חוקית בניירות ערך מסויימים, הן מבחינת שערן והן מבחינת היקף העסקאות, כאשר כתוצאה מכך עלו שערי אגרות החוב פועלים 20 ו-21 "בשיעורים חריגים שלא מאפיינים מסחר תקין באג"ח" (עמ' 136-137 לפר'). מר גרוס הפנה תשומת לב הממונים עליו לממצא יוצא דופן זה, ואזי נאמר לו כי הנושא כבר נמצא בחקירת הרשות.

עם קבלת גליון השערים (נ3/) ברשות החלה מחלקת החקירות של הרשות, ובראשה מר ראובן קובנט, בחקירה סמויה של המקרה ובאיסוף חומר ונתונים שונים.

ממצאי הבדיקה הסמויה סוכמו במסמך (נ29/) ממנו עולה כי בשני ימי המסחר - 10 ו-11 בינואר 1994 - עלה שיער של אג"ח גליל 5419א ב-5.8 אחוזים, והדבר "מעלה חשד לפעילות בדרכי תרמית" (נ29/, סעיף 5).

ההמלצה במסמך הנ"ל היתה לפתוח בחקירה להשפעה בדרכי תרמית על ניירות ערך לפי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך.

11. בראשית חודש מרס 1994 נתגבשו הממצאים בבדיקה הסמויה והוחלט ע"י הרשות לפתוח בחקירה גלויה. על פי המידע שנצטבר ברשות, זומנו לחקירה ביום 7.3.94 החשודים העקריים בעיני חוקרי הרשות, לעת ההיא, והם עופר הלדשטיין, אריה אדלר, יצחק כהן ומיכאל אורון.

במהלך חקירתם ברשות, מסרו החשודים הלדשטיין, אדלר וכהן, בו ביום, גירסאות מפורטות וארוכות בהן הודו, למעשה במעורבות בלתי חוקית בהעלאת שיער של אג"ח ומניות בהיקף גדול ונרחב - היקף אף רחב מזה שהיה ידוע לחוקרי הרשות עם תחילת החקירה.

יצויין, כי בעקבות הודאתו של כהן במהלך החקירה ושיתוף הפעולה המלא שלו עם חוקרי הרשות, הפליל כהן מעורבים נוספים בפרשיות השונות, והם קוצ'ינסקי, וינמן, אהוד יעקב, מרקדו ושגיא.

חשודים נוספים אלה זומנו לחקירה ברשות למחרת היום 8.3.94, ואף הם מסרו הודאות מפורטות לחוקריהם בדבר מעורבותם בפרשה (למעט נאשם 4, אהוד יעקב).

12. במהלך המשפט מצאו סניגוריהם המלומדים של נאשמים 1, 2, 3 ו-5 להעלות טענות כנגד קבילות אמרותיהם של מרשיהם ובעקבות טענות אלה התנהל משפט זוטא.

בסיום משפט הזוטא, נתקבלו כל ההודאות כראיות קבילות וכשרות במשפט זה, תוך שנדחו כל טענות הסניגורים - הן במישור העובדתי והן במישור המשפטי - כנגד קבילות ההודאות.

בהחלטתי מיום 4.3.96 לענין קבילות ההודאות קבעתי, בין היתר, כדלהלן:

"התרשמתי לחיוב מאופן ניהול החקירה ע"י חוקרי רשות ניירות-ערך, שהיתה הוגנת ונינוחה למדי, בהתחשב בנסיבות, וכי לא ננקטו בה אמצעים פסולים, כל עיקר.

גישתם של החוקרים כלפי הנאשמים היתה הוגנת ועניינית ביותר. הנחקרים לא הושמו במעצר במהלך החקירה, לא איימו

עליהם במעצר במידה ולא יודו, והם קיבלו אוכל ושתייה ללא הגבלה ובסופו של דבר זכו ליחס הוגן ואנושי.

כך, איפשרו לנאשמים להתקשר בטלפון למשפחותיהם, שיחררו אותם לבתייהם בתום החקירה בשעות הלילה והם הוזמנו לשוב למשרדי הרשות למחרת היום, מבלי שנעצרו. במקרה אחד אף לווה אחד הנחקרים (שלא נמנה עם הנאשמים שטענו למשפט זוטא), לביתו ע"י אחד החוקרים, משהתעורר חשד כי הוא עלול לפגוע בעצמו, צעד שהינו אנושי ביותר וראוי למלוא ההערכה" (עמ' 800 לפר').

עוד נקבע בהחלטה האמורה כדלהלן:

"במהלך החקירה הנדונה נשמרו, ככלל זכויות הפרט הבסיסיות של הנאשמים ולא מצאתי כי הן הופרו כל עיקר, כטענת הסניגורים. אין גם כל ממש בטענה כי ההודאות נגבו בניגוד להוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ולא ידעתי אילו זכויות הופרו כאן וכיצד...

"גם אם נתגלו בחקירה ליקויים טכניים כאלה או אחרים (כגון: אי ניהול יומן חקירות, עריכת מזכרים במועד מאוחר, החתמת הנחקרים על הצהרה גורפת בדבר איסור לשוחח עם גורם כלשהוא' על תוכן החקירה - נ49/ וכו'); ואף אם לוותה החקירה (שמטבע הדברים איננה הליך נעים ופסטוראלי), לעתים בהרמת קול או בנקיטת לשון בוטה משהו כלפי מי מבין הנחקרים - עדיין לא היה בכל אלה, בשום פנים ואופן, כדי לפגוע ברצונם הטוב והחופשי של הנאשמים בעת מסירת הודאותיהם" (עמ' 801-802 לפר').

13. בסיכומיהם עם סיום המשפט, בחרו חלק מהסניגורים המלומדים לשוב ולהעלות את טענותיהם בדבר התנהגות החוקרים כלפי הנאשמים, אך הפעם כנגד משקל ההודאות, להבדיל מקבילותן.

שבתי ועיינתי בטענות הסניגורים שהושמעו במשפט זה כנגד חוקרי הרשות, כמו גם בעדויותיהם של החוקרים בבית המשפט, כשהפעם אף עיינתי בהודאות הנאשמים שהיו מונחות בפני - והגעתי לכלל מסקנה כי אין כל ממש בטענות הסניגורים כנגד משקל ההודאות, כפי שלא היה בהן כל ממש לענין קבילותן.

הודאותיהם של הנאשמים הינן מפורטות ביותר, ענייניות ורצופות הגיון פנימי ברור. הנאשמים התייחסו ספציפית לעיסקאות שפורטו בפניהם, תיארו אותן בפירוט רב, תוך התייחסות לרווחים האישיים שהפיקו לרוב מהעסקאות הפסולות שביצעו, ובחלקם אף הביעו צער וחרטה על מעשיהם. לא ידעתי, איפוא, על שום מה ולמה לא ינתן לתוכן של ההודאות את מלוא המשקל הראוי והמכריע.

הנאשמים ידעו היטב מתי להכחיש חלקם ומעורבותם בעיסקה כזו או אחרת ובחרו להודות באותן עסקאות ומעשים בלתי כשרים בהם נטלו הם חלק, ללא צל של ספק.

התרשמתי ברורות ונחרצות כי כל הנאשמים מסרו את הודאותיהם ברשות בדעה צלולה, בהגיון רב ובפכחון חושים מוחלט. כל בר-דעת הקורא ומעיין בהודאות, יתרשם בעליל מההגיון הפנימי הצרוף שבהן ומאמיתות תוכנן, שאיננה מוטלת בספק בעיני.

בענין זה, מן הראוי לאזכר את חוות דעתו של עד ההגנה, הפסיכיאטר פרופ' לוי (נ58). בחוות דעת זו, המתיימרת להיות חוות דעת מומחה, קבע פרופ' לוי - לאחר בדיקתו של נאשם 2, ד' וינמן, במשך כשעה וחצי בלבד - כי נאשם זה סבל במהלך החקירה מדהידרציה ומפוליציטמיה (נ58), ועקב כך לקה במהלך החקירה ב"אבדן רצונו החופשי". חוות דעת זו היא בלתי רצינית ובלתי משכנעת לחלוטין, וספק רב בעיני אם פרופ' לוי טרח לעיין כלל בהודאותיו של מר וינמן (ת217, ת220, ת222) - שכן סבורני כי אילו עשה כן היה מגיע למסקנה שונה בתכלית מזו שאליה הגיע, וזאת נוכח ההגיון הפנימי, הפירוט הרב וההתייחסות העניינית והמפורטת של נאשם זה לשאלות שנשאל ולתשובות שענה.

לאמור, העובדות "בשטח" ותוכן ההודאות עצמן רחוקות מלהתיישב עם חוות דעתו התיאורטית והבלתי משכנעת של פרופ' לוי.

אותם דברים אמורים גם לגבי טענותיהם של יתר הנאשמים, כגון: תעוקות הלב התכופות שבהן חש נאשם 1 כל אימת שנחקר ע"י חוקרי הרשות; טענתו המוזרה של נאשם 2 כי הולעט דווקא בדברי מאכל וכי נמנעה ממנו שתייה; אחיזתו של נאשם 5 בכתפו והובלתו ע"י החוקר לחדר החקירות - שטענה חמורה ממנה לא שמעתי מפיו לגבי מהלך החקירה; ועוד טענות כאלה ואחרות - שלא היה בהן, בשום פנים ואופן, כדי לפגום באמינותם המלאה והמוצקה של דברי הנאשמים בהודאותיהם.

אשר על כן, החלטתי לתת להודאותיהם של הנאשמים את משקלן הראייתי המלא והמכריע בתיק זה וסבורני כי יש בתוכנן של הודאות אלה (כפי שיפורט עוד להלן בנפרד לגבי כל נאשם ונאשם), כדי להוות בסיס איתן ומוצק לקביעת מעורבותם הפלילית של הנאשמים במיוחס להם בכתב האישום.

עדותו של יצחק כהן

14. בנוסף להודאותיהם המפורטות של הנאשמים ברשות (למעט נאשם 4, אהוד יעקב, שכפר מכל וכל בעובדות המיוחסות לו), מבקשת התביעה הכללית להסתמך על עדותו של יצחק כהן בבית המשפט, בה הוא מפליל את יתר הנאשמים.

יצחק (גימיל) כהן היה בתקופה הרלבנטית לכתב האישום מבצע מטעם בנק דיסקונט בזירות המסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

מלכתחילה, היה כהן אחד הנאשמים בתיק זה והוא הודה בראשית הדיון בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום, במסגרת הסדר טיעון עם התביעה הכללית. כהן נדון לחמש שנות מאסר, מהן שלוש שנים לריצוי בפועל וכן לקנס כספי בסך 1 מיליון ש"ח (עמ' 24 לפר').

כהן העיד בפרשת התביעה ותיאר בפרוטרוט את השתלשלות האירועים, נשוא כתב האישום, בהם הוא נטל חלק פעיל למדי. לדברי כהן, עלה רעיון "הרצת" אגרות החוב בפגישה בינו לבין דוד וינמן, נאשם 2, בשנת 1993, כאשר "הבורסה היתה בפעילות ערה מאד בכל התחומים". לדברי כהן: "וינמן הוא שהעלה את הרעיון... לקנות אג"חיס במקור ובהנפקה ואח"כ לנסות למכור את זה בבורסה... ואז יש אפשרות להבטיח את הרווח" (עמ' 879 לפר').

בעקבות שיחה ראשונה זו, נתעורר הצורך במציאת מממן לעסקאות השונות ואזי פנו השניים לאדלר, ובמקביל פנה כהן עצמו לעופר הלדשטיין כי צריך היה "לחפש מי שיעלה את השערים" (עמ' 880 לפר').

בסוד הקשר והתכנית הוכנסו גם אהוד יעקב (ע"י העד) וכן אפרים קוצ'ינסקי (ע"י וינמן). משסוכמו פרטי הקשר ותכנית הפעילות בין כל הגורמים שפורטו לעיל, ולאחר שסוכמה חלוקת הרווחים לפיה יקבל נאשם 1 כ-33% מהרווחים והיתרה תחולק שווה בשווה בין שאר המעורבים (כ-12.5% אחוז בממוצע לאיש), יצאה החבורה לדרכה למימוש התכנית.

15. את דרך הפעילות של המעורבים בפרשה באגרות-החוב ואופן הוצאת התכנית מן הכח אל הפועל וביצועה הלכה למעשה, מתאר כהן כדלהלן:

"כאמור, פעמיים בשבוע יש הנפקה - לאחר שכל המערכת נבנתה, דוד וינמן ואני נפגשנו בבוקר לפני המכרז, עד 12:15 אפשר היה להגיש בקשות למכרז. דוד היה מחשב את המחיר למכרז - הכוונה היא לתת מחיר שיתפוס שנקבל כמה שיותר סחורה, ולנסות כמה שיותר להגיע למחיר תשואה שתהיה פחות או יותר אטרקטיבית ואח"כ נמשיך עם הנייר. אם למשל הוא אמר שיש הנפקה של 20 מיליון, הייתי מתקשר לעופר, לאחר שקבלתי מדוד הצעה, ואומר לו מה הכמות ומה רוצים להזמין וכמה אפשר להזמין, כי הוא היה צריך לאשר את ההזמנות, הוא היה צריך לקחת את הסחורה בבוא היום, והוא היה קובע. עופר היה אומר לי - בסדר. השאלה העיקרית שלו היתה תמיד כמה רווח יצא מזה, אם ההנפקה היא ב-99 ואנו מזמינים ב-98 ויש למכור ישר, אני יודע שיש נקודה ולפי זה אני יודע את הרווח. אז היה ויכוח אם לתת לו פיקס או להשאיר קצת גם לאחרים. עופר היה קובע איזה סכום, יש להפריד בין קניה במקור בסדרה קיימת ולאח"כ ביצוע עסקה מחוץ לבורסה - הוא היה קובע את הסכום והיינו יודעים מראש מה יהיה הרווח כי היה שער מסחר בבורסה ושער קניה. הנפקות קטנות - ראשוניות - אח"כ הכנסת

ביקושים כדי להעלות את השערים - ופה זה היה נתון לשיקול דעתו של עופר כמה להכניס, כמה להעלות וכמה רווח יהיה כי זה נבע מהעלאת השער.

ההחלטה אם לעשות ביקושים או לעשות עסקה מחוץ לבורסה - אני מסביר: ההחלטה איזה נייר לקנות ובאיזה מחיר - החלטה של וינמן והיינו שותפים לה: קוצ'ינסקי, אני ואהוד יעקב. אח"כ הייתי מתקשר לעופר, מקבל ממנו אישור על הסכום ועל ביצוע העסקה, אם יש לו די כסף להרים את הפרויקט הזה - כך בשפתנו. לא, לא היו מקרים שהוא אמר שאין לו כסף. כשהייתי אומר לו למשל שיש הנפקה של 30 מיליון הוא היה אומר להזמין למשל רק 20 מיליון.

אחרי שעופר אישר, הייתי מתקשר לאדלר ואומר לו הכמות והוא יגיד את השער.

אדלר היה המממן. אדלר היה מתקשר אלי, אחרי שהיה מכרז ואומר לי כמה קיבל, תוצאת המכרז היתה מתפרסמת בבורסה - באיזה מחיר נסגר המכרז וכמות הביצוע. ידעתי מה קבלנו גם בלי הטלפון של אדלר, כולם ידעו כמה קבלנו. בשלב זה אהוד ודוד, אני היינו בבורסה, ועופר ואדלר במשרדים שלהם. אם הנייר היה של קבוצה קיימת ואי אפשר להעלות ביקושים - היינו עושים מיד עסקה מחוץ לבורסה. הייתי אומר לאדלר שישלח את המבצע שלו, הוא היה בא לתא של דיסקונט ואומר שיש עסקה, הייתי פונה לעופר והוא היה אומר שמיד יבדוק, חוזר אחרי 5 דקות ומאשר לי לבצע את העסקה דרך מח' הנהלת חשבונות של דיסקונט. הוא לא היה צריך לבדוק כלום, אך אולי היה מישהו לידו והוא היה צריך להראות כאילו שהוא בודק משהו. אחרי האישור שלו - היינו מבצעים את העסקה, במחיר בורסה. כשקנינו במכרז - קנינו במחיר פחות ממחיר בורסה. אי אפשר לעשות עסקאות במחוץ לבורסה בשער יותר גבוה ממחיר הבורסה, אלא רק נמוך יותר.

אחרי שבוצעה העסקה מחוץ לבורסה - וינמן היה עושה חישוב בדיוק מה הרווח. הוא היה לוקח בחשבון אלמנט של עסקה מחוץ לבורסה שעולה 200 ש"ח שאדלר שילם, גם על זה היו ויכוחים פה ושם, ההוצאות הנוספות - אם הסחורה ישבה בחשבון יום יותר אצל אדלר הוא היה מתחשבן אתנו על ימי ריבית וזה היה מקוץ מהרווח.

וינמן היה נותן לי על פתק את החישוב ואני הייתי אומר לאדלר כמה להכין. אדלר לא היה חזק באגחים, אח"כ הוא כבר היה מוכן עם החישובים שלו. היינו משווים את החישובים והייתי אומר לו להכין את הכסף כלומר את הרווח שנוצר. אם היינו עושים את העסקה בצהריים כשהבנק פתוח - היינו מחלקים את הכסף באותו יום, ברוב המקרים זה היה קרוב למועד סיום העסקה.

בד"כ עופר היה מהר מאד מבקש לקבל את הכסף באותו יום, מקסימום - למחרת בבוקר. הוא היה אומר להביא את הכסף כמה שיותר מהר. אדלר היה מביא את הכסף בסכום אחד ואנחנו היינו מחלקים - כך בד"כ, ולפעמים הייתי אומר לו להכין את הסכום של עופר בחבילה נפרדת שהייתי מעביר לעופר. אדלר היה מעביר לי את הכסף רק במזומן, בכסף ישראלי. בד"כ נפגשנו ליד בנק למסחר, ליד הקיוסק, שם הייתי בא עם הרכב שלי, פעם עם רכבי ופעם עם רכבו של אהוד שהיה לו שחנה בחניון, הייתי עושה סיבוב. אדלר היה נותן לי את הכסף בשקיות. לפעמים אדלר היה כועס שהוא מטריד את הפקידה בבנק בחלוקת הכסף. הייתי מבקש ממנו לחלק כי זה חסך עבודה.

את חלקו של אדלר - הוא היה משאיר לעצמו והיה נותן את החלקים של האחרים. מראש הייתי קובע עם עופר - מגיע למשרדו. לפעמים הוא היה יורד והייתי מוסר לו את הכסף. לפעמים הוא היה משאיר את המפתח של הרכב שלו והייתי משאיר לו את הכסף במכוננית, בחניון, הייתי שם מתחת לכיסא של הרכב. יום שישי אחד למשל נפגשנו ברח' יעבץ הוא עבר ונתתי לו את הכסף מחלון לחלון. פעם אחת בחניון בגרוזנברג, פעם בבית קפה מול החניון. נתתי גם למישהי כסף עבור עופר, פעם אחת היא היתה איתו פעמיים בלעדיו, זו היתה חיה ד" (עמ' 883-881 לפר').

עד כאן התיאור המפורט של מיתווה הפעילות העבריינית שבוצעה ע"י הנאשמים, לגירסת כהן, בכל הכרוך לאגרות-החוב (אישומים 1-15).

16. אשר לעבירות ולמעשים שבוצעו במניות (נשוא האישומים 16-20 לכ"א) - ממשיך ומעיד כהן בבית המשפט, כי תוך כדי הפעילות החריגה באג"ח "עלה רעיון להקים אצל אדלר פול לקניית מניות, זה היה רעיון של אהוד, לקנות מניות פעילות בשוק ולהתחלק ברווחים שיווצרו" (עמ' 890 לפר').

הפעילות במניות נעשתה ע"י כהן עצמו, בהשתתפות נאשם 4, אהוד יעקב, נאשם 5, מיקי מרקדו ונאשם 9, אריה אדלר, בהשתתפות גורם או גורמים נוספים.

את המיתווה לפעילות במניות תוך כדי המסחר בבורסה, מתאר כהן בעדותו בבית המשפט כדלהלן:

"אהוד היה לוקח רשימה של מניות שנמצאו בקניה בקופות גמל של דיסקונט, והיה הולך איתה לאלון צוברי, מקבל אישור שלו לקניה של מניה או שתיים ברוב המקרים מניה אחת, הייתי מודיע לאדלר לקנות, הוא היה מקבל חופש פעולה של יום עד שלושה לרכוש את הכמות, הוא רכש אותה במסחר הרגיל בבורסה, וכשהגיע לכמות הרצויה, היינו אומרים לו להפסיק,

ואז כתוצאה מביקושים של קופות גמל דיסקונט ופועלים - כיוון שזה היה ברשימת המניות, הוכנסו ביקושים... מיקי ידע שהקניות נעשות בגלל שהנירות נקנים כבר תקופה ארוכה ע"י הקופות, הוא התנגד לקנות ניר שיהיה בתחילת הדרך, אלא נייר שנקנה ע"י קופות תקופה מסוימת, הוא אמר שאם הנייר נקנה מוקדם יותר - יוצר רושם שמנסים לתפוס טרמפ, הוא ידע על חלק קטן מאד. תוך כדי מסחר בזירות המשתנים, מיקי לא נתן לגלוש לעולם מהלימיטים שהקופות קבעו לקניה, אם קבעו שקונים עד 2% - הוא לא נתן לקנות יותר מזה ולא מעבר לכמויות שאושרו ע"י הקופות, הוא פיקח על העניינים, ואז אהוד היה אומר לי להמתין עד שהוא ילך ואז היינו דוחפים את הנייר למעלה, אם מיקי היה בחוץ והיה מתקשר, והיה שואל אם אנו נורמלים, מה הקניות האלה בנייר, הייתי אומר לו - מה פתאום, זה לא אנחנו זה אחרים..."

...

"המכירה היתה בבורסה ולא מחוצה לה, כשנגמרו העסקאות, לעיתים יום או יומיים, בקשר לקניה והמכירה של המניות - אהוד החליט בתאום עם אלון צוברי, הוא היה מודיע לי שצריך למכור, ואז הייתי אומר לאדלר שיתחיל למכור הוא מקצוען והוא יודע איך לעשות זאת - לפעמים מכה אחת בלידר, ולפעמים - כשזה היה סכום חריג - הוא היה עושה זאת ביומיים או שלושה. ידענו שיש מכירות וגם בפועלים ידעו, והיתה קליטה מאסיבית יותר כדי למנוע ירידת שער. בימים שאדלר מזרים הצעים הקליטה היתה מאסיבית כדי למנוע ירידת שער - זה היה חלק בלידר כבר בבוקר מראש והיתרה במאזנות. החלוקה ברווח-אחרי הנטו - פה היו הרבה הוצאות בגלל התקופה הארוכה - שלישי לאלון והשאר התחלק בין אדלר, מיקי, אהוד ואני. גם פה באותה שיטה של מעטפות שאדלר הביא" (עמ' 891, 892 לפר').

17. לאחר ששמעתי את עדותו המפורטת של יצחק כהן, אשר העיד שעות ארוכות במשך יומיים תמימים, כולל חקירות נגדיות יסודיות ומאומצות ע"י הסניגורים, ולאחר שהתרשמתי ממנו באופן ישיר ובלתי אמצעי - הגעתי לכלל מסקנה כי הוא העיד בבית המשפט דברי אמת לאמיתם ועדותו מהימנה עלי, ללא עוררין.

יש לזכור ולהדגיש, כי כהן היה שותף מלא לפעילותם של יתר הנאשמים בתיק זה. הוא נטל בהם חלק פעיל במסגרת כל 20 פרטי האישום, והוא אף הודה בחלקו בפרשה - הן בחקירתו ברשות והן בעדותו בבית המשפט, ונדון לתקופת מאסר של שלוש שנים בפועל.

יודגש עוד, כי במסגרת הסדר הטיעון שערך כהן עם התביעה, לא נכללה התחייבות כלשהי מצידו להעיד כנגד יתר הנאשמים בפרשה. אף אם מהבחינה הפורמלית-המשפטית המדובר בעד מדינה שרכש לעצמו "טובת הנאה", כאמור בפסיקה, הרי יש לציין כי הוא לא זכה לפטור מוחלט מהעמדה לדין, תמורת מסירת עדות כנגד

חבריו, או להקלה בעונשו. המדובר בשותף לעבירה שהודה, נשפט ונענש, ובכך שילם את חובו לחברה בגין מעשיו הפליליים. לאמור, כל טובת הנאה לא צמחה לכהן ממתן עדותו בבית המשפט וכל הרעת תנאים לא היתה עלולה לצמוח לו בעתיד מאופן ומדרך מתן עדותו.

זאת - גם אם מהבחינה המשפטית, המדובר בעד מדינה שעדותו טעונה סיוע, כאמור בסעיף 54א(א) לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א 1971 - סיוע שנמצא למכביר בתיק זה, בין בהודאותיהם של הנאשם עצמו ובין בראיות אחרות.

18. לא מצאתי כל ממש בטענות הסניגורים כנגד מהימנות עדותו של כהן ואף הסתירות קלות הערך שמצאו הם בגירסתו, אינן יורדות לשורשו של ענין, כלל ועיקר.

העובדות שכהן הכחיש תחילה, בראשית הודעתו הראשונה ברשות (נא/64), כל קשר לפרשה (כפי שעשו, ממילא אף יתר הנאשמים באותו שלב), הינה אך טבעית ומקובלת בהודעותיהם הראשוניות של חשודים אשר נתפסו זה עתה בכף.

הא ראיה, כי כהן החליט עד מהרה להודות בכל המיוחס לו בהודאותיו הנוספות, ואף אם נטה לסגת בהודאות המאוחרות מחלק מהדברים שאמר (לדבריו, בעצת עורך דינו) - אין בכך מאומה. דומני, שנסיון החיים מלמד כי זו דרכם והתנהגותם של חשודים לא מעטים במהלך החקירה, וכבר היו דברים מעולם.

גם הטענה כי כהן מסר גירסאות שונות באשר לדרך ואופן חלוקת הרווחים בין כל השותפים - כאשר פעם הוא מציין כי נאשם 1 קיבל 33% מהרווחים ופעם אחרת כי הלה קיבל 40% מהרווחים, ואף יותר מכך בדמות של תשלום "פיקס" - אין בה כדי לפגוע באמינותו המוצקה עד מאד של העד בבית המשפט.

19. הסתירה המהותית ביותר שנמצאה בגירסתו של העד כהן בבית המשפט בהתייחס לגירסאות קודמות שמסר, מתייחסת לענין הרווחים שהפיק העד ממעשיו הפליליים.

במשפטו שלו הודה כהן כי הפיק מהעסקאות השונות רווח כולל בסך כחצי מיליון ש"ח, כמיוחס לו בכתב-האישום.

לעומת זאת, בעדותו בבית המשפט במשפטם של יתר הנאשמים, עמד הנאשם על כך כי כל הרווחים שהפיק הסתכמו בסך 80,000 ש"ח בלבד (עמ' 896, 897, 901 לפר').

בהודעתו ברשות, לעומת זאת, מסר כהן כי הרוויח סך 100-150 אלף ש"ח מכל העסקאות גם יחד.

הסבריו של הנאשם לפשר סתירות אלה, דהיינו כי הודה במשפטו ברווח של חצי מיליון ש"ח מאחר שהתביעה עמדה על סכום זה כחלק מתנאי הסדר הטיעון (עמ' 896 לפר'); כי התייחס בהודאתו ברשות לסכום של 100-150 אלף ש"ח בלבד שכן

זו החלוקה "שהיתה צריכה להיות" (עמ' 901 לפר'); כי נאשם 1 דרש חלק יותר גדול בשלל ממה שסוכם, והוא נאלץ להפריש לו מחלקו שלו (עמ' 7-896 לפר') וכיו"ב - רחוקים מלשכנע.

התרשמתי, כי כהן ניסה להמעיט עד מאד בעדותו בבית המשפט מחלקו ברווחים, בין מחששו מפני שלטונות מס-הכנסה ובין מטעמים אחרים, וכי בפועל הוא קיבל סכומי כסף גבוהים מאלה בהם היה מוכן להודות בעדותו.

יחד עם זאת, אין בנקודה שולית זו, המתייחסת יותר לתוצאות המעשים ולחלוקת השלל בין כל הנאשמים, כדי לפגום במכלול עדותו המפורטת, ההגיונית והאמינה.

20. כאן המקום לציין, כי **כל** הנאשמים, כמעט ללא יוצא מן הכלל, נקטו בשיטה דומה לזו של כהן וניסו להפחית עד מאד מגובה הרווחים בהם זכו כתוצאה מהעסקאות השונות, ללמדך כי כהן איננו יוצא דופן בענין זה.

מאחר שהנאשמים הודו בהודאותיהם ברשות, ובחלקם אף בבית המשפט, כי חישוב חלוקת הרווחים נעשה בצורה אחידה, דהיינו 40%-33% לנאשם 1, וכ-15%-12.5% ליתר המעורבים בעסקאות (בסה"כ 100 אחוזים), ובהסתמך גם על עדותו של כהן - החלטתי לקבל נתון זה כבסיס לחישוב הרווחים של כל אחד מהנאשמים, חישוב שאין צורך או מקום להיזקק לו בשלב זה של הדיון המשפטי.

בכל מקרה, הנני דוחה מכל וכל את טענות הנאשמים בדבר רווחים נמוכים מאלה שנקבעו על פי חלוקת הרווחים באחוזים, כמפורט לעיל. כך, לדוגמא, אינני רואה מקום לחשב את רווחיו של נאשם 2, וינמן בעסקאות השונות על פי "פריטי הריהוט בבית" שרכש לעצמו ושהסתכמו ב-40,000 ש"ח בלבד, כדבריו (עמ' 1213 לפר'), ואין לי ספק כי רווחיו היו גדולים יותר.

אותם דברים אמורים בטענתו של נאשם 3, קוצ'ינסקי לפיה הסתכמו רווחיו בעסקאות השונות בסך 40,000 ש"ח בלבד, ולחישוב זה הוא הגיע מאחר שאת **"כל הכסף שקבלתי הכנסתי לכספת שיש לי בבנק מרכזתיל"** (עמ' 1239 לפר').

לא על פי הריהוט החדש שרכש נאשם 2 ואף לא על פי הכסף שנמצא בכספת של נאשם 3, או על פי כל נתון משוער או משוער אחר, יקבעו הרווחים של הנאשמים בתיק זה; כי אם על פי חלוקת השלל באחוזים, כפי שהוסכם על כולם בתחילת הקשר ובמהלכו, כאשר הנני מתקשה לשער כי מי מהם גילה נדיבות לב יתרה, תוך שוויתר על חלקו ברווחים לטובת חברו.

סיכומם של דברים, עדותו המהימנה והאמיתית של כהן, המשתלבת כהלכה הן עם הודאותיהם של הנאשמים ברשות והן עם הממצאים האובייקטיביים, לרבות המסמכים הנוגעים לעסקאות השונות - מהווה בסיס מוצק דיו לקביעת ממצאים מרשיעים ודאיים כנגד הנאשמים בתיק זה.

נאשם 1 - עופר הלבדשטיין

הודאות הנאשם וגירסתו בבית המשפט

21. בהודאות שמסר נאשם 1 בחקירתו ברשות, הוא מודה, להלכה ולמעשה, בעיקרי העובדות והמעשים המיוחסים לו בכתב-האישום.

להלן מקצת מהציטוטים העקריים מהודאותיו של הנאשם 1 (להלן בפסקה זו - הנאשם):

"ת. במהלך שנת 1993 בא אלי איציק כהן (ג'מיל) למשרד שלי ואמר לי שניתן להרוויח באגרות חוב לקנות אגרות חוב בבורסה ולהחזיק אותם. ושיכול להיות פה רווח אישי.

ש. מתי הוא נתן לך בפעם הראשונה כסף מעיסקה באג"ח.

ת. החשוד שותק ולא עונה.

ש. ספר את האמת.

ת. קיבלתי כסף אחר כך מאיציק (ג'מיל) כי קניתי צמודים לרשות הנמלים זה היה מזמן. זה היה סכום כסף זניח.

ש. כשאתה אומר זניח למה אתה מתכוון.

ת. אני מתכוון - לסכומי כסף לא גדולים.

ש. עבור מה קיבלת אותם.

ת. עבור כך שקניתי צמודי מדד לרשות הנמלים.

ש. כיצד מסר לך אותו את הכסף.

ת. הוא מסר לי את הכסף במעטפה חומה. אני פזרתי אותו, זה היה הסכום כסף לא גדול. זה היה 5000 ש"ח, 7000 ש"ח ו-10,000 ש"ח בכל פעם.

ש. כמה פעמים כאלה היו.

ת. לא הרבה כל פעם מכזה דבר עשיתי במכנסיים. ויכולתי לקבל את הכסף מכל מקום שרציתי זה לא היה חסר לי. הרגשתי שאני אדיוט.

ש. איך זה התחיל.

ת. בפעם הראשונה אני ואיציק ישבנו ודיברנו על זה במשרד אצלי ואיציק אמר לי שיש אפשרות שאם אני בכל מצב צריך צמודים לחברות שבטיפולי יש אפשרות לקנות את זה ולהרוויח מזה כסף באופן אישי. הוא אמר לי מפאת הרצון לשמור עלי שהוא לא יגלה לי איך זה עובד. אתה כשאתה היום שהעסקה שרשות נמלים קנתה מבנק למסחר בעיסקה מחוץ לבורסה זה פעם ראשונה ששמעתי שזה היה מבנק למסחר. אני ראיתי שכל פעם הוא איציק שואל אותי איזה סחורה אני צריך והוא היה משיג לי אותה או בבורסה או מחוץ לבורסה.

ש. תאר איך הוא משיג.

ת. הוא היה שואל אותי איזה סוג נייר אני צריך ואני הייתי אומר לו איזה סוג ניירות אני צריך שיקנה ואז איציק היה אומר לי איך להעביר את הקניות. נגיד אני צריך לקנות ב-10 מיליון ש"ח צמודים. בודקים את הטווח שאני רוצה ואת התשואה לפי הארועים בשוק. פעם הולכים על אג"ח ארוך טווח פעם על קצר ואז מה שהייתי עושה הייתי קונה בהתאם לסדרות של אג"ח שהוא היה אומר לי. הייתי משדר פקודה רגילה למסחר באמצעות פקידים כי לי אין מסוף פקידות כמו פלורה וגילה, וכל מיני אחרים. ושידדתי קניה או בבסט או בלימיט לפי מה שקבעתי עם איציק. היינו מתאמים בטלפון ואם היו מספקים לנו סחורה במסחר אז הוא היה יוצא לפני הלימיטים שהיו לי בתאום איתי כמובן.

ש. האם מטרתו היתה להשיג עלית שער במסחר בכל המקרים. ת. לא בכל המקרים לפעמים כן היינו רוצים לקבל סחורה תמיד רצינו לקבל סחורה אך לפעמים רצינו לקבל אותה בפחות מהלימיט שנתנו.

ש. וכיצד יצרתם את עלית השער במסחר. ת. כשאתה מכניס ביקוש אז השער עולה. זה לא משנה אם הפקודה היא בלימיט גבוה או בבסט. בכל מקרה השער עולה.

ש. ומה היתה מטרת העלאת השער. ת. בד"כ המטרה היתה לקנות והיו לחצים של כספים פנויים שרצו להכנס לשוק. לעתים נעשו עסקאות מחוץ לבורסה בשערים הגבוהים שנקבעו. ואז למעשה רשות הנמלים רכשה בשער הגבוה שנסגר במסחר בעסקה מחוץ לבורסה" (ת211/ מיום 7.3.94, עמ' 11-12).

ש"ש. מה היה הרווח הכולל מהעסקאות האלה ומה היה הרווח האישי שלך.

ת. אותי הרווח הכולל לא עניין ואני לא יודע אותו עד לרגע זה. הרווח האישי שלי היה סכום בסביבות ה-15,000 ש"ח כפי שאני זוכר כעת. זה היה לא סכום גדול וקבלתי אותו מיד לאחר ביצוע העסקה או באותו יום בערב ה-20.10.94 או למחרת.

ש. ואני אומר לך שהרווח שנבע מהעסקאות הסתכם לסך של 500,000 ש"ח למוכר לרשות הנמלים וזהו הרווח שהיה אמור להתחלק בין השותפים לתרמית הזאת שאתה נמנה עליהם מדוע לא קבלת את החלק השווה שלך בעסקה?

ת. אני לראשונה שומע על היקף סכום הרווח. כפי שאמרתי לך, בעסקה הקודמת לא הייתי מודע לסכומים הגבוהים. מעולם לא שאלתי לא טרחתני לשאול וזה לא עניין אותי. הרגשתי אשם גם בקבלת סכום מסוים זה שקבלתי ובטח

שלא היה לי רצון הכוח או החשק להתווכח להתמקח ולהכנס לעובי הענין והתבישתי באופן מעשי. אני רואה לפני העסקאות שמסרתי לביצוע המסומנים ד.ט 7.3.94 א' 8-א' בפועלים 20 ו-21- שמסרתי לביצוע.

ש. אני שואל אותך שוב להיכן הלך כל הכסף הזה.
ת. זה היה כסף שהוא היה מעין כסף קטן שפוזר כל אימתי שהתקבל במספר מקומות כמו: לבנית הבית, החלפת רכב גם אז כשקבלתי הסכומים זה לא היה כל הכסף ששימש אותי למטרה אחת שלמה מוגדרת רק באותו כסף אלא תמיד הסכומים צורפו כל סכום בזמנו לסכומים נוספים ששימשו להוצאות כלליות הבית וכיו"ב" (ת211, עמ' 21-20).

"התחלתי לרכוש צמודים אחרים בבורסה וביום שני 10.1.94 אני הכנסתי ביקושים גדולים בנייר גליל 5419.
ש. האם הכנסת הביקושים הנ"ל בדרך ובשיטה שנועדו להעלות את שערי האג"ח. האם הכוונה שלך היתה לגרום להעלאת השער.
ת. כן ברור שאני רציתי שהשערים יעלו כדי שבעסקה שנועדה להיות לאחר מכן מחוץ לבורסה תבוצע ותניב רווח גבוה ככל האפשר רווח אישי לי ולאציק כהן.
ש. למי אמר לך איציק ביום המכרז בערב הוא אמר לקנות את כל האמיסיה או את רובה הגדול באותו יום 6.1.94.
ת. מה שיכול להיות שאמר לי באותו יום של המכרז הוא שהאמיסיה כולה או רובה נרכשה ע"י 'אנשים שלו', ידעתי שאני לא רכשתי באמיסיה והבנתי שבהתאם לתכנית שלנו אני צריך להתחיל ביום א' הקרוב 9.1.94 להכניס ביקושים על מנת שהשער יעלה כדי שהרווח האישי יהיה גדול כשהאיש של איציק כהן ימכור לרשות הנמלים וללקוחות אחרים שבטיפולי קרן נדבכים וקרן מקפת את כל הסחורה יומיים לאחר המכרז וזה יהיה במחיר גבוה יותר ככל האפשר על מנת לגרום כאמור לנו לי ולאציק רווח אישי גבוה יותר. בהמשך למחרת ב-10.1.94 הכנסתי ביקושים כאמור מטעם רשות הנמלים וקרן מקפת כשידעתי שלא יסופק הביקוש כי כל הסחורה מהסוג הזה הוחזקה ע"י האיש של כהן איציק שקנה את כל הסחורה במכרז" (ת211, עמ' 17).

יצויין, כי בהודאות מאוחרות יותר שנגבו מנאשם 1 הוא מנסה לחזור בו מחלק מהדברים בהם הודה בהודאה הראשונה מיום 7.3.94 (ת211). אולם בעקרון הוא שב ומציין בפני החוקר כי: "ספרתי לך אתמול את האמת... ההודעה שמסרתי אתמול היא בסדר גמור היא נכונה ונאמרה והוכתבה לך בכנות אתמול" (ת214/ מיום 8.3.94, עמ' 1-2).

22. בבית המשפט מסר הנאשם את גירסתו בפרשה זו לשיעורין ולמקוטעין. עם פתיחת המשפט כפר הנאשם כפירה מוחלטת וחד-משמעית בכל המיוחס לו בכתב האישום. במהלך המשפט, משהתרחבה חקירת העדים הרבה מעבר למידה ולצורך ומשהירבה סניגורו של הנאשם לחקור את העדים גם לגבי פרטים טכניים שונים, כגון מתן ההוראות לבצוע העסקאות השונות, נוהלי המסחר בבורסה לפרטי פרטיהם וכיו"ב - ביקש בית המשפט, כאמור מהסניגורים כולם לפרט את עובדות הכפירה על מנת לקצר את יריעת המחלוקת.

בתאריך 7.3.96, בעיצומו של המשפט, מסר ב"כ נאשם 1 "תוספת" לתגובה לכתב האישום, לפיה ניתנו חלק מהפקודות לביצוע ע"י הנאשם עצמו וחלקן ע"י יצחק כהן, כאשר העסקאות "בוצעו בפועל ע"י יצחק כהן". בתגובה זו אין הנאשם מודה כי קיבל כסף כלשהו במהלך העסקאות הללו (ס' 14 לתגובה).

עם סיום פרשת התביעה ושלושה ימים לפני עדותו בבית המשפט, מסר הנאשם באמצעות סניגורו "תגובה מעודכנת" (25.4.96), בה הוא מודה, הלכה למעשה, במעורבות עמוקה כמעט בכל העסקאות. הנאשם אף הודה בקבלת סכומי כסף גדולים אותם העביר לידי חברתו ד'. גם בתגובה מעודכנת זו, שהפכה לחקירתו הראשית של הנאשם בבית המשפט, משליך הנאשם את עיקר האשמה על כתפיו של כהן, ומנסה להציג עצמו כבורג קטן ובלתי חשוב בעסקאות כולן וכמי שפעל "בתום לב", כביכול ועל פי הוראותיו והנחיותיו של "ראש" הקושרים והעבריינים, הלא הוא יצחק כהן.

23. לטענת הנאשם בעדותו בבית המשפט, הוא עצמו איננו מתמצא כהלכה בעסקי ניירות הערך והוא נהג תמיד לסמוך על עצתם של אחרים, ובמיוחד על כהן (עמ' 1164-1161 לפר'). משהציע לו האחרון לבצע עסקאות שונות, שמצד אחד לא תפגענה בבנק או בלקוח ומהצד השני יהיה רווח נאה בצידן אותו יוכל לשלל לכיסו שלו, הוא "נתפתה" להצעה המפתה ושיתף פעולה עם כהן (עמ' 1164 לפר').

לטענתו, הוא "לא הבחין" בין עסקאות חוקיות רגילות לבין העסקאות בהן הוא זכה לרווחים אישיים כמפורט בכתב-האישום, ולמעשה לא התעמק כלל בנושא אלא סמך ב"ענינים עיוורות" על כהן. הוא לא ידע כלל על מעורבות גורמים אחרים בעסקאות, וסבר לתומו כי רק הוא וכהן מעורבים בענין.

עוד ניסה הנאשם לשכנע את בית המשפט כי בעת שקיבל את הכספים מכהן, ששיעורם נמוך מזה הנטען על ידי האחרון, הוא כלל לא ספר את הכסף, לא התעניין באחוז הרווח בו זכה, מעולם לא סוכם עם כהן על אחוז רווחים קבוע שיועבר אליו וכו' וכו' וכו'.

את מעטפות הכסף נהג להעביר, כמות שהן, לידי חברתו ד' אשר הפקידה את הכספים בחשבון הבנק על-שמה ברעננה, ולמעשה הכספים נועדו לצרכיה שלה, או למירב לרכישת דירה משותפת לשניהם לצורך תכניותיהם לעתיד לבוא.

כך, לדברי הנאשם בעדותו בבית המשפט: "הכספים אלה לא עניינו אותי. חוץ מהמסירה - הכסף לא היה ברשותי ולא בשליטתי" (עמ' 1176 לפר').

ולרגע נדמה היה כי הנאשם הינו בלדר תמים המבצע שליחויות ומעביר כספים ממקום למקום. ולא היא.

עדותה של הגב' ד'

24. בתקופה הרלבנטית לכתב האישום, שימשה הגב' ד' סמנכ"ל לשיווק באילנות דיסקונט, ונוצרו בינה לבין נאשם 1, עופר הלדשטיין, קשרי עבודה שהפכו במהלך השנים לקשרים אישיים ואינטימיים.

ד' העידה בבית המשפט כי במהלך השנים 1993-1994 נהג נאשם 1 להעביר אליה סכומי כסף שונים במזומן, לצורך הפקדתם בחשבון מיוחד על שמה בבנק לאומי, סניף רעננה. וכך מתארת ד' בעדותה בבית המשפט את דרך העברת הכספים מנאשם 1 לידיה:

"לגבי טכנית צורת העברת הכסף - מדי פעם בפעם הוא העביר לי כספים, נסענו בד"כ ביחד לעבודה ובמכונית הוא היה מעביר לי לעיתים כספים. סדרי הגודל של הסכומים - קשה לי לזכור, אך זה נע בסביבות 20,000 ש"ח, זה היה במזומן, בשקלים חדשים, בד"כ בסכומים עגולים. כן, היו מקרים שהסכום היה מעבר ל-20,000 ש"ח.

לא זכור לי שהיה מקרה של 100,000 ש"ח - זכור לי שפעם אחת זה היה עד 50,000 ש"ח, לא יותר. בד"כ בסוף היום הייתי מגיעה לסניף בל"ל ברעננה ושם הפקדתי את הכספים, והיו מקרים שהפקדתי באלנבי בת"א" (עמ' 1053 לפר').

הפקדות הכספים הללו מתועדות במסמכי הבנק שהוגשו לבית המשפט (ת294), ממסמכים אלה מתברר כי העדה לא דייקה, קמעא בסכומי הכספים שנמסרו לה ע"י הנאשם, ואשר הסתכמו לעתים בסכומים גבוהים פי כמה מאלה שבהם נקבה, כגון 200,000 ש"ח; 170,000 ש"ח; 100,000 ש"ח; 70,000 ש"ח וכיו"ב.

יצויין, כי עקב היחסים הקרובים עד מאד בין העדה לבין הנאשם, שררו ביניהם יחסי אמון הדוקים ובשלב מסוים הם אף תכננו עתיד משותף. לשם כך, רכשה ד', על פי הנחיית הנאשם, שתי דירות בתל-אביב. דירה אחת - במגדלי דן בתל-אביב, כאשר על חשבון ערך הדירה שולמו ע"י העדה בעת חתימת החוזה סך 700,000 ש"ח (ת292); ודירה שניה - במגדלי האופרה בתל-אביב, כאשר שולם ע"י העדה סך 400,000 ש"ח כתשלום ראשון עבור הדירה בעת חתימת החוזה (ת293).

לדברי העדה, היא לא ידעה כלל על מקור הכספים ולא סברה כי מקורם בעסקים בלתי כשרים, כלל ועיקר.

לדבריה :

**"הוא לא אמר לי את המקור ואני לא שאלתי.
ש. מה חשבת מאין הכספים?
ת. הערכה שלי היתה שהכספים באו מנכסים משפחתיים,
מירושה, אולי מפעילות מותרת בתחום של השקעות פיננסיות.
כלומר אולי אפילו ניהול נ"ע אצל מנהל תיקים או בצורה תקינה
אחרת שמותרת" (עמ' 1052 לפר').**

25. משהחלה החקירה הגלויה, ובעקבות שתי פגישות עם נאשם 1, שעליהן עוד ידובר בהתייחס לאישום ה-21 - החליטה ד', לדבריה ביוזמתה שלה, לפנות לעו"ד, לאחר שהתייעצה עם אביו של הנאשם, מר עמי הלבדשטיין. בעצתו של עו"ד זינגל הפקידה ד' את יתרת הסכום שנותר בחשבון הבנק בסך 600,000 ש"ח בנאמנות (עמ' 1055 לפר'; ת296). בחשבון הנ"ל נותר סכום של 99,000 ש"ח, אותו חשבה תחילה העדה להוציא מהחשבון, אך בעצת עורך-דינה נמלכה בדעתה והשאירה את הסכום בחשבון (ע' 1058 לפר'; ת298).

לגירסת התביעה, סכומי הכסף שנמסרו ע"י נאשם 1 לד', המסתכמים בסך 1,800,000 ש"ח לפחות, מקורם ברווחים הבלתי חוקיים שהפיק הוא מעסקאות האג"ח והמניות הבלתי כשרות.

לגירסת הנאשם בתגובתו המעודכנת מיום 25.4.96, "חלקו של הנאשם בעסקאות בהן היה מעורב באיגרות החוב היה סך 908,850 ש"ח, עפ"י פירוט המופיע בתגובה.

ההכרעה

26. עדותו של הנאשם בבית המשפט הותירה עלי רושם עגום ביותר ובלתי מהימן לחלוטין. נסיונותיו של הנאשם להציג עצמו כ"ראש קטן" או כ"מריונטה" המופעלת על פי הוראותיו והנחיותיו של כהן - רחוקה מלשקף את המציאות לאשורה כרחוק מזרח ממערב. הבנתו והתמצאותו של הנאשם בשוק ניירות ערך אינם מוטלים בספק בעיני, וזאת גם אם יכולתו השיווקית עולה על כישוריו הפיננסיים, כטענת סניגורו. סביר להניח, כי אלמלא בקיאות זו הוא לא היה מגיע לתפקיד בכיר של מנהל מערך הייעוץ בבנק דיסקונט וממונה על מחלקת חברות באגף ניירות ערך, כולל הטיפול בתיקי לקוחות גדולים, כגון רשות הנמלים (ראה למשל עדויות שוש קמחי, עמ' 402 לפר'; אלי בן חיים - עמ' 358 לפר'; בנימין שוורץ - עמ' 163-164 לפר' ועוד).

גירסתו התמימה והמיתממת של הנאשם בבית המשפט, איננה משכנעת ואיננה מהימנה, כלל ועיקר. הנני מתקשה לראות כיצד אדם מנוסה, פיקח וממולח כזה הנאשם, איננו קובע כלל את אחוז הרווחים שיזכה לקבל בעסקאות השונות, איננו סופר ואיננו מתעניין בכסף שקבל וכל חלקו ואשמתו, לטענת נעוצים בהעברת הכסף מידי כהן לידי הגב' ד', בחינת שליח לדבר עבירה שאיננו ניזוק. הכיצד?

הנאשם מסר את גירסתו, כאמור שלב אחר שלב במהלך המשפט, ורק לאחר שהתביעה השכילה להביא כנגדו ראיות שגילו יותר מטפחיים, נאות הוא להודות באותן עובדות ואף זאת הוא עשה באופן חלקי ביותר, למקוטעין ולשיעורין, כמפורט לעיל.

גם גירסתו ב"תגובה המעודכנת" מיום 25.4.96 - "עודכנה" כל כולה בהתבסס על ראיות התביעה שכבר הושמעו בבית המשפט, וכן על רישומי העברת הכספים לחשבונה של ד' בבנקים ברעננה ובתל-אביב, והיא רחוקה איפא מלהיות מהימנה בעיני.

27. מוזר עד מאד זכרוננו הסלקטיבי של הנאשם בפרשה זו. בעוד הוא חוזר וטוען כי לא ידע את סכומי הכסף המדויקים שקיבל מכהן ואף לא התעניין בהם כלל, ידע הוא לציין בתגובתו המעודכנת, כאמור את הסכומים המדויקים עד מאד, ככל הנראה בהסתמך על רישומי חשבונות הבנק של ד'.

דא עקא - כי לפחות במקרה אחד בו צויין כי לחשבון בסניף אלנבי בתל אביב הוכנס ביום 29.8.93 סך 64,000 ש"ח, ככל הנראה בעקבות רווחי העסקאות שבאישומים הראשון והשני, שהסתכמו בכ-130,000 ש"ח, "נזכר" לפתע הנאשם כי רווחיו מעסקאות אלה הסתכמו בסך 44,000 ש"ח בלבד. את החישוב הנ"ל הוא מבסס דווקא על כשליש מהרווח הכולל בעיסקה זו, כשהיתרה בסך 20,000 ש"ח הופקדה, לטענתו מכספיה הפרטיים של ד'.

כדברי הנאשם:

"עשיתי חשבון ששליש מהסכום הוא 44,000 ועוד סכום שהיא הפקידה זה 20,000 ש"ח. אני לא מאשר שבאופן שיטתי קבלתי 33% - אך במקרה זה אני מאשר שהסכום שקבלתי היה 33% שנתנו 44,000 ש"ח" (עמ' 1181 לפר').

תמוה בעיני כיצד זה הנאשם, שהרבה להשתמש בתגובות "אינני זוכר" ו"אינני יודע" בכל הנושא של קבלת הכספים ודרך חלוקתם, ידע לנקוב דווקא בסכום של 44,000 ש"ח במדויק, וזאת על פי חישוב שלישי מהרווחים. אין זאת, כי אם היוצא מן הכלל, לטענת הנאשם, מעיד על הכלל, ושיטת החישוב אכן חושבה על פי רווחים של 33% לנאשם, כדברי כהן ויתר הנאשמים, וזאת בכל העסקאות, נשוא כתב האישום.

28. טענתו של הנאשם כי ידע על מעורבותו של כהן בלבד בעסקאות השונות, ולא ידע כלל ואף לא התעניין במעורבותם של אחרים במכירת ניירות ערך או ברכישתם, כוזבת בעיני ואיננה מתקבלת על דעתי.

ראשית, הנאשם הודה מפורשות בהודאתו ברשות ניירות ערך (ת211/), שתוכנה מקובל ואמין עלי לחלוטין, כאמור לעיל, כי ידע על מעורבותם של "האיש שלנו בחוץ" ועל "איציק כהן ושותפיו", כדלהלן:

"גם בעסקה זאת בוצע סיבוב ליצירת רווח אישי אצלי ואצל איציק כהן ושותפיו כשבין הרכישה במכרז ע"י 'האיש' שלנו בחוץ שהיה קשור לאיציק ולא ידעתי מיהו שכן לא ראיתי את החותמת הנגדית ובין המכירה של האיש הזה לרשות הנמלים עיסקה שנתתי הוראה לבצע ב5.9.93- " (ת211/), עמ' 24).

הסברו הנואל של הנאשם, כי בדבריו בהודאה על "האיש שלנו בחוץ" - "התכוונתי לטיפול נמרץ שהיה באותה עת בחוץ" (עמ' 1166 לפר'), לא היה ראוי להשמע, אף לא כבדיחה תפלה.

שנית, הנאשם חייב היה לדעת, ואין לי ספק כי בפועל הוא אף ידע, כי גורמים נוספים מעורבים בפרשה ובעסקאות השונות, שלמימון נדרש לא אחת כסף רב.

גם בהנחה, הבלתי סבירה בעיני, שניסה הנאשם להציג שוב ושוב בבית המשפט בדבר מומחיותו הדלה בתחום ניירות הערך, הוא היה חייב להבין, ואף הבין בפועל, כי מר כהן איננו עומד לבדו בנטל העסקאות המפוקפקות והמסועפות, בהן הושקעו סכומי כסף ניכרים, וכי יד או ידיים נוספות מטות שכם לפעילות הבלתי חוקית, העניפה והסבוכה בעסקאות השונות. ויעידו על כך, שוב התבטאויותיו המפורשות בת211/), בדבר הרווח האישי של "איציק כהן ושותפיו" (עמ' 24) ועל כך "שהאיש של איציק" ימכור את הסחורה (עמ' 17).

29. הנני מעדיף ללא היסוס או פקפוק, את עדותו המפורטת והמהימנה של יצחק כהן בפרשה זו, על פני גירסתו הבלתי מהימנה, השחצנית והכוזבת עד מאד של הנאשם, שפי שפורט כבר לעיל.

זאת לדעת ולהדגיש, כי כהן הודה בכל המעשים שיוחסו לו עוד בפתחת החקירה ברשות ניירות ערך, בליל החקירה הראשון; חזר והודה בבית המשפט באישומים שיוחסו לו בכתב-האישום, ונדון לשלוש שנות מאסר; ולאחר מכן שב וחזר בשלישית על גירסתו העקבית והמהימנה במהלך עדותו כעד מטעם התביעה במשפט זה.

לא רק שעדותו של כהן עומדת בפני עצמה ומהימנה עלי לחלוטין, כמבואר לעיל, אלא שאף ובמיוחד תוך השוואה לגירסאותיו המגומגמות והחלקיות של הנאשם, שנמסרו כאמור טיפין טיפין על פי ההתפתחויות במשפט - זוכה גירסתו של כהן לאמון מוחלט וחד-משמעי על פני זו של הנאשם החדשטיין.

לא מצאתי כל ממש בטענות הסניגור, עו"ד א' רוזובסקי, כמו גם בטענות יתר הסניגורים, כנגד מהימנותו המוצקה של כהן, כפי שהעלו בסיכומיהם, הן בעל פה והן בכתב - ודין להידחות.

30. לענין סכומי הכסף ששילשל הנאשם לכיסו כתוצאה מהעסקאות השונות, נשוא האישומים 1-15, הרי שעל פי התגובה המעודכנת של הנאשם לכתב האישום, מסתכמים אלה בסך 908,850 ש"ח. על פי הטבלה שצורפה לתגובה זו, מסתכם סך ההפקדות בחשבונותיה של הגב' ד' ב-1,558,888 ש"ח, אלא שהנאשם טוען כי הסכום הנ"ל כולל הן את רווחיו כתוצאה מהעסקאות, והן סכומי כסף שונים שהפקידה ד' עצמה לחשבון, מתוך כספיה שלה.

לענין זה העידה ד' מפורשות בבית המשפט כי :

"אני לא זוכרת כמה הפקדתי מכספי אני... אני חושבת שאפשר לתת הערכה של... עשרות אלפי שקלים שאני הפקדתי... אני חושבת שאולי אני הפקדתי משהו כמו 50,000 ש"ח, אך אני זוכרת בדיוק..." (עמ' 1064 לפר').

ניתן לקבוע, כי גם בניכוי סכום זה של 50,000 ש"ח שהופקד ע"י ד', כשאינן לבית המשפט, ובוודאי שלא לנאשם, כל סיבה לפקפק במהימנותה - מסתכמים הסכומים שמסר הנאשם לצורך הפקדה בבנק כרווחים מהעסקאות, במיליון וחצי ש"ח לערך.

גם בענין זה הנני מתקשה עד מאד לתת אמון בגירסתו של הנאשם כי הפקיד את כל הכספים שהרוויח מהעסקאות בבנק, וזאת ע"י מסירתם לגב' ד' והפקדתם בחשבונה, ואין לי כל ספק כי הוא עשה אף שימוש בכספים הללו לשימוש השוטף ולתועלתו האישית, כפי שהוא עצמו הודה בהודאתו ברשות (ת211), עמ' 21).

טענות ההגנה באישומים ספציפיים

31. גם לאחר שהודה הנאשם, בסופו של דבר, במרבית העובדות המיוחסות לו באישומים השונים, הוא דבק בכפירתו במיוחס לו באישומים 6, 7, 11, 14 - לכתב האישום, וטוען כי לא היה מעורב בהם כלל.

אינני מקבל הכחשה זו, ודעתי היא כי הנאשם היה מעורב בכל העסקאות המיוחסות לו בכתב האישום, וזאת מהטעמים כדלהלן :

א. כאמור, מהימנה עלי לחלוטין עדותו של יצחק כהן, לפיה היה הנאשם מעורב בכל העסקאות, נשוא כתב אישום זה. כדברי כהן בעדותו בבית המשפט :

"כן, אני מכיר את כתב האישום ואת העסקאות המפורטות בו... העסקאות שתיארתי לעיל - התייחסו לכל אחד ואחד מהמקרים המופיעים בכתב האישום... בכל המקרים הייתי בקשר עם עופר בעסקאות שנגעו לקבוצה" (עמ' 884 לפר').

ב. הנאשם עצמו טען במהלך כל עדותו בבית המשפט כי לא התעניין כלל ברווחים שקיבל, לא ספר את הכסף ואין הוא יודע אף אילו עסקאות היו לגיטימיות, לטענתו ובאילו עסקאות ספציפיות הוא השתתף בחלוקת הרווחים.

כדברי הנאשם עצמו בבית המשפט :

"לא ידעתי כלל על איזה עסקה מגיע לי כסף ועל איזה לא. אני הייתי קונה לפי הנחיות של איציק כהן - אג"ח בבורסה או מחוצה לה, ואיציק מדי פעם היה בא ומביא לי מעטפות סגורות, שלא ידעתי מה יש שם" (עמ' 1167 לפר').

ובהמשך הדברים :

"אני בכלל קבלתי כסף בלי לדעת על איזה נייר נעשתה עסקה ואיזו לא. היום אני יודע כי אני רואה את הניירות אך אז לא ידעתי" (עמ' 1197 לפר').

ועוד כהנה וכהנה.

והנה, לפתע פתאום, שב אליו זכרונו של הנאשם והוא יודע להבחין בבית המשפט, בצורה זו או אחרת, באילו עסקאות הוא היה מעורב ובאילו לא, וזאת, בין היתר, בהסתמך על סכומי הכסף שהוכנסו לחשבונה של הגב' ד'.

כדברי סניגורו בסיכומיו בכתב :

"... ידוע לנו כי סכום חלקו של הנאשם 1 נמסר לו מיד לאחר קבלת הרווח... והנאשם 1 נהג להפקיד את הכספים כפי שהם בחשבונה של הגב' ד'" (סעיף 61.2 לסיכומים בכתב, עמ' 73).

קביעה זו, ה"ידועה" לנאשם ולסניגורו, איננה בהכרח ידועה ומקובלת גם על בית המשפט, וזאת מהטעמים שפורטו לעיל, וכן מאחר שסביר להניח כי הנאשם השתמש בכספים שהרוויח בעסקאות השונות גם למטרות אחרות, כגון "לבניית בית, החלפת רכב... להוצאות כלליות הבית..." (ת211, עמ' 21)

32. אולם, גם אם אלך לשיטתו של הסניגור המלומד, הרי שניתן לקבוע, על פי טבלת ההפקדות בחשבונה של ד', כפי שהוגשה ע"י ההגנה וצורפה לתגובה המעודכנת לכתב האישום, כי הנאשם היה מעורב בכל העסקאות המפורטות בכתב-האישום.

מטבלה זו עולה כי גם לאחר העסקאות הספציפיות, בהן כופר הנאשם, נמסרו על-ידו סכומי כסף שונים לד', על מנת שיוכנסו לחשבונה.

העסקאות נשוא האישומים 6 ו-7 - לכתב האישום נעשו בתאריכים 27-28.9.93. מטבלת ההפקדות לחשבונה של הגב' ד' עולה כי בסמוך לאחר מכן, ביום 29.9.93 היא הפקידה לחשבונה סך 22,500 ש"ח, ואילו ביום 1.10.93 היא הפקידה לחשבון זה סך 50,000 ש"ח. העיסקה נשוא האישום ה-11 - בוצעה בתאריכים 16-18.11.93 ורווחיה היו 151,720 ש"ח. ביום 24.11.93 הפקידה ד' בחשבונה סך 40,000 ש"ח, שהם כ-30% מהרווח הכולל.

גם יתר טענותיו של הסניגור כנגד מעורבותו של הנאשם בארבע העסקאות הללו, דווקא - אינן משכנעות ואינן מתקבלות על הדעת, ודינן להידחות.

בהסתמך על עדותו המוצקה והאמינה של כהן בדבר מעורבותו של הנאשם **בכל** העסקאות, נשוא האישומים 1-15; תמיכת עדות זו במסמכים ובמוצגים שבתיק לגבי ביצוע העסקאות ומועדיהן; זכרונו הסלקטיבי עד מאד של הנאשם בדבר העסקאות בהן היה מעורב, סכומי הכסף שקיבל וכיו"ב; והתמיכה הממשית לגירסת התביעה גם בטבלת ההפקדות של הגב' ד' - לא נותר בליבי ספק כלשהו בדבר מעורבותו של הנאשם 1 עד צוואר בכל האישומים 1-15 בתיק זה, הן מהבחינה העובדתית והן מבחינת השלמת כוונתו הפלילית לבצוע המעשים הבלתי-חוקיים המיוחסים לו באישומים אלה.

אישום 21

33. בפרט אישום זה מיוחסת לנאשם 1 בלבד, עופר הלדשטיין, עבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין, התשל"ז 1977.

לגירסת התביעה, לאחר שהפרשה התגלתה ונפתחה חקירה גלויה בראשית חדש מרס 1994, במהלכה נעצר נאשם 1 ונחקר, הוא ניסה להניע את העדה ד' למסור הודעה כוזבת במשטרה או ברשות ניירות ערך.

לגירסת התביעה, פגש הנאשם בגב' ד' בשתי הזדמנויות - בתאריכים 24.3.94 ו-29.3.94 - באיזורי חן בתל-אביב, ובשתי פגישות אלה שוחח עימה על האפשרות שתוזמן לחקירה וביקש ממנה: **"לא לספר לחוקרי הרשות על הכספים שהעביר לה ועל הדירה שרכשה עבורו"** (סעיפים 6 ו-7 - לאישום ה-21).

התביעה מבססת אישום זה על דבריה של הגב' ד' בהודעותיה ברשות ובמשטרה כדלהלן:

בהודעה ברשות ניירות ערך מיום 30.3.94 אמרה העדה כדלהלן:

**"ש. מה בדיוק הוא אמר לך.
ת. הוא אמר לי ש... הוא אמר ככה: שהוא לא אמר על הדירה אבל הוא חושב שיודעים על הדירה למרות שהוא לא אמר, ושהוא לא אמר שהכספים אצלי ולכן הוא חושב שאין סיבה שאני אגיד משהו על הכספים, והוא אמר שאני לא אאמין לכם לשום מילה.**

הוא שאל מה אני הולכת לעשות עם הכספים ואמרתי לו שאני לא רוצה אותם ולא צריכה אותם" (ת297/297, עמ' 11)

בהודעה במשטרה מיום 31.3.94 אמרה העדה כדלהלן:

"שאלה: כיצד הועברו הכספים אליך?

תשובה: כל הכספים הועברו אלי מעופר במזומן כפי שצינתי בהודעתי ברשות. וכן את הדירות שנרכשו עבורו באמצעותי. ולכן אין לי ממה לחשוש אם אני אוזמן לחקירה, ושאני לא אספר על הכספים אבל יחד עם זה אמר לי שאני אנהג לפי הבנתי בהתאם להתפתחויות.

שאלה: למה התכוון בהתאם להבנתך באם הוא אמר לך שלא תספרי על הכספים.

תשובה: אני הבינתי מזה שהוא לא רוצה להלחיץ אותי לעשות דבר בניגוד לעמדתי" (ת297/א', עמ' 1).

34. בעדותה בבית המשפט חזרה הגב' ד' על עיקרי הדברים שאמרה בהודעותיה במשטרה וברשות, אך טענה כי הנאשם לא אמר לה שלא תספר בחקירה על הכספים שהועברו לה על ידו ועל הדירות שנרכשו באמצעות כספים אלה.

כדברי העדה בבית המשפט:

"בסוף יום החקירה הפעילו עלי לחץ מאוד כבד בקטע הרגשי וגם בקטע של הקשר עם בעלי. בשלב זה קובנט גם נכנס לחדר, והופעלו עלי לחצים רגשיים מאוד חזקים. יש לציין שגם עם עופר בפגישה שהוא לא הזכיר את שמי ואת הכספים - הוא לא אמר מפורשות - אל תגידי על הכספים. הוא כל הזמן אמר לי שאעשה מה שאני חושבת לנכון, וזאת אמרתי גם במשטרה וגם פה. התובעת מראה לעדה את הקטע בהודעתה במשטרה - הדגש היה שאני אפעל לפי הבנתי. הוא אמר לי שהוא לא הזכיר את הכספים.

אני לא זוכרת שאמרתי במשטרה שעופר אמר לי שאני לא אזכיר את הכספים - כפי שכתוב בהודעה" (עמ' 1057 לפר').

לבקשת התביעה, הוגשו הודעותיה של העדה במשטרה וברשות (ת297/297, ת297/א'), בהתאם להוראות סעיף 10א לפקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א1971. עתה מבקשת התובעת לבסס את הרשעתו של הנאשם בעבירה המיוחסת לו באישום זה, בהסתמך על תוכן ההודעות הללו, תוך העדפתן על דבריה בעדותה בבית המשפט, וזאת נוכח הוראות סעיף 10ג) לפקודת הראיות.

35. לאחר שבחנתי את תוכן הודעותיה של העדה ברשות ובמשטרה, אל מול עדותה בבית המשפט, הגעתי לכלל מסקנה כי אין לאל ידי להעתר לבקשתה של התביעה ולהעדיף את תוכן הודעותיה של העדה על פני דבריה בעדותה בבית המשפט.

למקרא ההודעות (ת297/, ת297/א') עולה כי העדה מסרה שוב ושוב בהודעות אלה כי כל שהנאשם אמר לה בשתי הפגישות באיזורי חן היה כי אין לה ממה לחשוש, כי הוא לא הזכיר את שמה בחקירה וכי תפעל בכסף כמיטב הבנתה ושיפוטה.

רק פעם אחת בהודעה ברשות (ת297/) ופעם אחת נוספת בהודעה במשטרה (ת297/א'), אומרת העדה, בצורה מובלעת למדי ובמשפט קצר ביותר, כי הנאשם אמר לה: "שאני לא אספר על הכספים".

נאמנים עלי דבריה של העדה בבית המשפט כי היתה מבולבלת מאד ובמצב של לחץ כבד במהלך החקירות, הן משום מהות הענין לגביו נחקרה והן משום הקשר האישי שלה עם הנאשם, עובדה שלא היתה ידועה לבעלה לעת ההיא והיא חששה עד מאד מחשיפתו (עמ' 1057 לפר').

אשר על כן, לא מצאתי לנכון להעדיף את דבריה הלאקוניים עד מאד של העדה בהודעותיה במשטרה וברשות על פני עדותה המפורטת בבית המשפט, כבקשת התביעה, והנני מזכה את הנאשם מהעבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין, התשל"ז1977-.

אישום 22

36. באישום זה מיוחסות לנאשם 1 בלבד סדרה של עבירות שהן: קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)1 לחוק העונשין, התשל"ז1977-; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין; מרמה והפרת אמונים בתאגיד לפי סעיף 425 לחוק העונשין; תרמית בקשר לניירות ערך לפי סעיף 54(א)2 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח1968- ועבירה נוספת של תרמית בקשר לניירות ערך לפי סעיף 54(א)1 לחוק הנ"ל.

עובדות המקרים, נשוא אישום זה, פשוטות בתכלית. בשנת 1993 ניהל נאשם 1, בתוקף תפקידו בבנק דיסקונט, תיקי השקעות בניירות ערך של לקוחות מחלקת חברות של הבנק, כמפורט בסעיף 2 לעובדות אישום זה.

בשלהי שנת 1992 פתח אביו של הנאשם, מר עמי הלבדשטיין, חשבונות בבנק לאומי ע"ש קרובי משפחה שונים (ת301/). על פי עצתו והנחייתו של הנאשם, נהג עמי הלבדשטיין לקנות ולמכור מניות שונות בחשבונות הללו. במקביל, נהג הנאשם להזרים ביקושים לאותן מניות שרכש אביו, ע"י רכישתן לתיקי הלקוחות שהיו באחריותו בתוקף תפקידו בבנק. עם עליית שערן של המניות, בין היתר בעקבות הרכישה המאסיבית ע"י הנאשם בחשבונות לקוחות הבנק, הוא הורה או "יעץ" לאביו למכור את המניות שהוחזקו בחשבונות המשפחתיים, כאמור.

כתוצאה מכך, זכו האב והבן, לטענת התביעה בכתב האישום, לרווחים נאים בסך כולל של 895,518 ש"ח (סעיף 10 לאישום 22).

37. ראיות התביעה בפרשה זו מוצקות ומבוססות עד מאד, כשהן מושתתות בעיקרן על הוראות הקניה והמכירה בחשבונות המשפחה, ועל הפקודות המקבילות בחשבונות הלקוחות בבנק דיסקונט (ראה ת205/).

מראיות אובייקטיביות ואמינות אלה, עולה תמונה ברורה למדי של קנייה ורכישה מתואמות ביותר של 14 מניות בסך הכל.

לדוגמא, מר עמי הלבדשטיין רכש ביום 6.1.93 מניות מליבו אופציות 3. מיד לאחר מכן, במשך כשבוע ימים (7.1.93-13.1.93) רכש הנאשם באמצעות חשבונות הלקוחות את המניה הנ"ל. מיד בתום הרכישות הנ"ל, ביום 13.1.93, מכר הלבדשטיין האב את המניות מחשבונותיו, תוך זכייה ברווח נאה של 43,600 ש"ח (ראה ת205/). לא למותר לציין, כי לאחר מכירת המניות ע"י מר הלבדשטיין, לא יסף עוד הנאשם לרכוש מניה זו לחשבונות לקוחותיו.

ודוגמא נוספת - מר הלבדשטיין רכש לחשבונות המשפחה את מניית הפניקס בין התאריכים 20-25.7.93. מיד עם תום רכישה זו, קנה הנאשם לחשבונות הלקוחות בבנק את אותה מניה, בין התאריכים 25.7.93-2.8.93, ולא יסף. ביום 2.8.93 (איזו מקריות מפתיעה), מכר מר הלבדשטיין את המניה תוך שזכה ברווח של 43,160 ש"ח.

המאפיינים המובהקים של רכישה וקנייה מתואמות להפליא אלה של המניות, כמפורט לעיל, עוברים כחוט השני בכל 14 המניות המופיעות בכתב האישום.

38. לאחר כפירתו המוחלטת בפתח הדיון גם באישום זה, שהמשכה בהודאות במקצת בתגובות מיום 7.3.96 ו-25.4.96, הבין גם הסניגור המלומד, אל נכונה, כי העבירות המיוחסות לנאשם באישום זה מבוססות ומוצקות במידה הנעלה מכל ספק.

לפיכך, הודה הסניגור בשם מרשו כי בהתייחס לשמונה מניות מתוך 14 המניות המפורטות באישום זה הינו מודה כי פעל "במתכונת האמורה" בכתב האישום וכי הוא "מעריך" שקיבל מאביו סך כ-350,000 ש"ח מהרווחים (סעיף 18.7 לתגובה המעודכנת).

בסיכומיו בעל פה ובכתב אף הודה הסניגור כי מעשיו אלה של הנאשם מהווים עבירה של מעשה תרמית בניירות ערך לפי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 425 לחוק העונשין וקבלת דבר במרמה לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, אם כי לא בנסיבות מחמירות (עמ' 1485, 1490, 1504 לפר'; סעיף 34 לסיכומים בכתב, עמ' 35).

הודאתו הסופית של הנאשם מוגבלת אמנם לשמונה מניות בלבד, אך אינני רואה כל הבדל בין "שיטת הטפול" באותן מניות לבין המניפולציות שבוצעו בשש המניות

הנוספות, ודינו של הנאשם להרשעה בעבירות שבאישום זה, בהתייחס לכל המניות גם יחד.

התיאום המושלם בין הפעילות בחשבונות משפחת הלבדשטיין לבין הפעילות בחשבונות הלקוחות בהם טיפל הנאשם בבנק דיסקונט, קיים לגבי כל המניות והפעילות בכולן זהה ומתואמת, כאמור, להפליא.

ושוב, אינני מוכן להסתמך על זכרונו הסלקטיבי למדי של הנאשם, אשר בתשובה לשאלת התובעת בחקירה הנגדית, הגיב מפורשות:

“אני לא זוכר - אך את המקרים שהודיתי בהם - אני זוכר. חלק נחרט בזכרוני” (עמ' 1199 לפר').

הסבריו המפוקפקים עד מאד של הנאשם בעדותו בבית המשפט - לגבי אילו מניות בוצעו פעולות מתואמות ומניפולטיביות בחשבונות השונים ולגבי אילו לא בוצעה פעילות שכזאת - אינם קבילים ואינם מהימנים עלי (עמ' 1199-1201 לפר').

לסיכום, דין אחד לכל הפעילות המתואמת והבלתי-חוקית **בכל** המניות, נשוא אישום זה, ודינו של הנאשם להרשעה בעבירות הללו, שברובן הוא הודה בסופו של דבר.

התביעה הכללית ראתה לראוי ולנכון להוסיף באישום זה גם עבירה של תרמית בניירות ערך לפי סעיף 54(א)(1) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, וזאת בנוסף לעבירה לפי סעיף 54(א)(2) לחוק, בה הודה הנאשם, ולא נחה דעתה עד שהיא עומדת על הרשעתו של הנאשם גם בעבירה זו.

נוכח חומר הראיות המתייחס לעבירה זו, שאיננו חד-משמעי בעיני, ולאור ריבוי העבירות באישום זה (כמו גם באישומים אחרים בכתב האישום) - החלטתי שלא להרשיע את הנאשם בעבירה זו, בנוסף לכל העבירות האחרות המיוחסות לו באישום ה-22, בהן הוא מורשע, כאמור.

נאשם 2 - דוד וינמן

40. נאשם 2, דוד וינמן (להלן בפרק זה - הנאשם או וינמן), מבצע בבורסה מטעם אילנות בתקופה הרלבנטית, היה הוגה הרעיון להשפיע על תנודת השערים של אגרות החוב, והוא שהציע רעיון זה ליצחק כהן, כפי שהעיד האחרון.

נאשם 2 הודה בהודאותיו ברשות במעשים המיוחסים לו, ולהלן קטעים נבחרים מהודאותיו אלה:

**“ברצוני למסור גירסה לארועי החקירה המתנהלת ברשות
ניירות ערך כנגד פעילותם של עובדי בנק דיסקונט ואילנות**

בניירות ערך ואג"ח, אשר כתוצאה מפעילות זו הועלו שערי האג"ח במטרה ליצור רווחים לעובדים. בקטע של אילנות מסרתי אינפורמציה לג'מיל (יצחק כהן) שמתאימה למדיניות ההשקעה של אילנות והיתה לו אפשרות להקדים או להשתתף באותו קו של קניות שתאמו את המדיניות של אילנות.

זאת אומרת שכאשר קבלנו החלטה באילנות להגדיל את כמות האחזקות בקרנות של אג"ח וקרנות מעורבות, ג'מיל קיבל את האינפורמציה, וכאשר היה משהו מעניין לקניה כנגד השוק, הוא ביצע את הקניה והקדים בכך את האירוע. לדוגמא: כאשר הופיע הצע לאג"ח כפיר אטרקטיבי ג'מיל קיבל את הייעוץ ממני כיצד לקנות אותו, כלומר נתתי לג'מיל את המידע בדבר הרכב הלידר של אילנות ליום מסוים באותו אג"ח כפיר, ובכך נתתי לו הזדמנות ראשונה לרכוש את האג"ח. ג'מיל היה צריך למצוא את המקורות הכספיים לביצוע הקניה, וכאשר היה הכסף בידו הייתי אומר באם יש משהו מעניין לקניה וג'מיל היה מבצע את הקניה לחשבון הלקוח.

אני לא ידעתי שהלקוח אשר לחשבוננו רוכשים את האג"ח הוא אדלר, אבל ידעתי שהקניה נעשית לבנק למסחר. שערתי שהקניה של האג"ח מתבצעת לחשבון של אדלר בבנק למסחר כיוון שהיתה שמועה כזו שיש לאדלר חשבון בבנק למסחר. לאחר ביצוע הקניה ע"י ג'מיל לחשבון של אדלר, תפקידי היה להכניס ביקושים באותם האג"חים שנקנו לחשבון של אדלר, ביקושים שהוכנסו כביקוש של אילנות בשלב הלידר בפקודת בסט. מסרתי את האינפורמציה לג'מיל בקשר לאג"חים לקניה מתוך בדיקה שלי שלאחר שתבוצע הקניה לחשבון בבנק למסחר, פקודות הקניה שאני אכניס ביום המחרת לאותם האג"חים בשלב הלידר הם יהיו פקודות קניה שמתאימות למדיניות ההשקעה של אילנות ותוצאתם תגרום לעליות שער. אך עליה זו תאמה את מדיניות ההשקעה וע"י כך למעשה לא היתה הפגיעה מצידי בקרנות של אילנות. אני לא הייתי מוכן להשתולל בהעלאת שערים וכל זמן שזה תאם את מדיניות ההשקעה בצעתי את הרכישות בלידר. ולאחר מספר ימי מסחר כאשר שער האג"ח עלה במספר אחוזים לא גבוה מידי, נמכרה כמות האג"ח מהחשבון בבנק למסחר ונרכשה על ידי לחשבון קרנות אילנות. ברווח שנוצר התחלקנו כדלקמן: עופר החדשטיין לקח לפחות 1/3 מהרווחים והשאר אנוכי, ג'מיל, אפרים קוצנינסקי, אודי ובעלי החשבון בבנק למסחר כל אחד מאיתנו קיבל 1/5 מהרווחים. 1/5 מהרווחים התבטאה בסכום שנע בין 10,000 עד 20,000 ש"ח לתשלום, כאשר היו מקרים שהסכום היה פחות מ-10,000 ש"ח והיו גם מקרים שהסכום היה יותר מ-20,000 ש"ח. סכומים כאלה קיבלתי בערך בכך-10 מקרים של קניית ומכירת אג"ח" (ת217/8.3.93מ, עמ' 17-19).

41. בהודאה נוספת (ת220/ מיום 9.3.94), מתאר וינמן בפרוטרוט את קבלת הכספים וחלוקת השלל מהעסקה, נשוא האישום ה-15 - לכתב האישום:

"כחודש לאחר ביצוע עיסקת גליל 5419, בחודש ינואר 1994, פנה אלי אפרים קוצ'ינסקי באולם המסחר של הבורסה, איני זוכר בדיוק איזה מהם, ואמר לי לרדת למטה איתו. במהלך היציאה מן הבנין אמר לי שאנחנו הולכים לקבל את הכסף שמגיע לנו, כחלקנו ברווחים מהעסקה הנדונה. יצאנו מהבנק לרחוב רוטשילד דרך בית ציון, וחצינו את רחוב רוטשילד. הגענו לפינת הרחובות הקטנים המקשרים בין שדרות רוטשילד לרחוב יהודה הלוי, איני זוכר את שם הרחוב, אך זה הרחוב הקטן הנמצא בדיוק מול בית ציון. כשהגענו לפינת הרחוב הנ"ל, ראינו את טדי שגיא מעט יותר פנימה ברחוב ואפרים קוצ'ינסקי אמר לי להמתין במקומי, והלך לפגוש את טדי. הוא קיבל מטדי מעטפה, חזר אלי ונתן לי אותה ולאחר מכן הלך חזרה אל טדי ולקח גם בשבילו. למען הדיוק, לא היתה מעטפה, אלא פשוט חבילה של שטרות דולרים. טדי הלך ואפרים קוצ'ינסקי ואני חזרנו לבורסה, באותה דרך בה הגענו לבורסה ירדנו לקומת המסעדה בבנין, לשטרות של המסעדה וספרנו את כל הכסף, השטרות שקיבלנו מטדי, כיוון שלא היתה חלוקה לפני המסירה לידינו. לאחר ספירת השטרות, חילקנו בינינו את הדולרים, \$50,000 (דולר ארה"ב) לכל אחד מאיתנו. אני רוצה לדייק בדברי, השטרות הגיעו בחבילות של \$10,000 (דולר ארה"ב) כל אחת, ספרנו בערך כמה יש בכל חבילה, אך לא זכור שהיינו צריכים להעביר חבילות מאחד לשני, כי אני חושב שלכל אחד הייתה פחות או יותר הכמות הנכונה. כל הסיפור הזה, כלומר היציאה מהבורסה לפגוש את טדי התרחש בסביבות השעה 13:00 בצהריים, ואולי בשעה 14:00. לאחר שספרנו את הכסף, עלינו בחזרה לאולם המסחר והמשכנו בעבודתנו" (ת220/, עמ' 1)

לדברי וינמן בהודאתו ת220/ מיום 9.3.94:

"בדרך כלל, או שאני הייתי מקבל את הכסף בשביל שנינו, או שהוא, אפרים קוצ'ינסקי היה מקבל את הכסף בשביל שנינו... חוץ מהפעם היחידה שקבלנו את הכסף מטדי שגיא, קבלנו את הכסף תמיד מיצחק ג'מיל כהן" (ת220/, עמ' 2).

42. בעדותו בבית המשפט הודה הנאשם כי הוא שיזם את הרעיון כולו, כדלהלן:

"איציק אמר שנפגשנו בקיוסק ושם דברנו על אופן הפעילות שלנו - אני לא מאשר את דבריו של איציק לגבי צורת העבודה שלנו. אני אסביר: לכהן היתה פעילות שונה, כשראיתי אותו בבורסה הוא עבר לידי ושאל מה נשמע ושאל אם אפשר לעשות

קצת כסף באג"חים. באחת הפעמים זרקתי לו רעיון לקנות באמיסיה של בנק ישראל, כמו אי.בי.אי., שעושים עבור לקוחות שלהם, והרעיון המרכזי - לקנות במכרז בשער שהוא נמוך ממחיר השוק ולמכור לאחר מכן במחיר שוק, אפילו בעשירית או שתיים מתחת, כשניצול המרווח מהווה את הרווח - זה הרעיון הכללי.

איך הרעיון יבוצע - כדי שזה יבוצע צריך היה בעל ממון שיהיה לו הכסף ויוכל לבצע את הרכישה, יש לו גב כלכלי לזה, הוא יכול להיות חשוף גם למצב שלא מוכרים באותו יום, אבל עם עליות מתאימות בבורסה הוא מוכר ברווח. היה לו מרווח ראשוני. איך יש עליות בבורסה - לפי התנהגות השוק. נכון, כל אחד יכול לעשות את זה. למה היו צריכים את היעוץ שלי - נתתי לו את המחיר המתאים" (עמ' 1206-1207 לפר').

עם זאת הוא מנסה להמעיט עד מאד בחלקו, כפי שעשו, כאמור גם כל יתר הנאשמים בתיק זה, ומנסה להטיל את מירב האחריות דווקא על כהן. לטענתו:

"אני לא מסרתי לאיזיק יעוץ לגבי איזה סוג אג"חים לקנות. הוא קבע את סוג האג"ח. באתי עם דף ורוד והוא בחר את סוג האג"ח. כן, כל אחד יכול לקחת את הנייר הורוד הזה. הוא אמר לי איזה הנפקה אני אגיד לו את השער שכדאי יהיה להציע. הוא לא התיעץ איתי לגבי הנייר המסוים, הוא קיבל ממני יעוץ רק לגבי המחיר. הוא היה מתקשר, בודק איזה נייר ואז הוא היה אומר לי את סוג הנייר.

אם כהן אמר שכל הרעיון על כל שלביו היה שלי - הוא משקר. אני אמרתי שהרעיון ההתחלתי היה שלי, אך עושה רושם שהוא התפתח" (עמ' 1208 לפר').

ובהמשך הדברים: "כהן דאג לקונה והערכתיו שהוא סגר את כל העסקה. כהן סגר את המימון והקונה ואני למעט הקטע של היעוץ - לא עשיתי כלום" (עמ' 1209 לפר').

לטענת הנאשם, על פי החישובים שערך ונוכח "פריטי הריהוט" שרכש לביתו, הסתכמו כל רווחיו כתוצאה מהעסקאות השונות בסך 190,000 ש"ח בלבד (עמ' 1213-1214 לפר').

43. גירסתו של כהן למידת מעורבותו של וינמן בפרשה שונה, והוא מפליל אותו בעדותו בבית המשפט בצורה ברורה, ומציין את מעורבותו האינטנסיבית בעסקאות השונות. כדבריו: "הכל רעיון של וינמן ואני פעלתי בהתאם לזה" (עמ' 903 לפר').

ובהמשך הדברים:

"אני קבלתי תחשיב מוינמן ואח"כ העברתי לעופר - אם אתה אומר חוט מרכזי - תגדיר את זה כך. אני נתתי הוראה לאדלר אחרי שקבלתי הוראה מוינמן מה לקנות ואישור מעופר לקנות. וינמן היה שתף מלא לכל העסקאות. וינמן לא נתן לי יעוץ - הוא אמר לי מה לקנות היום לקבוצה ושאעביר לעופר כמות זו ואשאל אותו אם יש לו כסף. עשיתי את זה בגלל שהקבוצה עשתה - בשביל זה התאגדה הקבוצה.

היו הנפקות של בנק ישראל, וינמן היה עושה תחשיב של הזמנה בהנפקה, ואח"כ פניתי לעופר לקבל אישור לעסקה ובאיזה סכום כסף וכשעופר היה מאשר - הייתי פונה לאדלר. אני הייתי מתאם בין כולם, זה מה שעשיתי" (עמ' 903 לפר').

למרות חקירתו הנגדית הנמרצת ע"י הסניגור, עו"ד רוזובסקי, עמד כהן בעדותו על חלקו וחשיבותו הרבים של הנאשם בפרשה, תוך שהוא מדגיש את יכולתו של הנאשם לדעת את הנתונים השונים, עקב עבודתו באילנות. כדברי כהן:

"אם הוא היה מחוץ למערכת הוא לא יכול היה לתת לי את המחיר. צריך להיות במערכת כדי לדעת מה קורה. אם באים לקנות הנפקה קיימת והתשואה חריגה והשער גבוה מהמחיר, ווינמן יודע שאילנות במגמת מכירות בנייר זה, אין הגיון שהוא יגיד שנעשה עסקה בנייר זה. הוא התעסק בכל סוגי אג"ח - הנפקות חדשות וגם ישנות. חלקו של וינמן היה שהוא מקצוען בקטע של החלטה מה לקנות ואיך לקנות.

ש. אם וינמן היה יועץ תיקים - האם היה נותן עצות?

ת. אני לא חושב שהוא יכול היה לתת את העצות האלה באותה יעילות. באילנות היתה לו שליטה על נתונים באג"ח. הוא יכול היה לראות כל יום את הכמות שיש לקנות באילנות באג"ח או למכור אם יש פידינות. אם לאילנות הגיעו פידינות למשל ב-100 מיליון ש"ח והוא חייב למכור, והוא ימכור גם בנייר זה - אין היגיון שהוא יגיד לנסות לקנות בהנפקה בנייר זה.

ש. בהנפקה חדשה - אין צורך למכור נייר כי עוד אין.

ת. כן. נכון. הגדולה של וינמן לא היתה רק בהנפקות חדשות, הוא היה מומחה גם בישנות. אני לא יכול לקבוע אם יש צורך באותה מומחיות בהנפקה חדשה או ישנה. גם בהנפקה חדשה יש התייחסות לסדרה קודמת שנסחרת, למדדים שמצטרפים - הרי כך נעשה החישוב" (עמ' 904 לפר').

הנני מעדיף ללא היסוס את עדותו של כהן לגבי מעורבותו האינטנסיבית וחלקו החשוב והמרכזי של וינמן בעסקאות השונות, כפי שפורט בעדותו של כהן בבית המשפט וכעולה מיתר הראיות שבתיק. הנני דוחה מכל וכל את גירסת ה"ראש הקטן" של הנאשם, שלפיה הוא רק "בא עם דף ורוד והוא (כהן) בחר את סוג

האג"ח", וכי כהן קבל ממנו "יעוץ רק לגבי המחיר", כטענותיו המיתממות בעדותו בבית המשפט (עמ' 1208 לפר').

44. מחומר הראיות עולה כי הנאשם היה פעיל ונטל חלק מכריע בהתייעצויות לגבי סוג האג"ח שיש לקנות, קביעת מחירו, ומכירתו בהמשך הארועים, לאחר שצבר רווחים נאים.

מעדותו של מר רמי שלום, שהיה בתקופה הרלבנטית מנהל מחלקת השקעות באילנות, עולה כי בישיבות הבוקר שנערכו מדי יום לגבי קניית אג"ח, ניתנו הנחיות כלליות לגבי סוג האג"ח, מבלי שנקבע אילו אג"ח ספציפיות יש לקנות.

לדברי העד: **"... באופן כללי הוחלט לקנות אג"ח בהתאם לכיוון עליו הוחלט לפעול באותו יום, והמבצע החליט איזו אג"ח לקנות או למכור"** (עמ' 958 לפר'; ההדגשה שלי - א' ס').

הנאשם עצמו מאשר נוהל זה, ומודה בעדותו בבית המשפט כי: **"אני החלטתי איזה אג"ח לקנות בלידר וזאת בהתאם להנחיות הכלליות"** (עמ' 1204 לפר').

אין ולא יכול, איפא להיות ספק בדבר מעורבותו ויכולתו של הנאשם להשפיע על העלאת שערי האג"ח לאחר שאלה נקנו לחשבוננו של אדלר, וזאת ע"י הזרמת ביקושים לאותה אג"ח ספציפית.

כפי שהעיד כהן: **"קוצ'ינסקי ווינמן מאילנות - הם היו קובעים את שערי הקניה, כשלעתים היו מכניסים ביקושים שעופר לא יופיע לבד בביקושים, לתת תמיכה, שלא יחשדו שעופר לבד"** (עמ' 886 לפר').

והלא הנאשם עצמו מודה בפה מלא בהודאותיו ברשות, כי מתפקידו היה לפעול להעלאת שערן של האג"ח, ע"י הזרמת ביקושים, והוא חוזר על דבריו אלה פעם ופעמיים:

"לאחר בצוע הקניה על ידי ג'מיל לחשבון של אדלר, תפקידי היה להכניס ביקושים באותם אג"חים שניקנו לחשבון של אדלר. ביקושים שהוכנסו כביקוש של אילנות בשלב הלידר בפקודת בסט" (ת217, עמ' 18).

ופעם נוספת:

"אני הייתי מאתר אג"חים שהיתה כדאיות בהשקעה ברכישתם. הייתי מעביר מידע זה ליצחק כהן אשר באחריותו היה לבצע את הרכישה לחשבון לקוח בבנק למסחר או בכל מקום אחר ולאחר ביצוע הרכישה מתפקידי היה להזרים ביקושים לאג"ח במהלך ימי המסחר הבאים ולהעלות את שער האג"ח. אך אני עשיתי זאת אך ורק עד לרמה שהיה כדאי לאילנות בסוף

לקנות את האג"חיים כיוון שלא הייתי מוכן לפגוע באילנות"
(ת217/, עמ' 20).

היש דברים ברורים ונחרצים מאלה?

דבריו אלה של הנאשם בהודאתו ברשות נאמנים ומהימנים עלי, ללא סייג, ומעידים על כוונתו הפלילית הברורה והמפורשת, כאשר הוא טורח להדגיש אך את העובדה שלא נגרמה כל פגיעה לאילנות, כתוצאה מעסקאות אלה. לא למותר לציין, שוב, כי הנני דוחה מכל וכל את טענת ההגנה בדבר מצבו הגופני המעורער של הנאשם בעת מסירת ההודאות ברשות, הנשענת על קנה רצוף בדמות חוות דעתו של פרופ' לוי (נ58/; סעיף 13 להכרעת הדין דלעיל). אין לי כל ספק, כי הנאשם מסר את הדברים בהודאותיו בדעה צלולה ותוך יכולת ברורה להבחין בין מותר לאסור, בין הודאה לבין הכחשה.

45. בפתח הדין כפר הנאשם מכל וכל בעובדות המיוחסות לו בכתב האישום. בדומה לנאשם 1, הגיש סניגורו של הנאשם "תגובה מעודכנת" גם לגביו, ביום 25.4.95, בה הוא מודה בעובדות המתייחסות לחלק מהעסקאות באישומים השונים. הפעם, הוא **"מודה במעורבותו באישומים 1, 2, 8, 9, 12, 13, 14 ו-15 - וכופר במעורבות באישומים האחרים"**, וכן הוא מודה ברווחיו בסך כולל של 190,000- ש"ח (סעיף 20.11, עמ' 14 לתגובה המעודכנת).

עוד עולה מהתגובה המעודכנת כי הנאשם **"זוכר בבירור כי היקף ההשתתפות שמסר לו כהן היה נמוך יותר מהעסקאות שבוצעו בפועל על פי כתב האישום"** (סעיף 20.12).

לא ברור לי כלל ועיקר מאין זכרונו ה"ברור" כל כך של הנאשם, דווקא בנקודה זו, כשמעדותו ומתגובתו לכתב האישום עולה כי זכרונו, כך דומה, לקוי ביותר.

בהתייחס לעבירות נשוא האישומים 3, 4 ו-10 - טוענת ההגנה בתגובה המעודכנת כי **"הנאשם מספר 2 אינו זוכר אם נתן יעוץ לכהן להשתתף במכרזים האמורים"** (סעיף 22.1).

גם בעדותו המבולבלת והבלתי אמינה בבית המשפט, לא הרשים הנאשם בזכרונו המופלג, תוך שהעיד כדלהלן:

"אמרתי שאין לי רישום של העסקאות בהן הייתי מעורב והיו עסקאות שלא מופיעות בכתב האישום ושלא יכולתי לזכור אלא לפי דפוס הפעילות - נכון, יכול להיות שאילנות קלטה את זה, אך אני לא זוכר ולא היתה כל הרצה. אני לא עשיתי שום דבר נגד אילנות. בסוף ההודעה הראשונה, למרות כל הנאמר, אני אומר שלא היתה לי כל מעורבות ביצועית עם איציק כהן" (עמ' 1214 לפר').

דא עקא, שזכרונו של כהן היה דווקא צלול יותר, ובוודאי עקבי יותר, בהעידו בבית המשפט כי: **"וינמן היה שותף מלא לכל העסקאות"** (עמ' 903 לפר'). הנני מעדיף, כאמור את עדותו של כהן על פני עדותו של הנאשם, גם בנקודה זו.

הוסף לכך את מעורבותו ואת ייעוצו השוטף של הנאשם בכל התהליכים בבחירת אגרות החוב גם באישומים אלה, כמפורט בהרחבה ע"י התביעה הכללית בסיכומיה המתייחסים לנאשם זה (עמ' 12-15), והמסקנה המתבקשת הינה כי לא נותר ספק במעורבותו של הנאשם בכל העסקאות המיוחסות לו בכתב האישום.

46. מוסיפה וטוענת ההגנה כי הנאשם לא ידע כלל בשלב הראשוני, על קיומו של "מחלץ" אשר יקנה את האג"ח לאחר עליית שערן ומכירתן ע"י המממן אדלר. כטענת הסניגור:

"... באותו שלב לא דובר כלל על כך שיהיה גורם שיתחייב לרכוש את אגרות החוב... בשלב זה לא ידע הנאשם מספר 2 על כך שיש גוף כלשהו מלבד המממן שהתחייב לרכוש את הניירות..."
(סעיפים 20.5 ו-20.61 לתגובה המעודכנת).

לטענת הנאשם בעדותו בבית המשפט: **"בשלב הראשוני לא ידעתי שיש מחלץ"** (עמ' 1209 לפר').

טענה זו אין בה הגיון ואין בה אמת. מעדותו של כהן, כמו גם מיתר הראיות בתיק זה, עולה תמונה ברורה לפיה היה הנאשם מעורב בפרטי התכנית לעומקה, וידע גם ידע כי מאן דהוא אמור לרכוש את האג"ח, לאחר ששערן יעלה ואדלר ימכור אותן מחשבונו בבנק למסחר.

מדבריו של נאשם 3, אפרים קוצ'ינסקי, שאין לחשוד בו כי ינסה להפליל את חברו הטוב וינמן על לא עוול בכפו, עולה ברורות כי משהוכנס הוא בסוד העניינים ע"י וינמן, נאמר לו מפורשות כי ישנו גורם שיקנה את הסחורה.

כדבריו של קוצ'ינסקי:

"זכור לי שבחודש אוגוסט 1993, לאחר שחזרתי מטיול בחוץ לארץ, דיברו איתי וינמן דוד ואיציק כהן, נפגשנו כל יום בבורסה. הדובר העיקרי היה ג'מיל ואמר לי שיש להם מישהו גדול שקונה אג"חים ושיש 'תותח רציני שקונה ממנו' אלה היו המילים. הם אמרו שיש להם מישהו גדול שקונה אג"חים במחיר נמוך ושיש להם 'תותח רציני' שצריך אג"חים והוא יקנה את הסחורה ממנו במחיר שיהיה רווח" (ת231, עמ' 1).

קיומו של ה"תותח הרציני", כלשונו של קוצ'ינסקי, אותו הוא מאשר גם בעדותו בבית המשפט (עמ' 1242 לפר') - איננו מתיישב לחלוטין עם גירסתו המיתממת של

וינמן, והוא הסתבך קשות בנסיונו לתרץ דברים אלה בעדותו בבית המשפט (עמ' 1227 לפר).

העולה מן המקובץ, כי הוכחו במקרה זה כל המעשים המיוחסים לנאשם ב-15- האישומים שבכתב האישום, לרבות הכוונה הפלילית הברורה והמובהקת שהתלוותה אליהם, כפי שהנאשם עצמו הודה בפה מלא בהודאותיו ברשות.

נאשם 3 - אפרים קוצ'ינסקי

47. נאשם 3, אפרים קוצ'ינסקי (להלן בפרק זה - הנאשם או קוצ'ינסקי), היה אחראי על המבצעים בבורסה בתחום המניות מטעם אילנות, בתקופה הרלבנטית לכתב האישום.

גם לו מיוחסות עבירות שונות, כפי שפורטו לעיל, באישומים 1-15 לכתב האישום, ונטען כנגדו כי נטל חלק פעיל והיה מעורב בפרשיות השונות, נשוא האישומים הללו.

לאחר ההכחשה הראשונית בפתח הודאתו ברשות, הודה גם קוצ'ינסקי במעורבותו הפעילה בעסקאות הבלתי כשרות, נשוא כתב האישום, כדלהלן:

- ש. ספר, האם איציק כהן אמר לך שבעוד מספר ימים הוא ידאג לכך שיהיה קונה שיקנה את האג"ח מטדי בשער הבורסה?
- ת. הוא אמר שהנייר יעלה, ושהאיש שאני אביא (כלומר טדי) יוכל למכור את זה. איציק כהן דיבר איתי על אג"ח גליל.
- ש. ואז פנית לטדי?
- ת. יעצתי לטדי לקנות אג"ח גליל במכרז.
- ש. מה סוכם לגבי חלוקת הרווח שיפיק טדי מהעסקה?
- ת. אני לא סכמתי שום דבר. לא עשיתי את העסקה לבנפייט שלי אלא כדי שאדם יוכל להרוויח כמה לירות.
- ש. וכמה כסף אתה קיבלת? האם קיבלת כסף מאיציק כהן?
- ת. קיבלתי.
- ש. פרט באילו נסיבות?
- ת. מדי פעם.
- ש. למה?
- ת. אני מתאר לעצמי שהיו עסקאות מוצלחות ולכן נתן לי.
- ש. האם קיבלת מאיציק כהן כסף על מנת שלא להפריע להם בעסקאות האג"ח?
- ת. אפשר להגיד את זה ככה.
- ש. פרט מתי ובאילו נסיבות קיבלת כסף מאיציק כהן.
- ת. מדי פעם. במהלך שנת 1993, קיבלתי מדי פעם כסף מאיציק.
- ש. אילו סכומים?
- ת. פה 5,000 פה 7,000. זה מה שנתנו לי.

ש. אתה יכול להזכר מתי קיבלת את הכסף?
 ת. פעם בחודש בערך.
 ש. ספר למה קיבלת את הכסף.
 ת. כנראה שהם הרוויחו בעסקאות אג"ח. אני בעסקאות אג"ח לא הייתי מעורב. אני מעריך שהם רצו לקנות את שתיקתי שלא אפריע להם.
 ש. מי הם?
 ת. איציק כהן.
 ש. ספר מה ידעתי לגבי הפעולות שהם עושים שרצו שתשתוק ולא תפריע להם.
 ת. היו עסקאות באג"ח שעשה איתם בנק דיסקונט. אני מעריך שמישהו קנה קודם, ואחר כך העלו את השערים ואחרי שהעלו את השערים, זה שקנה קודם, מכר את הניירות אחרי מספר ימים, תמיד בשער הבורסה לאחר שעלה" (ת233/מ8.3.94, עמ' 5-6).

בהתייחסו לעסקה באג"ח גליל 5419, נשוא האישום ה-15, מסר הנאשם בהודאתו מיום 8.3.94 (ת225/), כדלהלן:

ש" על פי הראיות שבידינו, לאחר העלאת השער ע"י דיסקונט, מכר טדי את כל הכמות של כ-20 מיליון ע"נ לדיסקונט ברווח של כ-1.33 מיליון ש"ח. דוד וינמן עשה חישוב של חלוקת הרווח כאשר 40% הולך במזומן לעופר הלבדשטיין, והיתר מתחלק שווה בשווה בין חמישה אנשים, כ-10% לכל אחד ביניהם אתה. הווה אומר קיבלת 120,000 ש"ח בערך מעסקה זו. מהי תגובתך.
 ת. לא קיבלתי. החלוקה נכונה, הובטח לי הסכום של 50,000 ש"ח, כי אני אמרתי שאני רוצה שטדי יקבל חלק גדול יותר. ובסוף לא קיבלתי שום דבר.
 ש. מדוע לא קיבלת שום דבר?
 ת. מפני שטדי משך מהבנק פחות כסף ממה שהיה צריך למשוך ואמר לי שאת חלקי אני אקבל בעתיד ועד היום לא קיבלתי.
 ש. מדוע טדי לא נתן לך את הכסף?
 ת. הוא הסביר את זה שיש לו קשיים להוציא כאלה סכומים מהבנק. בפוטנציה מגיע כסף מטדי, עדיין לא קיבלתי" (עמ' 1-2).

בהודאה נוספת שנגבתה ממנו ביום 9.3.94 (ת226/), נאות הנאשם להודות בעסקת האג"ח הנ"ל, תוך שהוא מציין אף את רווחיו כתוצאה מאותה עסקה:

"אמרתי לדוד וינמן שיבוא איתי. ירדנו מהבורסה למטה, פגשנו את טדי. הוא היה עם תיק עור חום, שהחזיק ביד וחיפשנו מקום

איפה להעביר את כסף. ומכיוון שהיו הרבה אנשים הם, הלכנו לכיוון רח' יבנה. פנינו משד' רוטשילד שמאלה לרח' יבנה ושמה באחת החצרות טדי פתח את התיק והתחיל להוציא חבילות של דולרים. אלו היו חבילות של שטרות של 100 דולר, כרוכים בגומיה. בכל חבילה היה 10,000 דולרים.

טדי נתן לוינמן מספר חבילות, ווינמן שם אותן בכיסים של המעיל רוח הצהוב שלו. הוא מילא את הכיסים והלך לכיוון הבורסה. אני נשארתי עם טדי בחצר וקיבלתי את ההשלמה, מה שהוא לא נתן לדוד וינמן, שמתני את החבילות של הדולרים בז'קט שלי בכיסים בצד ימין ובצד שמאל. שמתני שתי חבילות בכיס אחד וחבילה נוספת בכיס אחר. בכל חבילה היו כ-10,000 דולר, אני מתאר לעצמי. טדי אמר לי: זה מה שהבאתי לך עכשיו. החשבון סגור, ואיתך אני אתחשבן אחר כך. ואז אני הלכתי לכיוון הבורסה, נכנסתי לשרותים בקומת המרתף, המזנון, למיטב זכרוני, יחד עם וינמן ואמרתי לו שיספור כמה שיש לו ונתתי לו את ההשלמה בחבילות. וינמן היה צריך לקבל 50,000 דולר. אני נכנסתי לתא אחד של השירותים ווינמן לתא אחר. אמרתי לו שיספור כמה יש לו. הוא ספר בחבילה אחת ואח"כ בדק כמה חבילות יש לו ואני השלמתי לו. העברתי לו חבילה אחת מעל לקיר המפריד בין התאים והיתרה נשארה אצלי בסכום של פחות מ-20,000 דולר. ומה שנשאר לי שמתני בכספת" (ת226, עמ' 3-2).

הנאשם מציין בהודאה זו כי: "המטרה שלי בכספים הללו היתה - בטחון אישי, קצת שיהיה לי כסף. אני כבר שבע שנים מבצע ולא התעשרתי מזה" (ת220, עמ' 3)

בהודאותיו ת231 / מ12.4.94 - ות233 / מ2.11.94, מתייחס הנאשם באופן פרטני לעסקאות בהן היה מעורב ומודה בקבלת הסכומים השונים, כתוצאה מחלוקת הרווחים.

48. בעדותו בבית המשפט מתאר הנאשם כיצד נכנס לעסקאות השונות בפרשה זו:

"ביולי 1993 הייתי בחו"ל, למרות שבעדותי אמרתי שזה היה באוגוסט אך זו טעות בלבד, כשהייתי בבורסה ראיתי את וינמן מסתודד יותר מדי עם ג'מיל. שאלתי את וינמן מה לו ולג'מיל, הוא אמר שאין לו דבר. בסוף אוגוסט-תחילת ספטמבר בא אלי וינמן עם מעטפה וכסף ואמר שזה בשבילי. שאלתי אותו מה זה - הוא אמר לי אם אני זוכר ששאלתי על ההסתודדות עם ג'מיל? הוא אמר שזו עסקה שהוא עשה יחד עם ג'מיל ולכן הוא מביא לי את הכסף. שאלתי מה הסיפור ומה העסקה - הוא אמר לי שהוא נותן לו יעוץ על איזה אג"ח ללכת בהנפקה והם מנצלים את ההפרש וזה הרווח. וינמן אמר לי שהוא סיכם עם ג'מיל והוא

**הביא לו עוד מישהו שלא היה מסוכס, הוא אמר שהוא הביא את
אודי לעסקה ולכן הוא מביא אותי לעסקה" (עמ' 1231 לפר').**

לדבריו, הסתכמו כל הרווחים מהעסקאות השונות בסך של 40,000 ש"ח ו-15,000 דולר (עמ' 1239 לפר').

הנאשם מודה בעדותו בבית המשפט כי:

**"... ג'מיל אמר לי שיש לו תותח רציני שצריך אג"חים. יכולתי
לחשוב מזה שיש לו מישהו שקונה, או שזו רק התרברבות שלו...
כן, באותה הזדמנות הם גם אמרו לי שהתותח הרציני יקנה את
הסחורה במחיר שישאיר רווח" (עמ' 1242 לפר').**

49. מכאן לטענות ההגנה, במישור העובדתי, כנגד מעורבותו ואחריותו של הנאשם
לאישומים אלה או אחרים, כפי שהועלו בצורה סדורה ונאותה ע"י סניגורו
המלומד, עו"ד ש' ורשה.

אשר לטענה כי הנאשם לא היה מעורב ברכישת האג"ח מטעם אילנות, במטרה
להעלות את שערן טרם מכירתן לנאשם 1 - דינה להידחות.

מחומר הראיות שבתיק, ובעיקר מהודאותיו של הנאשם ברשות, עולה כי הוא היה
מודע ושותף מלא לעסקאות השונות ולביקושים שהוכנסו לאותן אג"ח ספציפיות
שנקנו ע"י אדלר - בין על ידו אישית ובין ע"י וינמן (ראה, לדוגמא, ת223/, עמ' 6-
5 ; ת231/, עמ' 1 ; ת233/, עמ' 7 ; ת233/, עמ' 8 ועוד).

גירסתו של הנאשם כי לא השתתף ולא ידע על הזרמת הביקושים, וכי זכה לחלוק
ברווחים כמעשה מחווה אצילי מצידו של וינמן - איננה מתקבלת על דעתי ואיננה
אמינה עלי.

למעשה, הנאשם עצמו מודה בעדותו בבית המשפט כי כאשר הוכנס בסוד העניינים
- וזאת לאחר השלמת העסקאות נשוא האישומים 1 ו-2 - הוא ידע ידוע היטב במה
המדובר וכיצד פועלת השיטה. כדבריו:

**"עסקאות שאני לא זוכר את האג"חים - גם בהן קבלתי עם סיום
העסקה. וינמן אמר שהוא הכניס אותי ומה שהוא מקבל - גם
אני מקבל. כשהתחלתי לקבל כבר ידעתי את השיטה והכרתי את
הסיפור ואז הוא שיתף אותי. וינמן לא אמר שהסתירו ממני
עסקאות. מה שוינמן קיבל גם אני קבלתי. אני לא יודע איזה אי
התאמות יש ביני לבין וינמן. מה שוינמן אמר שקיבל - גם אני
קבלתי. אין כל סיבה שזה לא יהיה נכון" (עמ' 1249 לפר').**

בדברים ברורים אלה שמסר הנאשם בבית המשפט, לפיהם היה שותף לכל
העיסקאות יחד עם וינמן, יש גם משום תשובה לטענה אחרת שהעלה הסניגור

המלומד, ולפיה לא השתתף הנאשם בכל העסקאות, נשוא האישום 3 עד 15 לכתב האישום (באישומים 1 ו-21- אדון בנפרד).

50. על חלקו של הנאשם בעסקאות השונות, מסר גם וינמן בהודאתו ברשות (ת222/), עמ' 4), בהאי ליסנא :

”ש. מה היה תפקידו של אפרים קוצ'ינסקי בעסקאות באג"ח?

ת. קוצ'ינסקי היה במעמד מקביל לזה של אהוד יעקב כלומר גם קוצ'ינסקי וגם אהוד יעקב קיבלו חלק מהרווחים בעסקאות שנעשו, כלומר במקרים בהם הייתי צריך לתת ייעוץ ליצחק כהן ובאותה עת הייתי במסחר אמרתי לקוצ'ינסקי לתת את הייעוץ ליצחק כהן כלומר לתת את שערי הקניה וסוג האג"ח שיש לקנות וקוצ'ינסקי היה מעביר את המידע ליצחק כהן. פרט כאמור לעסקה של פועלים הנפקות שבה קוצ'ינסקי היה באותה זירה שבה בוצעה העסקה של פועלים הנפקות.”

גם יצחק כהן מתייחס בעדותו בבית המשפט לחלקו של קוצ'ינסקי בעסקאות השונות, כדלהלן :

”היו מקרים שהייתי במילואים ואהוד היה מתקשר לאדלר ומזדהה בשם חיים ומעביר הוראות, מתאם ביני ובין קוצ'ינסקי... כל המשתתפים ידעו על כל עסקה ועסקה וכל אחד חיווה דעתו אם כדאי לעשות אותה או לא... היינו עומדים שם כולם - קוצ'ינסקי, אהוד, דוד ואני. היינו נפגשים שם יום-יום והיינו מתקשרים לשם... וינמן היה הבוס של קוצ'ינסקי באילנות והם היו מתואמים יחד, היינו מקבלים אישור מעופר ומעבירים לאדלר לביצוע העסקאות...” (עמ' 889 לפר').

טענתו של הסניגור כי הנאשם לא חתם על הלידר בביצוע העסקאות השונות, אף היא איננה יכולה לסייע לו, שכן מטבע הדברים שלא כל השותפים חתמו על המסמכים השונים, ואחריותם נובעת גם מכח דיני השותפות לעבירה, כפי שיבואר עוד להלן.

מסקנתי היא, איפא, כי קוצ'ינסקי היה מעורב ושותף מלא לכל העסקאות, נשוא האישומים 3 עד 15 לכתב האישום, בצוותא חדא עם חברו הטוב, נאשם 2, דוד וינמן.

יצוין, כי באישום ה-15- נטל הנאשם חלק פעיל ביותר, כאשר הוא שפנה לטדי שגיא כדי שיממן את עסקת האג"ח גליל 5419, ונטל חלק ממשי ביותר בחלוקת הרווחים, לרבות בשרותים שבמרתף הבורסה. בעסקה זו זכה הנאשם לרווחים בסך כ-30,000-

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1: עופר בן עמי הלדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

דולרים, בעוד וינמן קיבל 50,000 דולרים, וזאת כעולה מעדויותיהם המהימנות בנקודה זו הן של טדי שגיא והן של נאשם 6, מיכאל אורון.

טענתו של הנאשם כי לא נתן הוראות לטדי שגיא להזרים ביקושים לאג"ח גליל 5419 על מנת להעלות את שערן - איננה מקובלת עלי. דומה, כי אין חולק כי נסיונו וכישוריו של הנאשם עלו לאין ערוך על אלה של שגיא, וכי האחרון פעל על פי הנחיותיו המפורשות של הנאשם. לא יעלה על הדעת כי שגיא נקט כך לפתע פתאום יוזמה אישית והחליט להזרים ביקושים פיקטיביים לאג"ח הנ"ל, על דעת עצמו וללא הוראת הנאשם.

בין כך ובין כך - אף אם הייתי מגיע למסקנה כי יסוד זה של "הזרמת הביקושים" לא הוכח די צורכו - לא היה בכך כדי לפטור את הנאשם, כהוא זה, מאחריותו הישירה, הפעילה והאינטנסיבית באישום ה-15, כפי שעלה והוכח בעליל ממכלול הראיות בפרשה זו, לרבות חלוקת השלל הכבד.

51. מוסיף הסניגור וטוען כי העובדה שהנאשם תבע את אילנות, לאחר פיטוריו בעקבות גילוי הפרשה, וזכה לקבל פיצויי פיטורין, כמו גם דיווחו למס-הכנסה על הכנסותיו בעסקאות השונות - מעידים על נקיון כפיו של הנאשם ועל העדר כוונה פלילית מצידו בביצוע המעשים.

אין לאל ידי לקבל טענה זו, ודינה להידחות מכל וכל. העובדה שהנאשם זכה לקבל פיצויי פיטורין מאילנות, אין בה כדי להצביע על נקיון כפיו כלל ועיקר. אותם דברים אמורים בהצהרתו למס הכנסה (נ87), שבאה לאחר גילוי המעשים (אם כי בשנת המס שלאחריה, כמצוות המחוקק). סבורני, כי בהצהרתו זו למס הכנסה ניסה הנאשם אך "להכשיר את הטריפה", כמו גם להסתפק, אולי, בהצהרה על רווחים נמוכים יותר מאלה שהרוויח בפועל. עוד יצויין, כי גם רווחים שהושגו בדרך בלתי-חוקית, חייבים בתשלום מס הכנסה, ועל כן אין ההצהרה האמורה (נ87) יכולה לכסות על ערוות המעשה הפלילי (ראה ספרו של א' רפאל, **מס הכנסה** (הוצאת שוקן), חלק ראשון, עמ' 172-174).

52. לטענת עו"ד ורשה, לא הוכחה כל מעורבות של הנאשם בעסקאות נשוא האישומים 1 ו-2 לכתב האישום, וכל חלקו בהן היה קבלת סכומי כסף, בחינת דמי לא יחרץ, **לאחר** השלמתן של העסקאות. הסניגור מסתמך בענין זה הן על גירסתו של הנאשם, כפי שהועלתה עוד בהודאותיו ברשות, והן על עדויותיהם של כהן ווינמן.

לאחר שבחנתי טענה זו בכובד ראש וקראתי את טיעוני התביעה הכללית, העומדת על הרשתתו של הנאשם גם בשני אישומים אלה - הגעתי לכלל מסקנה כי דינה של הטענה להתקבל.

כהן העיד מפורשות כי את שמו של קוצ'ינסקי שמע לראשונה בעת חלוקת הכספים בפעם הראשונה, וזאת **לאחר** השלמת העסקאות באג"ח, נשוא האישומים 1 ו-2 (עדותו בעמ' 919-920 לפר'). כך העיד גם וינמן בעדותו בבית המשפט כי: **"לקוצ'ינסקי לא היה כל ידע לגבי אישומים אלה. כשכהן אמר שהוא רוצה את**

אהוד, אמרתי שאני רוצה את קוצ'ינסקי... בשלב מסוים פרשתי בפניו את הקטע והוא הסכים להצטרף" (עמ' 1222 לפר').

משנודע לנאשם על שתי העסקאות הראשונות רק **בדיעבד** ומשלא הוכח כי הוא נטל חלק כלשהו, בין פעיל ובין סביל בעסקאות אלה, אינני רואה כיצד ניתן לייחס לו אחריות משפטית לעבירות, נשוא אישומים אלה; וזאת, אך ורק משום שקיבל כספים מוינמן בגין שתי העסקאות הללו, לאחר השלמתן, בין כדמי לא יחרץ ובין על רקע הקשרים האישיים הטובים בין השניים, וככל הנראה, תוך צפייה לעתיד טוב יותר בתחום העסקאות המפוקפקות הללו.

אשר על כן, הגעתי למסקנה כי בשונה מיתר האישומים המיוחסים לו בכתב האישום, שיסודותיהם הוכחו כדבעי, לא הוכחו כנגד הנאשם העובדות המיוחסות לו באישומים הראשון והשני לכתב האישום, לרבות הכוונה הפלילית הנלווית אליהן, והנני מזכה אותו מאישומים אלה.

נאשם 4 - אהוד יעקב

53. נאשם 4, אהוד יעקב (להלן בפרק זה - הנאשם או אהוד), שימש בתקופה הרלבנטית, סוף שנת 1993 - ראשית שנת 1994, כסגן האחראי על המבצעים בבורסה מטעם בנק דיסקונט. הוא מואשם בפרשה זו בכל 20 פרטי האישום, המתייחסים הן לאגרות-החוב והן למניות.

נאשם זה הינו היחיד מבין כל הנאשמים הכופר כפירה מוחלטת במעורבות כלשהי באישומים שבכתב-האישום, וטוען כי לא היו לו חלק ונחלה במעשים המיוחסים לו וליתר הנאשמים, בשום צורה ואופן.

הנאשם כפר במיוחס לו בכתב האישום עוד במהלך חקירתו ברשות וטען כי לא היו דברים מעולם.

לעומת הכחשה מוחלטת זו של הנאשם, קיימות בתיק עדויות רבות של עדים שונים, לרבות חלק מהנאשמים, המסבכות את הנאשם במעורבות בפרשיות השונות המפורטות בכתב האישום, עד צוואר.

לטענתם של עדים אלה - יצחק כהן, אריה אדלר, אפרים קוצ'ינסקי, מרדכי מרקדו ודוד וינמן - היה הנאשם שותף מלא ופעיל למעשיהם והיה מעורב בצורה ברורה בכל העסקאות שעשו, ואף חלק עמהם ברווחים.

54. להלן ציטוטים מעדויותיהם של עדים אלה, מהם ניתן ללמוד של מעורבותו וחלקו הבלתי מבוטלים של הנאשם במעשים המיוחסים לו בכתב האישום:

א. **יצחק כהן** מסר בעדותו בבית המשפט כדלהלן:

"היו מקרים שהייתי במילואים ואהוד היה מתקשר לאדלר ומזדהה בשם חיים ומעביר הוראות, מתאם ביני ובין קוצ'ינסקי, אהוד היה חלק אינטגרלי מהעניין" (עמ' 889 לפר').

"אהוד היה לוקח רשימה של מניות שנמצאו בקניה בקופות גמל של דיסקונט והיה הולך איתה לאלון צברי, מקבל אישור שלו לקניה של מניה או שתיים ברוב המקרים מניה אחת, הייתי מודיע לאדלר לקנות, הוא היה מקבל חופש פעולה של יום עד שלושה לרכוש את הכמות, הוא רכש אותה במסחר הרגיל בבורסה, וכשהגיע לכמות הרצויה, היינו אומרים לו להפסיק, ואז כתוצאה מביקושים של קופות גמל דיסקונט ופועלים - כיוון שזה היה ברשימת המניות, הוכנסו ביקושים" (עמ' 891 לפר').

"אהוד יעקב היה חבר, היינו יחד לאורך כל הדרך, כשנכנסתי לעסקאות אלה, מיד הכנסתי אותו לעניינים ועשינו כל העסקאות לאורך כל הדרך ביחד" (עמ' 888-889 לפר').

ועוד -

**"במניות הכר"ם אני לא התעסקתי אלא רק מיקי ואהוד" (עמ' 892 לפר');
"... בקטע של המניות אהוד היה דומיננטי" (עמ' 894 לפר');
"בכל חמש המניות שדברנו עליהם - החלוקה היתה שליש לאלון והשאר התחלק ביני ובין מיקי אדלר ואהוד..." (עמ' 894 לפר');
"הקטעים שלקחתי מאדלר מהרחוב או מהמשרד ולקחתי את אהוד כדי למסור את הכסף לעופר באותו רגע" (עמ' 932 לפר').**

כהן מציין עוד בעדותו כי במקרים רבים שאל את רכבו של הנאשם על מנת להביא את הכסף, וזאת בידיעתו ובהסכמתו המלאה של האחרון. כמו כן, הוא העיד כי הרעיון לעבור מאג"ח למניות ו"להקים אצל אדלר פול לקנית מניות" היה של אהוד (עמ' 890 לפר').

לאורך כל חקירתו הנגדית לסניגורו של הנאשם, עו"ד ש' שטיין, לא חזר בו כהן מטענותיו החד-משמעיות בדבר מעורבותו וחלקו של הנאשם בפרשה כולה (עמ' 926 לפר' ואילך).

ב. **אפרים קוצ'ינסקי**, נאשם 3, העיד בבית המשפט כי לאחר השלמת העסקה באג"ח גליל 5419, נשוא האישום ה-15, פנה אליו אהוד פעמים רבות ו"נידנד" לו בדרישה לקבל את חלקו ברווחים מעסקה זו.

וכך העיד קוצ'ינסקי בבית המשפט:

"אמרתי שאודי נדנד והציק. למשל - אודי מתקשר בד"כ בשעות הערב, מספר שאלות נימוס ואז שואל מה עם הכסף. אמרתי לו שיש קשיים ושיתאזר בסבלנות עוד יום או יומיים. הוא אמר לי שבעסקות קודמות הוא קיבל מהר את הכסף ופה העסק מתעכב. אמרתי לו שזה מה שיש ובהה הסתיימה השיחה. אני זוכר שלוש-ארבע שיחות כאלה. כן, שיחות כאלה נמשכו כדקה עד דקה וחצי" (עמ' 1260 לפר'; ראה גם דברי העד בענין זה בהודאתו ת231, עמ' 7).

יצויין, כי לאחר שנפתחה חקירת הרשות בפרשה זו, וטרם חקירתם של הנאשמים, פנה הנאשם לקוצ'ינסקי וביקש ממנו שאם יקרא להעיד ברשות, שיכחיש קבלת כספים מטדי שגיא, או כל טובת הנאה אחרת (ת231, עמ' 11). בבית המשפט אישר קוצ'ינסקי כי: "כל מה שכתוב בהודעה שלי לגבי אהוד - זה נכון" (עמ' 1256 לפר').

ג. **מרדכי מרקדו**, נאשם 5, מפליל אף הוא בעדותו בבית המשפט, כמו גם בהודאותיו ברשות, את הנאשם, בלשון ברורה ושאינה משתמעת לשתי פנים:

"חשבון משותף שהיה לי עם אריה אדלר ואחרים - אני לא זוכר בדיוק מי בא אלי, אהוד או איציק, או שניהם יחד, ישבנו והוחלט, הציעו לי שנעשה חשבון משותף, שנקנה ונמכור בו מניות" (עמ' 1327 לפר').

"בד"כ אהוד או אני קבלנו מהקופות הוראות מה לעשות... אני פה ושם הצעתי אילו מניות לקנות. לפעמים אני הצעתי, לפעמים אהוד, לפעמים איציק ולפעמים החלטה של שלושתנו" (עמ' 1328 לפר').

העד מתאר אף את פגישתו עם הנאשם בשירותים במהלך החקירה ברשות, כשלדבריו:

"היתה פגישה בשירותים אך לא הספקנו לדבר. נפגשנו בשירותים ואז אמרתי לאהוד שהודיתי שהיה לנו חשבון משותף אצל אדלר. אהוד לא הגיב לדברי אלו. הפגישה הזו ארכה שניות כי אני מיד יצאתי מיוזמתי מהשירותים" (עמ' 1331 לפר').

בתשובה לשאלתו המפורשת של הסניגור, עו"ד שטיין אם "האמת היא שלמעשה אודי לא היה מעורב בפעילות אתכם", השיב מרקדו באופן חד-משמעי:

"לא, זה לא הגיוני. כי ההחלטה לקנות ולמכור מניות היתה של שלושתנו יחד. ההחלטה על פתיחת החשבון היתה של שלושתנו יחד. אמרתי שלעיתים אהוד נכח כשאני קבלתי כסף. אם נכחתי כשהוא קיבל כסף - יכול להיות, איני זוכר" (עמ' 1332-1333 לפר').

ד. עדויותיהם של אדלר ווינמן מחזקות אף הן חיזוק של ממש את ראיות התביעה בדבר מעורבותו של הנאשם בקשר הפלילי ובמעשים שנבעו ממנו. אמנם, עדים אלה לא היו בקשר ישיר עם הנאשם, אולם הם מעידים כי שמעו מיצחק כהן על חלקו של אהוד במעשים ובחלוקת הרווחים. וינמן העיד מפורשות כי כהן הודיע לו לאחר העסקה השניה, שגם אהוד שותף ברווחים, ובתגובה לכך הוא עצמו צירף את קוצ'ינסקי לעסקאות (עדותו בעמ' 1210 לפר').

כאמור, אף אם אין המדובר בעדויות ישירות למעורבותו של הנאשם, הרי שיש בהן כדי לתמוך תמיכה של ממש ביתר הראיות המוצקות שהביאה התביעה בענין זה.

55. ראיה חשובה נוספת לתמיכה בגירסת התביעה כנגד הנאשם, הינה נושא שתי הכספות שהחזיק נאשם זה ברשותו - האחת בבנק לאומי והשניה בבנק דיסקונט.

כזכור, הנאשם לא נעצר ביום הראשון בו נפתחה החקירה הגלויה (7.3.94), שכן שמו לא היה ידוע לחוקרי הרשות, כמי שמעורב בפרשה. רק בעקבות הודאתו המפורטת של כהן, הובא גם הנאשם לחקירה ביום 8.3.94.

והנה, בבוקר ה-8.3.94, לאחר שהנאשם ידע על פתיחת החקירה ועל חקירתו של כהן ברשות, הוא מבקר בשתי הכספות השייכות לו בבנקים הנ"ל.

לגירסת התביעה, הביקור הדחוף שעשה הנאשם בשתי הכספות שברשותו, דווקא בבוקר ה-8.3 ולאחר שנודע לו על פתיחת החקירה, מצביע על כך שהנאשם חפץ, ככל הנראה, להוציא מהכספות כספים שהחזיק בהם ואשר מקורם ברווחים הבלתי-חוקיים שגרף בעסקאות השונות.

סבורני, כי יש ממש בתיזה זו שמעלה התביעה. גירסת הנאשם, כי דווקא בבוקר זה ביקר בכספות על מנת להוציא את הדרכונים שלו ושל בני משפחתו לצורך טיול וצלילה בשארם א-שייח (עמ' 1281 לפר') - רחוקה מלשכנע ואמינותה קלושה בעיני.

גם עדותו של עד ההגנה, מר דוד בוקשפן, שהובא ע"י ההגנה כדי לאשש את רעיון הטיול לשארם, הינה משענת קנה רצוף, שכן העד העיד מפורשות כי לא דובר על

תאריך קונקרטי לביצוע הנסיעה, והעד כלל "לא זוכר תאריכים" (עמ' 1312-1313 לפר')

בנוסף לביקוריו המחשידיים עד מאד והמפלילים, בעיני של הנאשם בשתי הכספות בבוקר ה-8.3.94, דווקא, מהווים גם הרישומים בדבר ביקוריו של הנאשם בכספות במשך כל התקופה הרלבנטית לכתב האישום, תמיכה של ממש בראיות התביעה.

מרישום מועדי ביקוריו של הנאשם בכספת (ת133/), עולה כי **למחרת** ביצוע חלק מהעסקאות או חלוקת הרווחים מהן - ביקר הנאשם בכספות, וככל הנראה הפקיד בהן את חלקו ברווחים (אישומים 11, 12, 13, 15, 18, 19).

ביקוריו של הנאשם בכספות - הן בבוקר ה-8.3- והן בתאריכים השונים מיד לאחר ביצוע העסקאות וחלוקת הרווחים - מהווים ראיה מחשידה ומסבכת עד מאד כנגד הנאשם בפרשה זו, כשהסבריו המפוקפקים לביקורים אלה בכספות, אינם מהימנים עלי, כל עיקר.

56. לאחר ששמעתי את העדויות בבית המשפט והתרשמתי מהן מכלי ראשון, החלטתי להעדיף - ללא כל היסוס או פקפוק - את עדויותיהם של העדים השונים שהעידו בפני, כמפורט לעיל (ושמרביתם היו עדי הגנה, קרי יתר הנאשמים), על פני עדותו הכוזבת והבלתי מהימנה לחלוטין של זה הנאשם.

טענתו החוזרת ונשנית של הסניגור המלומד, עו"ד י' שטיין, לפיה העלילו העדים, וביניהם הנאשמים עצמם, עלילת שווא על נאשם 4 וזאת "עקב חשדם של אלו כי הוא שהסגיר לידי הרשות והביא למפלתם" וכי המדובר כאן ב"סגירת חשבון עם מי שנחשב כמסגיר לרשות" (עמ' 2 ו-9 לסיכומים בכתב) - אין לה כל בסיס ואחיזה במציאות, והיא איננה משכנעת, כלל ועיקר.

כזכור, הובא הנאשם לחקירה רק בשלב השני שלה, ביום 8.3.94, וזאת בעקבות הודאתו המפורטת של כהן, שהפלילה קשות גם את הנאשם. עדותו של כהן מהימנה עלי ללא עוררין, כפי שצויין בהרחבה לעיל, ולא מצאתי כל סיבה מדוע יפליל הוא את הנאשם (כמו גם את יתר הנאשמים), על לא עוול בכפם. בנוסף לעדותו המהימנה של כהן, קיימות בפני בית המשפט עדויותיהם המוצקות של יתר הנאשמים, ובעיקר של קוצ'ינסקי ומרקדו, אשר ודאי וודאי שלא היה להם כל יסוד או מניע להפלתו של הנאשם כך סתם. יצויין, כי כהן, מרקדו והנאשם היו ביחסים טובים ותקינים ביותר, עד כדי יחסי חברות של ממש, ולא נמצאו כל סיבה או מניע שבעולם לעלילת שווא מצד כל העדים, דווקא כנגד הנאשם אהוד יעקב.

מעניין לציין את "בטחונו" של הנאשם במהלך עדותו בבית המשפט, כי חברו הטוב, מיקי מרקדו, בוודאי לא יפליל אותו בעדותו. לאחר שהופנה לדבריו המפלילים של מרקדו בהודעותיו ברשות (ת235/), השיב הנאשם מניה וביה: "אני אומר שלא היו דברים מעולם. אני בטוח שמיקי יגיד על דוכן העדים את ההיפך כי אלה היו העובדות" (עמ' 1308 לפר').

נשאלת השאלה מאין נבע "בטחון" זה של הנאשם, שהרי עד מהרה טפחה המציאות על פניו ותוחלתו נכזבה כליל, שעה שמרקדו עלה על דוכן העדים מיד לאחריו, והפליל אותו בצורה מפורשת וברורה במיוחס לו בכתב האישום.

57. לסיכום, הנני מתקשה עד מאד לקבל את תיזה המופרכת של ההגנה בענין זה, ולפיה חברו יחדיו העדים והנאשמים בתיק זה על מנת להפליל את הנאשם, בין מתוך "חשד" (בלתי מבוסס לחלוטין) כי הוא שהסגירם לרשות ובין מתוך המניע (חסר הבסיס אף הוא) להקטין את חלקם שלהם ברווחים מהעסקאות השונות. לא מניה ולא מקצתיה.

העובדות והראיות בפרשה זו נחרצות וחד-משמעיות ביותר, ויש בהן כדי לסבך את הנאשם עד צוואר בכל המיוחס לו בכתב האישום.

העולה מן המקובץ, כי הוכחו נגד הנאשם 4 כל המעשים המיוחסים לו באישומים 1 עד 20 לכתב האישום, לרבות הכוונה הפלילית הברורה שהתלוותה אליהן, כעולה בבירור מחומר הראיות שהוצג כנגדו.

נאשם 5 - מרדכי (מיקי) מרקדו

58. נאשם 5, מיקי מרקדו (להלן בפרק זה - הנאשם או מיקי), היה בתקופה הרלבנטית לכתב האישום אחראי על המבצעים בבורסה מטעם בנק דיסקונט.

התביעה הכללית מייחסת לו את האישומים 16 עד 20 לכתב האישום, שעניינם פעילות בלתי חוקית בחמש מניות, או בלשון העם "הרצת מניות" אלה, תוך גריפת רווחים נאים עקב עליית שערן, בתיאום ובצוותא חדא עם נאשמים אחרים.

בהודאותיו ברשות, שנתקבלו לאחר משפט הזוטא ואשר גם תוכנן מהימן עלי ללא כל סייג, מתאר הנאשם בפרוט את חלקו ומעורבותו בפרשת המניות, כדלהלן:

"לא אני הייתי היוזם בחשבון הזה אלא איציק כהן. קנינו ומכרנו בחשבון הזה מניות וברווח התחלקנו, היינו אני, איציק כהן ואהוד יעקב, היינו ביחד שלושתנו. אני לא זוכר בדיוק איזה מניות היו שם. אני לא יודע מאיפה היו כספים בחשבון הזה. אני לא יודע איפה החשבון התנהל או שזה היה חשבון אחד. הרבה זמן לא עשינו פעולות. כשהיו רווחים קבלתי חלק מהם. איציק הוא שנתן לי את הרווחים. הוא נתן לי כסף במזומן. הוא נתן לי אלפי שקלים. לפעמים קבלנו 1,000 שקל או 2,000 שקל או 3,000 שקל. כל פעם איציק היה נותן לי את הכספים האלה במזומן. זה קרה במהלך שנת 1993, לא מדובר בהרבה כספים, בזבזתי אותם. הייתי פעם בחוץ לארץ ובזבזתי שם כספים. לא מדובר בלהיות עשיר אלא לחיות קצת יותר טוב. אני לא יודע למה שיתפו אותי בעניין הזה, אבל אני השתתפתי למטרת רווח, אני אולי פה ושם

אמרתי שכדאי לקנות איזה מניה. כשקנינו מניות רצינו להרוויח. אני מצטער על הפגיעה בקרובים שלי. אני מצטער שפגעת באנשים שחשובים. כסף בא וכסף הולך. לא קנינו למטרת הרצה, קנינו כדי להרוויח. בחשבון הזה קנינו אני, איציק ואהוד. קנינו לפי הבנתנו. אני רוצה שתבין שאנחנו על ה-FLOOR בבורסה ואינו הרבה דברים ושמענו הרבה דברים. אף פעם לא פגענו באף לקוח של הבנק. ביוזעין לא עשיתי אף פעם שיפגע בלקוח של בנק דיסקונט. אנחנו המבצעים, הראשונים שמשנים את הדיעה שלנו, אצלנו בבורסה זה מרגע לרגע. זה לא בסדר מה שעשינו כי זה אסור לנו. חבל שנקלעתי למקרה זה וע"י כך אפגע אולי במישהו.

ש. ספר על הפעילות בניירות ערך שהתבצעה בחשבון שסיפרת לי עליו.

ת. לא בעיה לעשות לובי בבורסה. היינו מחליטים לקנות מניה ולא משנה איזה, כשאני קונה מניה הולכים אחרינו. אני לא מתכוון בחשבון אלא בדרך כלל. היינו מחליטים לקנות מניה לחשבון שלנו, היה נוצר לובי, כשאני אומר בבורסה שאני קונה משהו בתור מבצע של דיסקונט, והכוונה לאו דווקא אלי, אז יש לזה אפקט בשוק, זה לא כמו שמישהו אחר, חבר קטן, קונה וגם במכירה זה אותו הדבר. ברוב המקרים קנינו אני, איציק ואהוד בגלל שחשבנו שמניה טובה. מבחינה כלכלית, מניות שהיו IN בבורסה, כלומר היו קונים מהם הרבה ואז השער היה עולה, אבל לא היינו הולכים על מניות בלי בסיס כלכלי, זבל. על זה התבססנו כמו שאני שומע שמניה טובה אז גם אני אומר איזה מניה טובה. לא צריך להגיד לאנשים ספציפיים, זה מתפשט כמו אש. אני חושב שברוב המקרים יצאנו כשחשבנו שהבורסה או הנייר מיצה את עצמו נקודתית, כלומר מכרנו ניירות ערך כאשר חשבנו שהם הגיעו לשיא השער שיכולים להגיע אותה נקודת זמן.

כשאמרתי לובי התכוונתי לעשות את הנייר IN כלומר לדבר על הנייר לא עם מישהו ספציפי אלא על ה-FLOOR. אני לא יודע שאהוד היה מתקשר לאדלר, אני יודע שאיציק היה מתקשר לאדלר ואומר לו או לקנות או למכור נייר מסוים, אני לא יודע על קשר אחר, ואז היו עוברים חבר'ה מהבורסה ושואלים על אותו נייר ואז גם אם לא הייתי מכחיש זה היה מספיק. לא צריך להריץ מניות, מספיק שמחליטים להכנס, כלומר לקנות מניה בתקופה טובה ולמכור בתקופה טובה כדי להפיק רווח" (ת235/ מיום 8.3.94, עמ' 5-7)

את שיטת הביצוע בבורסה על ידו ועל ידי נאשם 4, מתאר הנאשם בהודאתו ברשות כד:

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

ש. למה באותם מקרים בהם לדבריך רציתם לעורר מניה באמצעות הכרזת הכמות כאשר אותה מניה היתה גם בחשבונכם הפרטי אצל אדלר, פעלתם רק אתם ולא מבצעים אחרים שהיו כפופים לך?

ת. אני רוצה להבהיר שיכול היה גם מבצע אחר לבצע אבל לפי ההנחיות שלי או של אהוד כלומר אני מתכוון שההוראות למבצעים של דיסקונט, כלומר שאר המבצעים, ניתנות רק על ידי ועל ידי אהוד" (ת236/, מ9.3.94-, עמ' 5)

הנאשם מוסיף ומתאר גם את אופן חלוקת הרווחים כתוצאה מהעסקאות השונות, וכיצד ניצל את הכספים לתועלתו:

ש. אני מבקש שתפרט לי איזה כספים קיבלת אתה וגם יצחק כהן ואהוד יעקב כתוצאה מניהול תיק ההשקעות שלכם אצל אדלר.

ת. היינו אמורים לקבל 60% מהרווח נטו. כלומר רווח שנוצר בתיק ההשקעות שלנו ממכירת מניה מסויימת - 40% ממנו היה נשאר אצל אדלר וב60% הנותרים התחלקנו שווה בשווה אני, יצחק כהן ואהוד יעקב. בכספים האלה קניתי כל מיני דברים, פוצצתי כסף בחוץ לארץ בקיץ האחרון, ביולי-אוגוסט נסעתי עם אשתי וחברים לאיטליה ולריווירה הצרפתית ובילינו. הלכנו לבתי מלון מפוארים, אני לא זוכר מספרים. היינו שם עם בן דוד שלי, מוני שמואל ועם איציק כהן והנשים של כולנו. הוצאנו אלפי דולרים. אני מעריך שהוצאתי בטיול הזה פחות מ10,000- דולרים" (ת236/ מ9.3.94- עמ' 2).

59. בעדותו בבית המשפט הסביר הנאשם את דרך הפעולה ברכישת המניות ובהעלאת שערן בבורסה, בזו הלשון:

"מה אני ידעתי שאמורים לעשות בחשבון זה - כשהיינו בפלור - חשוב לקנות ולמכור מניות בטימינג החשוב ביותר. כשהיינו בפלור חשבנו שאנחנו נדע מתי לקנות ולמכור טוב. קנינו ומכרנו מניות - למשל מניה שירדה חזק או שהיתה הרבה זמן, החלטנו לקנות אותה לחשבון המשותף ואח"כ למכור אותה. מה ידעתי על הפעילות הזו - ידעתי שאנו קונים מניות, ומה שהיה חשוב זה לקנות מניות בטימינג נכון וגם מניות כבדות סחירות מאד בבורסה, שיכולות להכנס ולצאת בקלות. גם במניות אפשר להפסיד, ואם הן מניות לא סחירות - אפשר שיהיו מוכרים בלבד ונתקע עם הסחורה. זה היה השיקול החשוב - תיזמון ומניות סחירות. הדבר היחיד שידעתי - שאיציק הוא שדיבר עם אדלר ואמר לו לקנות מניה מסויימת, אך איך היא נקנתה במדויק לא ידעתי.

ידעתי את שם המניה. כשהחלטנו לקנות מניה מסוימת, איציק אמר לאדלר מה לקנות, אחרי התייעצות בינינו. אשר למכירה - כשהחלטנו למכור, איציק אמר לאדלר והוא היה מספיק מנוסה והוא מכר לבד, לא ידענו במדויק איך זה בוצע" (עמ' 1327-1328 לפר').

עוד עמד הנאשם בעדותו בבית המשפט על חלקו שלו בטיפול במניות, ומשנשאל ע"י התובעת מדוע בכלל היה צורך לשתף אותו בקנוניה, השיב:

"למה אדלר צריך אותי - ראשית, אדלר לא הגיע לפלור זמן רב. איזה מין שותף אני - גם מי שקיבל אשראי בבנק ולא השקיע כספים, גם היה חשבון שלהם ולא של אחר. כנראה שאלדר חתם על האשראי, כך אני משער.
ש"ת: בשביל מה אדלר צריך אותי - עובדה שהוא היה צריך. הוא היה צריך אולי את הקשרים שלנו בפלור. יכולות להיות סיבות רבות שהוא יצטרך אותי" (עמ' 1339 לפר').

ובהמשך הדברים הוא שב ומדגיש את חשיבות ה"טיימינג" (עיתוי) של רכישת המניות:

"כן, כי הוראות ניתנות בבוקר. היו פעמים שהקופות קנו ניירות שהיו בחשבון שלנו. אמרתי שלנו היה חשבון לקנות בטיימינג הרצוי ובנייר שהוא סחיר. אני חוזר ואומר - היו פעמים שקנינו וגם הקופות קנו. אין קשר בין השניים, עובדה שהיו ניירות שהקופות קנו לאורך זמן ואנו לא קנינו. היו קניות שידענו שגם הקופות קנו אותן נייר, ביום שקנינו לחשבון הפרטי. אם ידענו שזה עשוי לתרום לנו - זה עשוי אולי לשמש להגנה לנו, כי כשקופות קונות יש התמתנות של השער. זה יכול גם לעלות, נכון" (עמ' 1339 לפר').

על הקשר בין רכישת המניות ע"י קופות הגמל, באמצעות הבנק, לבין רכישתן לחשבון הפרטי שפתח יחד עם אדלר ואהוד, חוזר הנאשם ואומר: "כשכהן אומר שבניתי על הקופות כרשת בטחון - זה נכון, לעתים בנינו על הקופות כרשת בטחון" (עמ' 1342 לפר').

הנאשם גם מאשר כי "הייתי שותף להחלטה מתי למכור" את המניות מהחשבון הפרטי, אם כי, לטענתו לא ידע את המועד המדויק של המכירה, לאחר מתן ההוראה לאדלר למכור (עמ' 1343 לפר').

60. מדבריו של הנאשם - הן בהודאותיו ברשות והן בעדותו בבית המשפט - ניתן לקבוע כי היה קשר בין רכישת המניות ע"י קופות הגמל, על פי הוראתו של הנאשם ואחרים מטעם בנק דיסקונט, לבין אותן מניות שנרכשו קודם לכן לחשבון הפרטי ע"י אדלר, על פי הוראות השותפים.

דומה, כי אין גם ספק לגבי יכולת ההשפעה של הנאשם ויתר המבצעים בבורסה על רכישת מניות ספציפיות (במסגרת הכללית שנקבעת ע"י הבנק) והעלאת שערן. הנאשם מאשר עובדה זו בצורה ברורה בהודאותיו ברשות (ת235/), עמ' 6, עמ' 8, עמ' 10 ; ת236/), עמ' 6).

מהעדויות שהושמעו ע"י התביעה, עולה כי למבצעים יכולת השפעה ניכרת על רכישת מניה זו או אחרת לקופות הגמל, כאשר ההגבלות המוטלות בהן של סוגי המניות, הגבלת השער (לימיט), וסכום הרכישה הכללי בלבד (ראה עדויותיהם המפורטות של אנשי מחלקת קופות הגמל של הבנק: יהושע הדר - עמ' 1043 לפרי' ואילך; דוד יהושע - עמ' 1032 לפרי' ואילך).

הנאשם עצמו מאשר בעדותו בבית המשפט את מרווחי שיקול הדעת שיש למבצעים לענין רכישתן של מניות ואגרות חוב:

"למבצע יש שיקול דעת בטווח שנים ובתשואה - באג"חיס. לגבי מניות - זה ספציפי. הכמות ניתנת מראש. המבצע אינו כל יכול בבורסה.

באג"חיס - גדר שיקול הדעת של המבצע - הפקודות שמבצע מקבל לעולם לא ניתן לתת על זה אחריות כי המבצע יכול לטעות בגדול. אף אחד לא יכול לדעת מה חבר אחר יגיד. באג"חיס - מי שפעל זה קרנות או קופות גמל. לקוחות קטנים לא פעלו. זו היתה אינטואיציה של מבצע.

במניות - קבלנו למשל לקנות רק בירידה ומניה אחת או שתיים ברשימה עלו ואז לא קנינו אותן וקנינו במניות אחרות כמות גדולה יותר, אך לא תמיד הצלחנו. במרווח של סוג המניות - יש לי יכולת החלטה מה למכור, הכל במסגרת ההנחיות שקבלתי. באג"חיס נותנים למבצע מספר קבוצות ויש לו שיקול דעת רחב יותר מאשר במניות, שם הוא מקבל מניה ספציפית" (עמ' 1335 לפרי')

61. על חלקו של הנאשם בפרשת המניות, עומד גם יצחק כהן בעדותו בבית המשפט, כדלהלן:

"מיקי ידע שהקניות נעשות בגלל שהניירות נקנים כבר תקופה ארוכה ע"י הקופות, הוא התנגד לקנות ניר שיהיה בתחילת הדרך, אלא נייר שנקנה ע"י הקופות תקופה מסוימת, הוא אמר שאם הנייר נקנה מוקדם יותר - יוצר רושם שמנסים לתפוס טרמפ, הוא ידע על חלק קטן מאד. תוך כדי מסחר בזירות המשתנים, מיקי לא נתן לגלוש לעולם מהלימיטים שהקופות קבעו לקניה, אם קבעו שקונים עד 2% - הוא לא נתן לקנות יותר מזה ולא מעבר לכמויות שאושרו ע"י הקופות, הוא פיקח על העניינים, ואז אהוד היה אומר לי להמתין עד שהוא ילך ואז היינו

דוחפים את הנייר למעלה, אם מיקי היה בחוץ והיה מתקשר, והיה שואל אם אנו נורמלים, מה הקניות האלה בנייר, היית אומר לו - מה פתאום, זה לא אנחנו זה אחרים" (עמ' 891 לפר').

כהן מציין גם את אופן הפעילות של הנאשם בזירת המשתנים:

"השתתפות שלנו בזירת המשתנים - כשאהוד או מיקי קנו, כשמבצע מגיע לזירה והוא בכיר כמו אהוד או מיקי והקניות לא נעשות ברישום או בטפסים, אלא בהכרזה והשוק היה אז מאד ער, מאד מהר זיהו שהקניות נעשות לגוף מוסדי כמו הקופות. היתה אז תיזה בשוק שאם נייר עולה היום 3% הרי גם מחר הוא יעלה ואנשים יחסו לזה חשיבות שזה גוף מסודר כי זה משדר אמינות ולמחרת יהיה הצע בנייר והוא יקלוט אותו גם מחר. כשאהוד ומיקי הכריזו עבור הקופות - אם רוצים לפעול באופן אגרסיבי - צועקים כמויות גדולות ועולים בשער - זו טכניקה רגילה, אפשר להעלות ולא לחכות לתגובה" (עמ' 892-893 לפר').

כהן אף מתייחס בעדותו למניות הספציפיות, נשוא האישומים 15-20, כדלהלן: "בכל המניות ישראל, פריז, תדאה ואוסם - היתה אותה פעילות כפי שתיארתי לעיל", ובהמשך דבריו הוא עובר לתיאור ספציפי של הפעילות בכל מניה ומניה (עמ' 893 לפר' ואילך). לדבריו:

"בכל חמש המניות שדברנו עליהן - החלוקה היתה שליש לאילון והשאר התחלק ביני ובין מיקי, אדלר ואהוד בקיזוז העלויות והריבית - זה נכון לחמש המניות שדברנו" (עמ' 894 לפר').

62. בפתח הדיון כפר ב"כ הנאשם כפירה מוחלטת ולאקונית בכל העבירות שיוחסו לו באישומים 16-20 בכתב האישום.

בעקבות דרישת בית המשפט לכל הסניגורים למסור נימוקי כפירה מפורטים, במטרה לצמצם את המחלוקת בין הצדדים ולהביא לייעול הדיון המשפטי, מסר סניגורו של הנאשם, עו"ד דורון, בין היתר, את התגובה הבאה:

"מרשי לא מודה בקבלת כסף בענין המניות. מרשי מכחיש את מעורבותו ביחס לחמש המניות האלה. יחד עם זאת, אנו טוענים שהפעולות שנעשו על ידו, או ע"י אחרים, היו על פי הנחיות מפורשות של קופות הגמל, ולא היה דבר חריג מהנעשה באופן רגיל, במהלך העסקים הרגיל. מרשי כופר שהוא קיבל רווחים כלשהם.

מרשי כופר בקשר עם איציק כהן לגבי העבירות המיוחסות לו - הכוונה לקשר המשפטי" (עמ' 810 לפר').

בסיכומיו העלה הסניגור טענות מטענות שונות, במישור העובדתי והמשפטי יחד, בדבר חפותו של הנאשם.

נראה, כי טענתו המרכזית של הסניגור המלומד הינה כי הנאשם כלל לא היה מעורב בחמש העסקאות הספציפיות, נשוא האישומים 16-20, וכי הרווחים השונים שגרף באו לו, ככל הנראה, מעסקאות במניות אחרות, אשר לא פורטו בכתב האישום.

לטענת הנאשם בעדותו בבית המשפט:

"אמת, בחמש המניות האלה לא הייתי מעורב. אני לא יודע אם אהוד היה מעורב כי לא הייתי. אני זוכר שבוודאות בחמש מניות אלה לא הייתי מעורב. זכור לי בוודאות שחודשים לפני שנקראתי לרשות אמרתי לאיציק שאיני רוצה להתעסק בקניה ומכירה של מניות בחשבון, זה בדיוק שלושה חודשים" (עמ' 1333 לפר').

יצויין, כי טענה זו לא בא זכרה בהודאותיו המפורטות של הנאשם ברשות, שם התייחס הוא ספציפית לכל מניה ומניה - בחלקו מודה, בחלקו מכחיש ובחלקו אינו זוכר.

63. לא מצאתי ממש בטענתו זו של הנאשם בבית המשפט בדבר העדר מעורבות מצידו בחמש המניות הספציפיות, נשוא האישומים 16-20, דווקא - ודינה להידחות.

ראשית, מהימנה ומקובלת עלי עדותו של כהן בדבר מעורבותו המלאה של הנאשם בחמש המניות הנדונות (ישראל, פריין, תדאה, אלקטרה ואוסס) והוא העיד על כך מפורשות וברורות (עמ' 893-894 לפר').

גם בחקירתו הנגדית לסניגור, עמד כהן על שותפותו ומעורבותו של הנאשם בחמש המניות, תוך שציין כי אם היתה אמנם בקשה של הנאשם לחדול מהפעילות במניות (והוא מאשר אפשרות שכזאת), הרי שהיתה זו הפסקה **משותפת** של כולם. כדברי העד כהן: **"אם הוא הפסיק - הפסקנו כולנו"** (עמ' 942 לפר').

בתשובה לשאלת בית המשפט, שב העד ואמר מפורשות: **"במניות שנזכרות בכתב האישום - בחמש המניות - מיקי מרקדו היה מעורב בהן"** (עמ' 942 לפר').

64. שנית, הודאותיו המפורטות והמפורשות עד מאד של הנאשם ברשות, בהן תיאר בהרחבה את העסקאות השונות בדבר המניות בהן היה מעורב, אופן העלאת השערים, חלוקת הרווחים וכיו"ב - אינן מותירות מקום לספק כי הנאשם הודה בהודאות אלה במעורבותו במניות הספציפיות, נשוא האישומים 16-20, או למצער לא שלל מעורבות שכזאת.

כפי שיפורט להלן, נתבקשה ע"י חוקרי הרשות התייחסותו הספציפית של הנאשם לכל אחת ואחת מהמניות, והוא מסר את גירסתו, כפי שהתבקש. בהודאותיו

ברשות מסר הנאשם כדלהלן, תוך שהוא מתייחס גם לחמש המניות הספציפיות (ההדגשות שלי - א' ס') :

"חלק אני זוכר, פריון אני זוכר שקנינו, אני לא זוכר מתי וגם לא באיזה סכום. ומכרנו כשחשבנו שצריך למכור. ש. לאחר שקניתם מניה מה עשיתם על מנת ששערה יעלה? ת. אם קנינו בזמן לא צריך לעשות כלום. אני לא יושב בזירות פיזית. אבל אם איציק אמר לך שהוא עשה דבר מסוים, זה הגיוני. הקניות נעשו באגרסיביות יותר. כלומר אחרי שרכשנו מניה מסוימת למשל מניה כמו פריון, מספיק שצועקים פעם אחת בזירה, נניח שההוראות הן לקנות עד 100.5 אז אני דואג שישמעו שאני צועק ואז כולם היו קונים אחרינו" (ת235, עמ' 7).

"את דלתא גליל אני לא זוכר, את ים המלח אני לא זוכר, את נכסים אני לא זוכר, את סני אני לא זוכר וגם זיקית. אני כן זוכר חלק מהמניות האחרות. יש אפשרות סבירה שהשקענו בהם במניות כמו תדאה, אלקטרה, כנפים, פיתוח משכנתאות, ישרש 5, פריון, אוסם, טמבור זה סביר מאד, אפריקה, אני בספק לגבי קניאל. ומהדרין אם כן השקענו אז מזמן" (ת235, עמ' 10).

"אני מעיין ברשימה מתוך גלובס שסימנת בפני י.ש. 1 - 1.5.94 אני חושב שפעלנו במניות עלית 5, אלקטרה 1, אלקו יכול להיות אבל לא בטוח, אוסם, ים המלח, כל זה בבמה א'. בבמה ב' אני לא זוכר מניה שהיתה לנו אבל יכול להיות שאני טועה. בבמה ג' כלל ישראל, כלל תעשיות, מבני תעשיה, פריון יכול להיות אבל אני לא בטוח, אפריקה-ישראל, טמבור, נכסים ובנין כל המניות שצינתי הסבירות גבוהה מאד שקנינו בהן בתיק המשותף שלי, אהוד יעקב ואיציק כהן. כל המניות האלה קנינו יכול להיות שביחד עם הקופות אבל היו מקרים שלא" (ת238, עמ' 5-6).

**"ש. באיזה מניות הנסחרות בכר"מ השקעתם בחשבונכם בבנק למסחר?
ת. אני זוכר את תדיראן, ישרש, תדאה, אני לא זוכר מעבר לזה" (ת238, עמ' 7).**

65. כאן המקום לציין, כי הפעילות העניפה ויוצאת הדופן ברישות מניות תדאה ע"י הבנק, נראתה בלתי סבירה ובלתי הגיונית בעיני אנשי הבנק וקופות הגמל, כאשר הם נוכחו לדעת כי תוך תקופה קצרה גדלה החזקת הבנק במניות אלה עד לכשלושה מיליון ש"ח, ועל כן הם נזעקו לבדוק את פשר התופעה יוצאת הדופן (הודעת דוד יהושע - ת285, עמ' 10; עדותו בבית המשפט - עמ' 1036-1035 לפר'; הודעת יהושע הדר - ת287, עמ' 8; עדותו בבית המשפט - עמ' 1044 לפר').

לסיכום, מהודאותיו של הנאשם עצמו, כמפורט לעיל, כמו גם מעדותו המהימנה של כהן, עולה בבירור כי הנאשם היה שותף פעיל ומלא לפעילות העניפה בחמש המניות הנדונות. חוששני, כי הטענה בדבר "הפסקת הפעילות", כביכול, לפני הפעילות במניות הללו בסוף שנת 1993 ראשית שנת 1994, לא היתה ולא נבראה, וככל הנראה היא צצה ועלתה במוחו של הנאשם בשלב הרבה יותר מאוחר במשפט זה, מאוחר מדי.

66. טענה נוספת בפי עו"ד דורון, ולפיה לא חרגה פעילותו של הנאשם, בכל שלבי המסחר בבורסה - כר"מ, מאזנות ומשתנים - מעבר להנחיות שקיבל מהממונים עליו בקופות הגמל, יהושע הדר ודוד יהושע.

מבחינה זו נטען, כי הנאשם לא חרג מהמדיניות ומההוראות לגבי סוגי המניות שרכש, הגבלת השער שקיבל (לימיט), כמו גם סכום הרכישה הכולל.

גם אם מוכן אני לצאת מתוך ההנחה כי אלה היו פני הדברים בפועל וכי הנאשם אכן לא חרג מהמדיניות ומההנחיות שקיבל - עדיין אין בכך כדי להועיל לו בשלב זה של הדיון המשפטי, ולפטור אותו מאחריות פלילית.

אף אם פעלו הנאשם ואחרים במסגרת ההנחיות של קופות הגמל, כאמור, עדיין היתה להם יכולת השפעה ניכרת הן על המניה הספציפית שנרכשה, כמו גם על הכמות והשער של אותה מניה, וזאת מבלי לחרוג מהמסגרת, כפי שהובהר הבהר היטב בעדויות הרבות ששמע בית המשפט בסוגייה זו.

הוכח בבית המשפט כי בישיבות הבוקר ניתנו הנחיות כלליות לגבי רכישת ומכירת המניות בבורסה ונקבעה המסגרת הכללית לעסקאות, אולם נותר די מרחב לשיקול דעת ולתימרון מצד המבצעים עצמם, כפי שהעידו על כך העדים השונים.

אין ספק, איפא, כי הנאשמים, ובכלל זה נאשם 5, עשו שימוש בשיקול דעת וב"מרחב מחייה" זה שניתן להם, לצורך רכישת אותן מניות דווקא שנרכשו קודם לכן (ושוב, איזו מקריות מופלאה) - לחשבונם הפרטי המשותף.

לאמור, אף אם בוצעו הרכישות של המניות במסגרת מדיניות קופות הגמל והנחיותיהן, לא היה בכך כדי לשלול את כוונתו הפלילית של הנאשם ושל חבריו לגרום להעלאת שערן של אותן מניות שנרכשו במקביל לחשבון הפרטי, וזאת במטרה ברורה לגרוף רווחים ע"י מכירתן בשלב מאוחר של אותן מניות מהחשבון הפרטי.

אשר על כן, הגעתי למסקנה כי הוכחו כדבעי כנגד נאשם זה המעשים והכוונה הפלילית הנלווית אליהם, כמיוחס לו באישומים 16-20 לכתב האישום.

נאשמים 6 ו-7 - מיכאל ורינת אורון

האישום והעובדות

67. האישום היחיד המיוחס לנאשמים 6 ו-7, אב ובתו (להלן בפרק זה - הנאשם והנאשמת), בכתב האישום הינו האישום ה-15, שעניינו עסקה בלתי כשרה באג"ח גליל 5419, שכתוצאה ממנה גרפו כל המעורבים בפרשה רווח נאה שהסתכם ב-1,250,000 ש"ח לערך.

אין חולק, כי נאשם 6 מימן את רכישת האג"ח במכרז בשיעור של קרוב ל-20 מיליון ערך נקוב בסך כ-23 מיליון ש"ח, וזאת לבקשתו של טדי שגיא (להלן: שגיא), אשר שימש יועץ לענייני השקעות לנאשם 6, כמו גם למשקיעים אחרים (כגון: בוריס רפפורט, משה אללוף ועוד). ההוראות לביצוע קניית האג"ח במכרז, מכירתן מחוץ לבורסה והעברת הכספים לידי שגיא בעקבות המכירה, בוצעו לגירסת התביעה ע"י נאשם 6 בשיתוף פעולה עם בתו, נאשמת 7, רינת אורון.

העובדות הצריכות לענין האישום ה-15 הן, בקצרה כדלהלן:

בתאריך 6.1.94 החליטו הנאשמים 1, 2, 3 ו-4, יחד עם יצחק כהן וטדי שגיא להשתתף במכרז מטעם בנק ישראל, במטרה לרכוש אג"ח גליל 5149 ולהזמין 20 מיליון ע"נ בשער 112.1 נקודות. נוכח סכום הרכישה הגדול, ועל פי דרישתו של נאשם 3 כי ימצא מממן לעסקה, פנה טדי שגיא לנאשם מיכאל אורון, על מנת שיגיש הצעה לרכישה במכרז הנ"ל. אין חולק, כי בדרך כלל אחוזי הזכייה במכרז הם נמוכים ביותר, בשיעור של 2-5 אחוזים. הנאשם הגיש לבנק בקשת אשראי מיוחדת למימון העסקה, ובקשתו נענתה בחיוב. בעקבות הקצאת האג"ח לזוכים במכרז ביום 6.1.94, הוברר לנאשם, לתדהמתו כי הוא זכה כמעט בכל המכרז (19,809,780 ע"נ), בסכום כולל של מעל 20 מיליון ש"ח.

המסחר בבורסה החל בתאריך 10.1.94 ושערן של האג"ח עלה ב-3%, מבלי שהן נמכרו, וזאת עקב הזרמת פקודות קניה ע"י נאשם 1 וע"י טדי שגיא. בתאריך 11.1.94 עלה שערן של האג"ח 2.8- אחוזים נוספים, ואזי הם נמכרו בעסקה מחוץ לבורסה לנאשם 1 עבור רשות הנמלים, בעסקה שהיתה מתואמת עם יתר הנאשמים. כתוצאה מעלייתן החדה של האג"ח, נוצר בחשבונו של הנאשם רווח של כמיליון ורבע ש"ח. רבע מיליון ש"ח חולקו בחלקים שווים בינו לבין טדי שגיא, והיתרה - כמיליון ש"ח, הועברה ע"י הנאשם והנאשמת באמצעות טדי שגיא לידי יתר השותפים, וחולקה ביניהם על פי האחוזים הקבועים. חלק מהכסף הועבר בשקלים חדשים וחלקו בדולרים, כולל בתיק צ'ימידן שהכיל כ-465,000 ש"ח והועבר יותר מאוחר ע"י כהן לנאשם 1.

וכך טוענת התביעה בכתב האישום כנגד נאשמים 6 ו-7:

**"20. במעשים המפורטים לעיל השפיעו הקושרים ונאשמים
מס' 6 ו-7 על תנודות השער של האג"ח ביום המסחר
האמור, מבלי שהתקיים בפועל מסחר כלשהו באג"ח.**

21. הקושרים ונאשמים מס' 6 ו-7 - השפיעו על תנודות השער של האג"ח בדרכי תרמית, ביוצרם מצג שווא של פעילות תקינה והוגנת במסחר בבורסה, כשבפועל השפיעו על שער האג"ח בבורסה בכוונה להשיג שער גבוה יותר. זאת עשו כדי להשיג מחיר טוב יותר בעיסקה המתוכננת מחוץ לבורסה על מנת להגדיל את הרווח לעצמם ולקדם את מטרות הקשר, תוך הפרת אמונים כלפי מי שבשםם ניתנו הפקודות וכלפי הבנק, ותוך הונאת הציבור" (סעיפים 20, 21 לכתב האישום).

68. הנאשמים מצידם אינם מכחישים את חלקם בעסקת האג"ח ואת עובדות הפרשיה עצמה, אך טוענים כי ראו בה עסקה פיננסית רגילה לכל דבר, בה השקיעו את כספם בצורה תמימה והוגנת והפיקו ממנה רווחים. לצרכי השוואה, הציגו השניים עסקאות דומות בהן פעלו על פי עצתו של טדי שגיא, שבחלק מהן הם הפסידו הפסדים ניכרים. הם לא הכירו איש מיתר המעורבים והקושרים בפרשה זו, לא באו איתם במגע כלשהו, וכל שידעו היה כי הם פועלים על פי עצתו של שגיא, שהיה בר-סמכא, בעיניהם ובעיני גדולים וטובים מהם, בתחום ההשקעות בבורסה.

יצויין, כי לא הוכח במשפט קשר כלשהו בין הנאשמים 6 ו-7 - למי מבין יתר הנאשמים בתיק זה, למעט שגיא.

השניים מכחישים מכל וכל כי ידעו על קיומו של גורם נוסף בפרשה, קרי "היועץ הבכיר" שאליו יש להעביר 80% מהרווחים, והדבר נודע להם רק לאחר שאורון גילה, לתדהמתו כי הביקוש שהכניס במכרז אג"ח גליל 5419 נענה במלואו והוא "נכנס לפאניקה" (הודאת שגיא - ת307, עמ' 4).

דומה, שאין חולק כי משנודע לנאשם שהוא זכה בכל האג"ח כמעט שהוצע במכרז ונאלץ לממן את הזכייה בסכום העולה על 20 מיליון ש"ח - דבר שלא היה מתוכנן מראש, מבחינתו - הוא נבהל מאד והיה המום לחלוטין, שכן הדבר נפל עליו כרעם ביום בהיר.

אשר על כן, הוא הזעיק את שגיא ודרש ממנו במפגיע "להיפטר" מהאג"ח מהר ככל הניתן. תמונה זו עולה מעדויותיהם של שגיא, הנאשם והנאשמת, וקיבלה ביטוי אף ביתר העדויות, מהן עלה כי הסיכויים לזכייה כה גבוהה וכמעט מוחלטת במכרז של בנק ישראל, הינם קטנים ביותר, שלא לומר אפסיים.

יצויין, כי טדי שגיא הודה בעבירות שיוחסו לו באישומים 14 ו-15 - לכתב האישום, הורשע על סמך הודאתו ונדון בנפרד, בין היתר לעונש מאסר בפועל של תשעה חודשים (עמ' 330 לפר').

עדותו של טדי שגיא

69. העדות המרכזית עליה מתבססת התביעה הכללית לצורך הוכחת האישומים של מתן שוחד, קבלת דבר במרמה, השפעה על שער ניירות ערך וכיו"ב, כמפורט בפרט האישום ה-15, הינה מטבע הדברים עדותו של טדי שגיא, אשר היה היחיד שבא בקשר עם נאשמים 6 ו-7.

בהודאותיו ברשות ניירות ערך, שהוגשו ע"י התביעה בהסכמת הסניגורים כחקירתו הראשית בבית המשפט, תיאר שגיא את חלקם של נאשמים 6 ו-7 בפרשיה, וניתן להבין מהן כי הנאשמים היו, לכאורה בסוד הקשר והעסקה המפוקפקת.

לדברי שגיא בהודאותיו ברשות:

"אני הבנתי מקוצ'ינסקי וגם מיכאל ידע ממני שהעסקה היא שאנחנו נקנה אג"ח במחיר מסויים ונמכור ברווח, או הפסד, אפרים (קוצ'ינסקי) אמר שאין סיכוי שנפסיד" (ת307/א', עמ' 11).

ובהמשך הדברים:

"מיכאל אורון ידע בדיוק מה התכנית כבר מאז שהתחלנו לראשונה לנסות לקנות אג"ח. כבר אז מיכאל אורון ידע שהכוונה לקנות אג"ח ולמכור אותו תוך כמה ימים ברווח ואת הרווח הזה 80% ממנו, נצטרך להעביר לקוצ'ינסקי שיעביר אותו לאותו יועץ בבנק שהיה אמור לקנות מאיתנו את האג"ח אחרי עליות השערים, היועץ היה אמור להרוויח מזה אישית על חשבון הלקוחות של הבנק ומיכאל אורון היה מודע לחלוטין לכל העניין הזה" (ת307/א', עמ' 11).

70. במהלך חקירתו הנגדית בבית המשפט, היתה גירסתו של שגיא לגבי מעורבותם של הנאשמים וידיעתם את קשריו ומהלכיו שלו עם קוצ'ינסקי, נחרצת הרבה פחות.

עדותו של שגיא בבית המשפט היתה רווית סתירות ופירויות לרוב, כשהוא מוסר דבר אחד בהודעות במשטרה (חקירה ראשית), היפוכו של דבר בחקירה הנגדית וחוזר חלילה בחקירה החוזרת. דומה היה לעתים כי שגיא משתדל לרצות כל צד ששאל את השאלה האחרונה בנושא, כשהוא מרבה להשתמש בתשובה "אמת", כאשר אינני משוכנע כי הוא מבין עד תום את משמעותה האמיתית.

הנקודה הרלבנטית והמרכזית, בעיני בפרשיה זו היא - האם ידעו הנאשמים על מעורבותם של גורמים נוספים בעסקה ועל כי המדובר בקנוניה לשמה, וזאת **לפני הרכישה במכרז**, כגירסת התביעה, או שמא המדובר בעסקה פיננסית רגילה והסתבכות הנאשמים שלא מרצונם, כטענת ההגנה.

אין ספק כי בענין זה עדותו של שגיא הינה הראייה המרכזית וכמעט המכרעת, שכן הנאשמים לא באו במגע עם נאשם אחר כלשהו.

להלן מקצת מהסתירות והפירוכות העולות מעדותו של שגיא בבית המשפט:

"אני הצגתי את זה למיכאל כעיסקה פיננסית. לא אמרתי לו שיש רמאות וצריך לשלם שוחד, אמרתי לו שילך לבנק וינסה להשיג אשראי ואז נעשה עסקה. כל מה שאני עושה - אורון ידע. אורון היה חדר לידי.
ש.ת. מיכאל לא חשב שזה דבר לא כשר. כל מה שאני עשיתי - מיכאל ידע" (עמ' 1130 לפר').

שגיא עצמו ידע גם ידע כי המדובר בעסקה בלתי כשרה לחלוטין, כפי שאף הודה במשפטו שלו, אך לא ברור כלל מדברים אלה האם גם הנאשם ידע עובדה זו.

בהמשך עדותו בבית המשפט, טוען שגיא - בניגוד לדבריו בהודאתו ברשות (ת307/א'), כי הנאשם ידע על קיומו של היועץ רק בדיעבד. כדבריו:

"מיכאל לא ידע על קיומו של היועץ אלא רק אחרי שהעסקה בוצעה - נכון. בלי שום קשר לעסקה, אמרנו שאותו יועץ יקבל 80% מהרווחים - כך אמר לי אפרים, אפרים אמר לי שאני אשלם 80% מהרווח. אורון ידע שהוא ירוויח רק 20%, אך על קיומו של אותו יועץ השקעות הוא ידע רק בדיעבד" (עמ' 1133 לפר').

ושוב:

"אורון ידע על היועץ אחרי שקנינו את ה-20 מיליון ש"ח. אני ידעתי לפני כן על היועץ ולא ספרתי למיכאל. אחרי שקבלנו את ה-20 מיליון, הלכתי לאפרים והוא הרגיע אותי ואז הלכתי למיכאל, אמרתי לו שיש יועץ שיקנה את זה מאיתנו ובתמורה הוא רוצה 80% מהרווח" (עמ' 1133 לפר'; ההדגשות שלי - א' ס').

ולאחר מכן:

"ש. אני אומר לך שעובדה היא שמיכאל ידע על קיומו של היועץ רק אחרי שנקנתה הסחורה.
ת. מיכאל ידע על אדם איקס, הוא ידע שלא אפרים מקבל את ה-80% אלא מישהו אחר.
ש. זה הוא ידע אחרי שהוא קנה את הסחורה?
ת. כן" (עמ' 1134 לפר').

בסיום החקירה החוזרת של התובעת, שלעתים דמתה יותר לחקירה נגדית - ובתשובה לשאלתה מדוע בדבריו בבית המשפט הוא סתר לחלוטין את האמור

בהודעותיו במשטרה, השיב העד (לקול צחוקם של באי בית-המשפט), כי: **"לא, לא, לא שיניתי"** (עמ' 1141 לפר').

71. במהלך חקירתו הנגדית נשאל העד שגיא ע"י סניגורו של הנאשם, עו"ד ד' שיינמן, גם לפרש הגירסאות השונות והמגוונות שמסר לענין הזרמת הביקושים על ידו לאג"ח גליל 5419 בימי המסחר בהן – 10 ו-11 בינואר 1994, במגמה להעלות את שערן, וזאת במסגרת הקשר והשותפות עם יתר הנאשמים.

גם כאן הסתבך שגיא קשות ומסר תשובות סותרות ובלתי הגיוניות, עד כי הסניגור הציג בפניו לפחות שלוש גירסאות שהציג בענין זה, ושאל אותו מה היא הגירסה הנכונה מביניהן. למרבה הפליאה, לא היסס העד בטרם השיב לסניגור בהאי לישנא: **"תבחר איזו תשובה מהשלושה אתה רוצה"** (עמ' 1129 לפר').

בסיכומיהם המצויינים והמפורטים בכתב ובעל-פה, עמדו עוד הסניגורים המלומדים של הנאשמים, עוה"ד ד' שיינמן וני' רוטלוי, על סתירות נוספות ומרובות בגירסתו של העד שגיא בבית המשפט, אך סבורני כי די במפורט לעיל כדי לעמוד על כך שהמדובר בעד בלתי מהימן והפכפך, המשנה גירסתו חדשות לבקרים.

לא ברור לי אם העד שגיא היתמם או שמא הבנתו היתה דלה עד כדי כך שהוא עצמו לא חש בסתירות ובפירוכות לרוב שבעדותו, כעולה מתשובתו לתובעת בחקירה החוזרת (עמ' 1141 לפר').

ייתכן גם ששגיא נמנע ככל האפשר מלהפליל את הנאשמים ולסייע להם, נוכח תחושת האשם שקיננה בו, על כי סיבך אותם במעורבות בפרשיה בלתי כשרה לחלוטין זו.

בין כך ובין כך – עדותו של הנאשם בבית המשפט היתה רחוקה מלשכנע, היא בלתי מהימנה ואינני מוכן לסמוך עליה לצורך קביעת ממצאים כלשהם לחובתם של הנאשמים.

72. אינני רואה גם מקום להעתר לבקשת התביעה ולהעדיף את גירסתו של שגיא בהודעותיו ברשות על פני עדותו בבית המשפט, כאמור בסעיף 10א(ג) לפקודת הראיות (נוסח חדש), התשל"א 1971-, מאחר שגם שם הדברים לא היו ברורים וחד-משמעיים די צרכם, והנני מתקשה להסתמך עליהם.

סבורני, כי השימוש בהוראות סעיף 10א(ג) לפקודה, אשר אין חולק על יעלותו וחשיבותו במלחמה בפשיעה – דרך-כלל, ובעדים סרבניים המעדיפים שלא לומר אמת בעדויותיהם בבית המשפט, בניגוד לדברים שמסרו במשטרה – בפרט, חייב להעשות בצורה מושכלת ובזהירות מירבית, תוך שמירה קפדנית על זכויות הנאשם באשר הן.

הפעלת סעיף 10א לפקודת הראיות ויישומו אינם צריכים להעשות כדבר שבשגרה.

נראה, כי אל לו לבית המשפט לצאת **תמיד** מן ההנחה האומרת כי העד אמר אמת בחקירה במשטרה כל אימת שהוא מוסר בבית המשפט גירסה אחרת, וכבר הודגש ע"י בית המשפט העליון: **"הצורך בזהירות, שבה חייבים בתי-המשפט לנהוג בהפעלתו של סעיף 10א"** (ע"פ 735/80 כהן נ' מ"י, פ"ד לה (3) 94, 99).

סוף דבר, בנקודה המרכזית, לדעתי שיש בה כדי לקבוע את מעורבותם הפלילית של נאשמים 6 ו-7, דהיינו, האם **ידעו** הנאשמים על קיומו ועל זהותו הכללית של "היועץ הבכיר" האמור "לחלץ" את הכמות האדירה של אג"ח אשר נרכשו לחשבונותיהם, וזאת **לפני הזכייה במכרז** – הייתה עדותו של שגיאה כמטוטלת של ממש, הוא אמר דברים והיפוכם, כמעט בנשימה אחת, ולא ניתן לסמוך על עדותו לצורך קביעת ממצאים לחובת הנאשמים.

ראיות נוספות

73. בנפול גירסתו של עד התביעה המרכזי כנגד הנאשמים בפרשה זו, ואין לה עוד תקומה, לא מצאתי גם ביתר ראיות התימוכין שהציגה התביעה הכללית כדי לבסס הרשעתם של הנאשמים בדין.

אמנם, הנאשמים הכחישו תחילה בהודעותיהם במשטרה את קיומו של "המתווך" שסייע להם למכור את האג"ח לאחר רכישתן במכרז, ורק מאוחר יותר הודו בקיומו.

זוהי עובדה מחשידה, כשלטענת ההגנה הם עשו כן נוכח קיומו של המסמך (נ50/), בו נרשם כי עסקת האג"ח היתה משותפת לנאשם ולטדי שגיאה, ולהם בלבד, וזאת עקב חששו של הנאשם כי יוטל עליו מיסוי בעקבות הרווחים מהעסקה.

הסברו זה של הנאשם נראה לי דחוק, קמעא, והנני מתקשה לאמצו. נראה לי סביר יותר שהנאשמים הכחישו את קיומו של "המתווך" בראשית חקירתם ברשות, שכן **באותו שלב** של מכירת האג"ח מחוץ לבורסה, התעוררו בהם חשדות כי המדובר בעסקה שאיננה כשרה למהדרין, ועל כן הם חששו ונמנעו מלספר ברשות את כל הידוע להם בפרשה.

דא עקא, כי אין כל ראיה ברורה לכך שעניין הרכישה של האג"ח ע"י "המתווך" או "המחלץ", נודע לנאשמים, כפי שנקבע לעיל, לפני הרכישה של האג"ח במכרז ביום 7.1.94, וזאת נוכח עדותו המפוקפקת למדי של שגיאה.

74. התביעה הכללית מבקשת להסתמך בענין המועד בו ידעו הנאשמים על קיומו של "המחלץ", גם על הודעתה של הנאשמת ברשות מיום 7.3.94 (ת190/).

בסיכומיה בכתב ציטטה התביעה מהודעה זו של הנאשמת (ת190/), עמ' 10, ש' 15-9, כדלהלן:

ש. מה הסבירו לך היתה הסיבה שנתנו למתווך בעסקת האג"ח כסף?

ת. הסבירו לי שזה עבור המה לקנות ואיך למכור. לי נאמר ע"י אבי שהכספים ניתנו עבור זה שאמרו לנו מה לקנות ואיך למכור אמרו לו שזה יימכר ושיהיה מי שיקנה את זה. טדי אמר שיהיה מי שיקנה את זה את האג"ח. טדי אמר לי שמישהו יקנה את האג"ח אבל הוא לא אמר לי מי בדיוק. טדי אמר שיש לו מידע לקנות ויש לו מידע למכור" (עמ' 10, ש' 9 ; עמ' 14-15 לפרק 10 בסיכומי התביעה).

למרבה הצער, לא השלימה התביעה את הציטוט (ותקוותי שכך נעשה בשוגג), שכן מיד בהמשך הדברים הוסיפה הנאשמת ואמרה :

"טדי אחרי שקנינו את האג"ח ואבא שלי היה מבוהל מהכמות שהוא קנה, טדי אמר שיש מישהו מסויים שמוכן לקנות את האג"ח אבל שצריך לשלם לאותו אדם כסף במזומן..." (ת190, עמ' 10, ש' 15-18 ; ההדגשות שלי – א' ס').

לאמור, על פי הציטוט המדויק והמלא מדבריה של הנאשמת בהודעתה ברשות (ת190), נאמרו דבריו של טדי לגבי קניית האג"ח לאחר הזכייה במכרז, והדבר עולה בקנה אחד עם גירסתם של הנאשמים בבית המשפט.

אין ספק, כי בשלב זה שבו זכה הנאשם במכרז, הוא היה מבוהל לחלוטין ואחוז פאניקה של ממש, כפי שעלה מהעדויות, ורצונו האחד והיחיד היה להיפטר מהכמות האדירה של האג"ח שנפלה לרשתו ונותרה בידיו כתפוח אדמה לוחט. כל מאוויו היו נתונים איפוא, להחלץ מה"צרה" שנפלה על ראשו, והנני מאמין לו כי השיקול האחד והיחיד שעמד בפניו היה למכור את האג"ח, כשהוא פנה בענין זה שוב ושוב ושוב לטדי שגיא, על מנת שיחלצו מן המיצר.

במצב דברים זה, סבורני, כי באותו שלב, דהיינו לאחר שהאג"ח נרכשו במכרז – לא הוכח כי נתגבשה בליבו של הנאשם כוונה פלילית לבצע עבירה כלשהי.

עקרון יסוד בשיטת משפטנו הוא, כי דרושה "בו-זמניות" (סימולטניות) של המחשבה הפלילית והמעשה הפלילי, גם יחד, ודומני כי עקרון זה לא נתקיים במקרה דנן.

כדברי בית המשפט העליון בע"פ 742/78 טל נ' מ"י, פ"ד לג (3) 449, בעמ' 455 :

"כלל הוא בחוק הפלילי שהן המעשה הפלילי והן הכוונה הפלילית חייבים להתקיים בעת ובעונה אחת, ורק במקרים נדירים יראה בית-המשפט בכוונה שבאה לאחר מכן ושהתבטאה באקט גלוי נוסף, כאילו היא הופכת את הפעולה כולה לעבירה".

75. עוד עמדה התובעת על כך שלא יתכן כי הנאשמים לא ידעו על זהותו של אפרים קוצ'ינסקי כמי שידאג לרכישת האג"ח, וזאת נוכח העובדה כי הנאשם ושגיא חלקו משרדים שכנים ובהם מרכזיית טלפון משותפת; כי הוכח קיומה של שיחת טלפון מביתו של הנאשם לקוצ'ינסקי ביום ה-6.1.94 - שעה 18:14; כי הנאשם והנאשמת מסרו גירסאות מתואמות בחקירתם הראשונה ברשות, עד שהנאשם אמר לבתו **"שתאמר את כל האמת"**; וכיו"ב.

לאחר שבחנתי טענות אלה של התביעה, מהצד האחד, ואת התייחסות הנאשמים וסניגוריהם לטענות אלה, מהצד האחר – הגעתי לכלל מסקנה כי אין בהן כדי לבסס את הרשעתם של הנאשמים בעבירות המיוחסות להם, במידת הוודאות הנדרשת במשפט פלילי.

יצויין, כי אין חולקין **שלאחר** הזכייה במכרז בכל כמות האג"ח, ידעו הנאשמים על קיומו של "מתווך" שינסה לסייע להם להחלץ מהמצוקה הקשה אליה נקלעו, וכי הוא אף יקבל סך של כמיליון ש"ח, שהועברו, כאמור במזומן ולשיעורין לידי טדי שגיא, משידעו הם, איפוא, על קיומו של מתווך שכזה, באותו שלב, אינני רואה כל רבותא אם הם ידעו על קיומו באופן כללי, או שמא ידעו את זהותו הספציפית (קוצ'ינסקי). זאת – כל עוד לא שוכנעתי כי נתגבשה בקרבם, אותה שעה, הכוונה הפלילית הדרושה להוכחת העבירות המיוחסות להם.

כפי שנקבע לא אחת בפסיקה:

"עלינו לזכור, שבדיני נפשות אנו עוסקים, ואין מרשיעים אדם על-סמך שאלות ופליאות של השופט כל עוד אין בסיס להרשעה בראיות קבילות ומהימנות..." (ע"פ 742/78, טל נ' מ"י, פ"ד לג (3) 454, 449; ע"פ 5734/91, 276/92 מ"י נ' לאומי ושות'; רובינשטיין נ' מ"י, פ"ד מט (2) 4, 34-35).

העולה מן המקובץ, כי העבירות המיוחסות לנאשמים 6 ו-7 - באישום ה-15 - לכתב האישום, לא הוכחו במידת הוודאות הנדרשת במשפט הפלילי, ועל כן החלטתי לזכותם מעבירות אלה.

נאשם 9 – אריה אדלר

ההודאות והראיות

76. נאשם 9, אריה אדלר (להלן בפרק זה – הנאשם או אדלר), היה בתקופה הרלבנטית לכתב האישום מנהל תיקי השקעות בניירות ערך בחברה המרכזית לניירות ערך בע"מ, וכן היה משקיע פרטי, אשר החזיק פקדונות ניירות ערך בבנק למסחר בע"מ.

התביעה הכללית מייחסת לו שורה של עבירות כמפורט באישומים 1 עד 13 ו-161-
עד 20 לכתב האישום, והמתייחסות הן לאגרות חוב והן למניות, כאשר דרך
הפעילות המניפולטיבית בהן פורטה בפתח הכרעת דין זו.

אדלר זומן לחקירה ברשות יחד עם קבוצת החשודים הראשונה ביום 7.3.94.

להלן הדברים המפלילים שמסר אדלר בהודאותיו בפני חוקרי הרשות:

"המבצע של בנק דיסקונט, איציק ג'מיל, הוא היה מתקשר אלי
לחברה המרכזית ואומר לי שיש הנפקה של בנק ישראל, היה
אומר באיזה אגרת חוב מדובר. היה אומר לי שיש כמות ככה
וככה, היה אומר לי שאזמין כמות כזו וכזו במחיר כזה וכזה.
הייתי עושה כמו שהוא היה אומר לי וזהו. אחר כך, הייתי אומר
למבצע של מסחר שילך למבצע של דיסקונט וישאל אם הם
רוצים לקנות. הם היו קונים ממני את ההנפקה במחיר הבורסה
וזהו.

ש. ומה עשית עם הרווח?

ת. העברתי חלק לאיציק מדיסקונט.

ש. כמה?

ת. אני יודע? איזה 70%.

ש. איך העברת לו?

ת. במזומן.

ש. איך היית מעביר לו את זה?

ת. איציק היה מצלצל אלי ושואל אם כבר העסק גמור והיה
אומר לי שהוא אצלי בעוד חצי שעה והייתי מצלצל לבנק
למסחר, מבקש שיוציאו לי מזומן והייתי נותן לאיציק.
ככה, בשקית.

ש. בשביל מה היית משלם לו?

ת. הוא היה מארגן את העניין ונותן לי את הטיפ, אז שלמתי לו.

ש. אתם קבעתם מראש שהוא יקנה ממך מחוץ לבורסה את מה
שקנית בהנפקה?

ת. לא.

ש. אז על סמך מה הלכת והזמנת כל כך הרבה בהנפקה?

ת. לפי העצה שלו.

ש. אם הוא לא הבטיח לך כלום – איך ידעת שלא תתקע עם זה?

ת. ראיתי שזה הולך טוב כל פעם, והם קנו ממני. הוא לא
הבטיח אבל ככה זה היה" (ת147/ מיום 7.3.94, עמ' 4-5).

"איציק היה מצלצל אלי ואומר לי לשלוח את המבצע של מסחר
אליהם. הוא אמר לי שהם יגידו לו שיחשבו על זה, וככה הם היו
עושים – אומרים לו שיחשבו על זה ושיחזור עוד חמש דקות, ואז
הם היו אומרים לו שהם מעוניינים, והוא היה חוזר אלי והייתי
אומר לו שימכור.

ש. מי זה הם?

ת. המבצע של בנק מסחר היה הולך למבצעים של דיסקונט. כנראה שאיזיק היה ניגש אליו מיד כשהיה רואה אותו ומסדר את הענין וחוזר אליו. כנראה שאיזיק היה פונה לקופות שלו או למי שהיה דוחף לו את הסחורה. אני לא יודע מי זה" (ת147/, עמ' 8).

במהלך הודאותיו מפרט הנאשם כי פעל בעסקאות השונות באג"ח ובמניות – הן בקנייתן לחשבונו הפרטי והן במכירתן – על פי הוראות מפורשות שקיבל, בדרך כלל מיצחק כהן.

כדבריו: "איזיק היה מצלצל, אומר לי תקנה/תמכור ואני הייתי מבצע מיד" (ת147/, עמ' 16).

77. לדברי הנאשם בהודאתו, הוא ידע והבין היטב כי המדובר בהעלאת שערים של ניירות ערך שנקנו לחשבונו, לצורך עשיית רווחים, אף אם הדברים לא נאמרו לו מפורשות:

"ת. אני הבנתי שהם מעלים את השער, כי הם לא עשו את כל התרגיל בשביל הפער הקטנטן שבין השער שאני קניתי להם מתחת לשער הבורסה לבין שער הבורסה. מה – זה ברור שהם עוד הכניסו ביקוש בשביל להעלות את השער, כדי שהכל יהיה כדאי. גם ראיתי שהם הכניסו ביקושים למחרת, או שדאגו שמישהו יכניס ביקושים, והשער יעלה. הם לא אמרו לי את זה אבל אני לא טמבל – הבנתי את זה. אחרת כל הענין לא כדאי להם.

ש. תסביר שוב.

ת. הוא היה אומר לי – 'אל תדאג זה יעלה'. ככה איזיק אמר לי. בהתחלה, כשעוד לא הכרתי אותו, חששתי ואמרתי לו – מה יקרה אם אני אתקע עם הסחורה והוא היה אומר אל תדאג – אתה תמכור ביוקר. אחרי פעם פעמיים כבר ראיתי שזה עובד וזה בסדר, אז כבר לא שאלתי.

ש. מה בדיוק איזיק כהן אמר לך?

ת. הייתי אומר לו שאני לא רוצה להתקע עם זה והוא היה אומר 'אל תדאג. זה יעלה'. הייתי רואה שבשלוש אגרות חוב דומות היו הצעים ורק בשלנו היה ביקוש. אז מי הכניס דווקא פה ביקוש? אני? את? לא – ברור שאו שהוא הכניס או שהוא דאג שיכניסו את הביקוש. היה ברור שהוא מטפל באג"ח או שהוא דואג שיטפלו. אני לא מטומטם – זה היה ברור שזה מה שהוא עושה" (ת147/, עמ' 18).

כמו כן מסר הנאשם בהודאותיו כי חשד לא פעם בכשרות העסקאות הללו ובחוקיותן, ואף הפנה לכך את תשומת לבו של כהן:

"לא יודע בשביל מה צלצלתי - בטח תאמנו או משהו. אני רוצה להגיד לך, שאמרתי לו המון פעמים: 'איציק תשמע, זה מסריח הענין הזה ובסוף יהיה מזה משהו רע'. אמרתי לו כל פעם שנפסיק עם זה. הוא אמר: 'עזוב, יש ביקוש לאג"ח, אנשים רוצים לקנות, זה עסק שהולך טוב'. הוא אמר שיש כל כך הרבה עסקאות מחוץ לבורסה, שמי ישם לב דווקא לאלה. אמרתי לו שאני פוחד, שזה לא נראה לי. האמת היא שבסוף כבר עשיתי תרגילי התחמקות. אמרתי לא הספקתי להעביר את ההזמנה כי הפקידה כבר לא היתה וכאלה דברים. לא רציתי להסתכסך, אבל רציתי שיבינו שזה כבר לא בשבילי" (ת147, עמ' 10).

בהודאה נוספת שנגבתה ממנו (ת149 / מיום 15.3.94), מביע הנאשם צערו וחרטתו על חלקו בפרשיות השונות:

"אני רוצה לפני הכל להגיד לך, שכל הענין הזה לא הולם אותי. כל מה שעשיתי לא פגע בלקוחות שלי ועשיתי את הכל רק לרווח שלי, בלי לפגוע בלקוחות שאני מנהל להם את התיקים, ואפילו הרווח המזערי שנבע לי מכל הדברים האלה לא שימש לאיכות חיים מוגזמת. אני מצטער על כל הענין הזה מאד" (שם, עמ' 1).

יאמר, כבר בשלב זה, כי אין לי כל ספק באמיתות תוכנו של הודאות הנאשם ברשות, אשר הוגשו בהסכמה ובלא התנגדות הסניגורים. לענין חקירתו של הנאשם, העיד אף ראש מחלקת חקירות ברשות, מר ראובן קובנט כי:

"האיש נשאל והוא השיב תשובה מלאה, הייתי מגדיר אותו בשיתוף פעולה 100 (בסקלה של 1 עד 100). התרשמתי מהאיש עד היום שהוא פשוט לא מבין מה הוא עשה. גם כשנחקרים במצב לחוץ ביותר, הוא היה עליז ושמח ולא הבין מה רוצים ממנו. הוא חסר מנס-ראה (עמ' 589 לפר')."

למותר לציין, כי הערתו האחרונה של מר קובנט באה על דרך ההלצה, ואין בה משום חוות דעת משפטית מחייבת (כפי שמבקשים הסניגורים המלומדים לטעון).

גם הנאשם עצמו חזר ואמר בבית המשפט: **"הייתי בחקירה בסדר גודל של שלוש-ארבע פעמים ואני היחידי מבין כולם שדברתי את כל האמת ואך ורק את האמת" (עמ' 1420 לפר').**

יצויין, כי את הרווחים שהצטברו בעקבות כל עסקה ועסקה, נהג אדלר, במצוות כהן, להכניס לשתי מעטפות חומות – כשבאחת מהן חלקו של "המחלץ" (כ40%-), ובשניה – חלקם של יתר המעורבים (ת149, עמ' 2).

78. בנוסף להפללתו העצמית הברורה של הנאשם בהודאותיו ברשות, והבעת חרטתו על מעשיו, העיד גם יצחק כהן בבית המשפט על מעורבותו ופעילותו של הנאשם, כמי שמימן את העסקאות השונות.

לדברי כהן:

"פניתי לאדלר שבתחילה הסתייג ואמר שאינו מבין בזה ולא יודע מה זה אגחים. הסברתי לו שאין לו מה לדאוג. דובר בכמויות גדולות של כסף ונתתי לו להבין שיש מי שידאג לנייר ויקח את הנייר והוא לא יפסיד. אמרתי לו שיש גופים מוסדיים בבנק שיקחו את זה. קבלנו הסכמה מעופר ואדלר לרוץ עם עסקה אחת ולראות איך זה הולך ואז יהיו עוד עסקאות" (עמ' 880 לפר').

"אדלר ידע שיש מישהו בבנק דיסקונט, גוף מוסדי שירכוש את הסחורה אך לא ידע שזה עופר, הוא אמר לי כל פעם – אהוד בענין? אילנות בענין? אך הוא לא ידע מי ספציפי, הוא ניחש. אני לא אשרתי לו אם מישהו בענין. אדלר היה לעיתים מתמלא חרדה לנוכח הסכומים הגדולים ואני הייתי מרגיע אותו שיש מי שיחלץ אותו" (עמ' 890 לפר').

גם בחקירתו הנגדית לסניגור, עו"ד ל' אפשטיין, עמד כהן על כך שאדלר ידע כי מאן דהוא אמור לקנות את ניירות הערך, משמע "לחלצן" ממנו, אם כי לא ידע את זהותו הספציפית של "המחלץ":

"ש. האם אתה לפני העסקה הראשונה בכתב האישום – אמרת לאדלר שמישהו יקנה את האג"ח?
ת. בוודאי, כן.
ש.ת. לא, לא נקבתי בשם הקונה. אמרתי מישהו מבנק דיסקונט אך הוא לא ידע מי. אמרתי לו שמישהו מבנק דיסקונט יקנה את האג"ח. אם לא הייתי אומר לו את זה, הוא לא היה עושה את העסקה" (עמ' 944 לפר').

אותו הדין גם במניות:

"ש. הצעת ברשות קונספציה – היה חשבון של אדלר ורכשו בו מניות, היה משפיע על שערי המניות והיה מי שחילץ את המניות ולכן חולקו הכספים – זה בכללי.
ת. כן, נכון. וגם במקרה זה אדלר ידע על כל המערכת – בוודאי. אמרתי לאדלר שיש מי שיעלה את המניות ויש מי שיחלץ את המניות" (עמ' 951 לפר').

טענות ההגנה

79. בפתח הדיון כפרו סניגוריו של הנאשם, עוה"ד א' בלום ולי' אפשטיין, מכל וכל בעובדות המפורטות לגביו ב-18 האישומים שיוחסו לו בכתב האישום. בעקבות החלטת בית המשפט למסירת פרטי כפירה מפורטים יותר, הרחיבו הסניגורים את היריעה אך במעט, וטענו בין היתר, כי:

"הנאשם אדלר היה כקיר ופעל אל מול דמות אחת - איציק כהן (ג'מיל), לכן טבעי גם שאין אנו יודעים ואין אנו מכירים - כאילו שיש בתיק זה מראה קסומה - על תכנית פעולה אם היתה או לא היתה, לענין האג"ח ואנו אדישים לתוצאה הזו. מבחינתנו - אנו לא טוענים לאי קיומה אלא לאי יכולתנו לדעת. יש קשר עם איציק כהן אך לא קשר במשמעותו המשפטית - קשר של תקשורת בלבד" (עמ' 809 לפר').

והנה, במהלך עדותו בבית המשפט מסר הנאשם, לראשונה גירסה חדשה וחדשנית, משהו לגבי האירועים שעיקריה כדלהלן:

א. הוא לא ידע כלל על קיומו של "מחלץ" האמור לקנות ממנו את ניירות הערך לאחר עליית שערן, וכל שידע היה על קיומו של "יועץ" שנתן יעוץ באשר למועדי קניית ניירות ערך ומכירתן. לטענתו: **"כל מה שאמרתי עם המחלץ זה בדיעבד... היינו בחקירה ואמרתי מחלץ ולא יועץ" (עמ' 1427 לפר').**

ב. הדברים שאמר בהודאותיו ברשות בדבר "תחושתו הרעה" וחששותיו כי המדובר בעסקאות מפוקפקות למדי, היו בבחינת "חכמה שלאחר מעשה", ובעצם: **"חשבתני לתומי שיצחק כהן משלם למישהו כסף בבנק ישראל, עד כדי כך פחדתי. הוא משלם למישהו כסף בבנק ישראל שיעשה את הפוילה שטיק כדי שיזכה" (עמ' 1412 לפר').**

ג. למרות העובדה המוכחת, כי אדלר נהג לחלק את הכספים שהצטברו לאחר מכירת ניירות-הערך למספר מעטפות (בדרך כלל חומות), לצורך חלוקתם למעורבים בקנוניה - הוא לא ידע, לדבריו בבית המשפט, כי יש משתתפים נוספים בעסקאות שכן "לא האמין" לכהן וחשד בו כי הוא שולח יד בכל הכסף שהועבר אליו במעטפות. לדברי הנאשם, בלשונו הצוירית למדי:

"הוא אמר לי שאת השאר יש לחלק לארבעה-חמישה אנשים. באותו רגע שאמר לי את זה, עברה בי צמרמורת. אמרתי לו, מה אתה מנסה לעבוד עלי, הרי בשיחה בינינו לא ציינת שום דבר חוץ מיועץ. בשביל מה צריך עוד אנשים חוץ מיועץ. אם אני קונה פחות ממחיר שוק, האם אני צריך עוד אנשים? הוא אמר לי שזה מתחלק לעוד ארבעה-חמישה אנשים ובקיצור לא האמנתי לו והייתי בטוח שע"י כך הוא מנסה להצניע את הרווח שלו כדי שלא אדע שהוא מרוויח כל כך הרבה כסף וכדי שברווח שלי ארד" (עמ' 1141 לפר').

ד. בכלל, הוא נהג לקיים עסקאות מאותו סוג עם כהן כבר מחודש נובמבר 1992, ולשם כך הוא טרח והציג בבית המשפט – לראשונה בחקירתו בפרשת ההגנה – קובץ מרשים של מסמכים, המבסס הוכחתן של עסקאות אלה (נ95/). עסקאות אלה היו בדיוק מאותו סוג שבו הוא מואשם בכתב האישום ולא יתכן, איפוא – אליבא דנאשם וסניגוריו – כי גם עסקאות אלה היו בלתי חוקיות וספקולטיביות.

לטענת ההגנה, לא היו כל הבדלים בין העסקאות שהחלו בנובמבר 92, כאמור לבין העסקאות שנעשו מחודש אבג' 93 ואילך, והנאשם לא יכול היה לדעת או להבחין אילו מאותן עסקאות כשרות ואילו היו בלתי-חוקיות ונעשו בדרכי מרמה.

ההכרעה

80. לאחר ששמעתי בקשב רב את עדותו של הנאשם בבית המשפט, בה הוא עשה נסיונות נואשים להחלץ מהדברים המפלילים עד מאד שמסר בהודאותיו ברשות, סתר אותם וסטה מהם לא פעם ולא פעמיים והסתבך בשקרים ובבדותות אין ספור – הגעתי למסקנה חד-משמעית כי עדותו זו בבית המשפט איננה מהימנה עלי והיא שקרית וכוזבת על פניה.

א. לענין קיומו של "המחלץ", אותו הזכיר הנאשם פעמים הרבה בהודאתו ברשות, מבלי שציין ולו פעם אחת את דבר קיומו של "היועץ" הנסתר – אין לי כל ספקות כי הנאשם אכן התכוון למחלץ שיקנה את ניירות הערך, ורעיון היועץ הינו בדותא שעלתה במוחו רק לצורך עדותו בבית המשפט. לא יעלה על הדעת שהנאשם, אשר הבין הבן היטב כי הוא נחקר ברשות בחשדות למעשים פליליים (למרות שהיה "שמח וטוב לבי") - לא ישתמש בביטוי "יועץ" ולו פעם אחת בכל מהלך חקירתו. טענתו כי נקב במילה "מחלץ" בהודאות וזאת **בדיעבד** – מגוחכת ובלתי אמינה על פניה, וחבל להרחיב עליה את הדיבור.

גם נסיונם הנואש של הסניגורים המלומדים לשכנע את בית המשפט "לקרוא את הודעותיו של אדלר בפרספקטיבה חדשה... כי הוא מספר את הסרט מהסוף" (עמ' 12 לסיכומים בכתב) – לא יצלח למאומה, שכן המדובר בעיני בסרט בדיוני עד מאד, מתחילתו ועד סופו.

ב. העובדה שהנאשם חשד בכשרותן של העסקאות המפוקפקות הללו, והביע חשדותיו בפני כהן – לא פעם ולא פעמיים – מצביעה על כך כי הוא לא היה "שלם" עם עסקאות אלה, וידע אל נכון כי אין המדובר בעסקאות כשרות למהדרין.

נראה כי גם הסניגורים ערים לכך שעובדה זו מהווה "לכאורה מודעות ברורה לפליליות המעשה" (עמ' 13 לסיכומיהם), ולא בכדי.

טענתו של הנאשם בבית המשפט – ושוב בדיעבד – כי "חשב לתומו" שכהן "משלם למישהו כסף בבנק ישראל" (עמ' 1412 לפר'), רחוקה מלהיות תמימה ומשכנעת. ממילא, מצביעה אף טענה זו בעליל על המחשבה הפלילית שקיננה בליבו בדבר אי כשרותן המובהקת של העסקאות הללו, בכך שהבין כי כהן משלם שלמונים לגורם זה או אחר.

ג. טענתו ה"מקורית" של הנאשם בעדותו בבית המשפט כי "לא האמין" לכהן שהכסף יחולק בין ארבעה-חמישה משתתפים נוספים, כשלצורך כך אף הכין את הכסף במעטפות נפרדות – מוזרה ותמוהה עד מאד. לא ידעתי על שום מה ולמה יפקפק הנאשם בדבריו של כהן בנדון זה, כשאלה תאמו להפליא את העובדות בשטח ועדותו של כהן נמצאה מהימנה ונכונה.

תמיהה זו גוברת שבעתיים נוכח העובדה כי החשד במהימנותו של כהן באשר לחלוקת הכספים ליתר המעורבים בפרשה, לא עלה בליבו של הנאשם בעת שמסר הודאות מפורטות ברשות, אלא ברמז בלבד (אשר היווה, ככל הנראה, קרקע נוחה לפיתוח התיזה כולה בבית המשפט).

לדבריו בהודאה מיום 8.3.94 (ת147/), עמ' 19): **"... אני לא האמנתי לו שעוד ארבעה התחלקו איתו בקטע הנוסף אבל לא אמרתי לו מילה. אמרתי שיהיה על הנשמה שלהם אם הם משקרים אותי"** (ההדגשה שלי – א' ס').

נשאלת השאלה למי התכוון הנאשם באמרו **הם** משקרים אותי, תוך שנקט לשון רבים.

בהודאתו הנוספת ברשות מיום 15.3.94, מתאר הנאשם בפירוט את אופן חלוקת הכסף למעטפות ומסירתן לכהן, כאשר כהן אמר לו: **"יאללה, יאללה, האחרים מחכים לי. לא שאלתי מי"** (ת149/), עמ' 2, ש' 22-23).

לאורך כל ההודאות מתבטא הנאשם בלשון רבים: **"הבנתי שהם מעלים את השער... זה ברור שהם עוד הכניסו ביקוש בשביל להעלות את השער... ברור שאו שהוא (כהן) הכניס או שהוא דאג שיכניסו ביקושים..."** (ת147/ עמ' 18).

הנאשם העיד על עצמו בהודאתו כי **"אני לא טמבל... אני לא מטומטם"**, כאשר ציין כי הבין הבן היטב את מהלך הדברים והפעילות העניפה בהעלאת שערי ניירות הערך שנרכשו לחשבוננו – ולכך מסכים בית המשפט בלב שלם.

אין זאת, כי אם ה"חשד" שכהן נוטל את כל הכסף לעצמו לא עלה במוחו של הנאשם בעת ביצוע העבירות עצמן, ואף לא בעת חקירתו ברשות, והוא "נזכר" בחשד זה אך בעדותו בבית המשפט, ככל הנראה שוב "בדיעבד".

81. מכאן, לטענתנו הנוספת של הנאשם כי הוא נהג לקיים עסקאות דומות עם כהן עוד מחודש נובמבר 1992, שהיו כשרות לחלוטין לגירסתו, ולפיכך לא היה לו כל יסוד להניח כי העסקאות שבוצעו החל מחודש אבג' 1993 לוקות בפסול או בפגם כלשהו.

בענין זה מסתמכת ההגנה על קובץ מסמכים שהוגשו לבית המשפט בדבר עסקאות שונות בהן היו מעורבים אדלר, כהן, וינמן ואחרים, אשר קדמו לתקופה הרלבנטית בכתב האישום, והתרחשו במחצית הראשונה של שנת 1993 (נ95).

נושא קיומן ואופן ביצוען של העסקאות הללו, נשוא נ95, לא לובן כראוי בבית המשפט, והינו חורג מעבר לאישומים שבכתב-האישום.

יודגש, כי קובץ המסמכים הלזה הוגש רק במהלך חקירתו של הנאשם, בפרשת ההגנה.

כהן מצידו מכחיש מכל וכל מעורבות כלשהי בעסקאות עם הנאשם שמועדן בראשית שנת 1993 (עמ' 948-949 לפר').

וינמן מצידו טען כי פעל בעסקאות אלה, או בחלקן, וכי היה מעורב בהן (ת217), (עמ' 20).

חוקרת הרשות, הגב' מיכל ברק, העידה בבית המשפט כי לא כל העסקאות שחשדו באי-כשרותן בפרשה זו נחקרו ע"י הרשות, וזאת נוכח ההיקף הרחב של החקירה, בלאו הכי:

"האבחנה שלך בין ה-14 הראשונות וה-15 - אינן כאלה שלא נעברה עליהן עבירה, היו לנו די עסקאות שהיו מאוחרות יותר ולכן 14 הראשונות לא נכנסו בהן לעובי הקורה. כן, בוודאי ידעתי על העסקאות האלה כשהיתה החקירה אך לא חקרנו את אדלר על העסקאות האלה. כן, הנתונים היו אצלנו בעת החקירה והם הועברו לפרקליטות, אך שוב - לגבי העסקאות האלה לא פותחה החקירה. זו עובדה - היו כאן כל כך הרבה עסקאות. חתכנו את החקירה בגלל היקף. אי אפשר היה להקיף את כל העסקאות שהחבורה עשתה, לפי החשד. לקחנו את העסקאות לפי פרמטר מסוים, שאיני זוכרת" (עמ' 542 לפר').

משכך הם פני הדברים, ומשהעסקאות נשוא נ95 לא נחקרו כדבעי ופרטיהן לא לובנו גם בבית המשפט - אין לדיין אלא את שענינו רואות ואוזניו שומעות. קיימת אפשרות שגם העסקאות הללו היו בלתי חוקיות ונעשו בדרכי מרמה וכחש, בדומה לעסקאות נשוא כתב האישום, כפי שטוענת התביעה הכללית (עמ' 16-17 לסיכומיה, בפרק 11), ויתכן שהמדובר בעסקאות כשרות, דווקא כטענת ההגנה. בין כך ובין כך - אין במוצג נ95 כדי לסייע לנאשם כהוא זה, נוכח הראיות החד-משמעיות והנחרצות שהוצגו נגדו בפרשיות נשוא כתב האישום, ובעיקר הודאתו המפורשת ברשות במעשים המיוחסים לו, לרבות בכוונה הפלילית הנלווית אליהם.

יודגש, כי הנאשם מתייחס בהודאתו ברשות (ת147/), ספציפית לכל אחת ואחת מהעסקאות שבאישומים המיוחסים לו, שעה שהוא מודה בדרך הפעולה ובשיטה הפסולה שננקטה ע"י המעורבים בכל העסקאות הללו.

לא ברור לי איפא מה יועילו לו עתה העסקאות המפורטות בנ95/ וכיצד יהיה בהן כדי לחלצו מהמיצר העמוק אליו הוא נקלע ואשר בו הוא שקע.

לסיכום, התרשמתי לשלילה גמורה מעדותו הפאתטית עד מאד של הנאשם בבית המשפט. לא נגעה לליבי במיוחד גם העובדה שהוא פרץ לפחות פעמיים בבכי במהלך עדותו ושפך דמעות תנין באשר למר-גורלו.

צר לי לומר, אך גם קריאותיו הנרגשות והמיתממות משהו – "מה עשיתי, מה עשיתי" – שהשמיע הנאשם שוב ושוב, לא זעזעו את אמות הסיפים, והתרשמתי כי הן נבעו מן השפה ולחוץ; או שמא לא התכוון הנאשם במלים אלה "מה עשיתי" לשאלה עובדתית תמימה כלל ועיקר, אלא יותר בבחינת הכאה על חטא.

גם זעקות השבר שהשמיע הנאשם כנגד עדותו של העד יצחק כהן, אותו הוא כינה שוב ושוב שקרן – נראו לי מבוימות להפליא, ולא עוררו בי כל אמון. הנאשם אף לא יכול היה להצביע על שקרים ספציפיים של כהן, והדבר איננו מפליא שכן גירסתו של כהן תואמת עד מאד את גירסת הנאשם עצמו בהודאות ברשות, כמו גם את גירסת יתר הנאשמים בתיק זה.

רואה אני לאמץ את גישת התביעה הכללית, לפיה גירסת ה"בדיעבד" של זה הנאשם בבית המשפט, הינה "גירסה כבושה, מצוצה מן האצבע, מופרכת על פניה ועומדת בניגוד גמור לדברים הברורים והחד-משמעיים שאמר בחקירתו" (פרק 11 לסיכומים בכתב, עמ' 7); ואך משום כבוד הנאשם וכבוד סניגוריו, אנקוט במידת האיפוק ולא אוסיף על כך משלי.

סוף דבר, הוכחו כנגד הנאשם אדלר כל המעשים המיוחסים לו באישומים 1 עד 13 ו16- עד 20 לכתב-אישום זה, בלוויית הכוונה הפלילית הברורה שנצטרפה אליהם.

עסקאות בניירות ערך בידי עובד בורסה

82. בהיותו של הנאשם עובד החברה המרכזית לני"ע בע"מ, שהיא חברת הבורסה, ייחסה לו התביעה עבירות של "עסקאות בני"ע בידי עובד בורסה", לפי סעיפים 52ט(ב) ו52ט(1), בצרוף סעיף 53(8) ו-9) לחוק ני"ע, התשכ"ח1968-.

לטענת הסניגורים, עוה"ד א' בלום ולי אפשטיין, הוראת סעיף 52ט(ב) איננה חלה, בהכרח על חבר בורסה הקונה או מוכר ניירות ערך "עבור עצמו", שכן לא נאמר מפורשות בסעיף כי המדובר ב"ניירות ערך שלו" - לשון בה נוקט המחוקק בסעיפים קטנים אחרים של הסעיף הנ"ל.

אשר להוראות סעיף 52ט(ד)1) טוענים הסניגורים כי העסקאות בוצעו ע"י הנאשם עבור עצמו, ולא עבור אחרים, ובכל מקרה "כולם" נוהגים כך בבורסה וזוהי "הלכה שאין מורין על פיה".

לא מצאתי ממש בטענות ההגנה הנ"ל. אין, ולא יכול להיות ספק, כי כל החלופות שבסעיף 52ט לחוק ניירות ערך נועדו כדי להגביל את חברי הבורסה או את עובדיהם בעסקאות בניירות ערך שלהם. כך נאמר בכותרת של הסעיף וכך ניתן להבין ברורות מקריאת כל חלופות הסעיף.

טענת הסניגורים כי סעיף 52ט(ב) מתייחס ל"כלל הפעילות השוטפת עבור הלוקחות" דווקא - איננה מתקבלת על הדעת, עומדת בסתירה ללשון החוק ולתכליתו, ואף יוצרת מצבים אבסורדיים למדי, עליהם הצביעו גם הסניגורים עצמם (עמ' 37 לסיכומים בכתב).

אשר לסעיף 52ט(ד)1) - אין ספק כי העסקאות בחשבונו של אדלר בבנק למסחר בוצעו גם עבור הנאשמים האחרים בפרשה דא עסקינן.

טענתם של הסניגורים כי המדובר ב"הלכה ואין מורין על פיה", יכול ותישמע בשלב אחר של הדיון המשפטי, אך אין עניינה לפטור מאחריות פלילית, כלל ועיקר.

מהפך העובדתי - ידע הנאשם ידוע היטב כי פתיחת חשבון ניירות ערך בבנק למסחר הינה בניגוד להוראות הבנק ולדין עצמו, וזאת לאחר שחתם על הצהרות מפורשות בענין זה (ת85, ת86).

כדברי הנאשם עצמו: **"ידעתי שאני עובר על תקנון החברה המרכזית לניירות ערך, אך כיוון שאנחנו מדברים על שנים טובות בשוק זה הפך לנורמה"** (עמ' 1408 לפר'; עמ' 1421 לפר').

דינו של הנאשם נחרץ, איפוא, לשבט גם בעבירות אלה.

מסקנות עד כאן

83. ניתן לסכם את המצב העובדתי בתיק זה ולקבוע כי הוכחו המעשים המיוחסים לנאשמים בכתב-האישום, כמו גם הכוונה הפלילית שנלוותה אליהם, לאורך כל הדרך. הקביעות העובדתיות, שפורטו בהרחבה לעיל, מתבססות על שלושה רבדים של ראיות מוצקות ומהימנות, בעיני, והם:

הודאותיהם הברורות, המפורשות והמפורטות של הנאשמים בחקירה ברשות לניירות ערך בהן הם מודים במעשים המיוחסים להם; עדותו המהימנה והברורה של עד התביעה, יצחק כהן, התואמת ברובה את גירסאות הנאשמים עצמם בהודאות ברשות ובבית המשפט; המסמכים והראיות האובייקטיביים, בעיקר של המוסדות הפיננסיים השונים, כולל הבורסה לניירות ערך, המתייחסים לפעולות

השוונות של רכישת ניירות הערך ומכירתם – המאששים לחלוטין את אופי העסקאות השונות וטיבן, כמפורט בכתב האישום.

נוכח מצב עובדתי ברור ונהיר זה, לא ייפלא שהסניגורים המלומדים פנו, בצר להם, למישור המשפטי והעלו בפני בית המשפט טענות מטענות שונות, לעתים מגוונות ומפולפלות למדי, ולא השאירו אבן על אבן בנסיונם לנתח את יסודות העבירה השונים ולפרקם לגורמים.

התביעה הכללית, מצידה ייחסה לנאשמים, בגין כל פרשייה ופרשייה בכתב האישום, לא פחות מחמש עבירות נפרדות, ולמעשה לא הפקירה אף היא ולא השמיטה שום היבט פלילי של המעשים השונים. במצב דברים זה של ריבוי העבירות שיוחסו לנאשמים ע"י התביעה הכללית, אכן מצאו הסניגורים המלומדים כר נרחב ביותר להעלות את טענותיהם המשפטיות לרוב, בין כאלה שראויות היו להישמע ולהיטען ובין כאלה שמוטב היה לזנוח אותן, לעת הזאת, במיוחד נוכח המציאות העובדתית הברורה, ואולי העגומה, שהתבררה בתיק זה.

ואם בחרתי שלא להתייחס לחלק מטענותיהם המרובות של הסניגורים המלומדים, הרי אין זאת משום שאלו נשמטו מעיני או נעלמו מאוזני; אלא אך משום שבחרתי – בתיק רב עובדות מזה ורווי טענות משפטיות מזה – להתרכז בעיקר ולזנוח את הטפל, ועמהם הסליחה.

קשירת הקשר – סעיף 499 לחוק העונשין

84. על פי הפסיקה, מתגבשת עבירת הקשר אם הוכחה הסכמה בין שני אנשים או יותר, בחינת מפגש כוונות רציני ביניהם, כדי לעשות מעשה שהינו בלתי-חוקי (פשע או עוון). לצורך היווצרות הקשר, אין צורך בהוכחת ביצוע מעשה גלוי, וניתן להסתפק, כאמור ב"מפגש רצונות" בין הקושרים (ע"פ 865/81 אהרוני נ' מ"י, פ"ד לז (1) 673; ע"פ 228/77 זקצר ואח' נ' מ"י, פ"ד לב (1) 701; ע"פ 179/82 אביבי נ' מ"י, פ"ד לו (3) 330).

בע"פ 330/85 דוד ואח' נ' מ"י, פ"ד מ (2) 29, בעמ' 33 נקבע ע"י כב' השופטת מ' בן-פורת, כדלהלן:

"אמנם, כנראה, אין צורך בהוכחה של הסכמה במובנה של התקשרות חוזית, במובנה האזרחי... וגם הסכמה לענין פרטי הביצוע כנראה אינה דרושה... אולם יש לפחות להוכיח רצון משותף לבצע בצוותא עבירה מסוג מסויים (כגון, עבירת שוד), אם כי לאו דווקא עבירה קונקרטיית במועד מוגדר".

85. בהסתמך על חומר הראיות הברור בתיק זה, אין כל ספק כי בקרב כל הנאשמים נתגבשה הכוונה הפלילית לקשור קשר לביצוע מעשי מרמה, לקבל כספים ולהשפיע על ניירות ערך בבורסה, לצורך התעשרותם הקלה. הדברים ברורים ונחרצים, ועולים כמעט מכל שורה ושורה בהודאות המפורטות שמסרו הנאשמים ברשות, או

מדברי חבריהם. העובדה שלא כל אחד מהנאשמים הכיר את כל השותפים האחרים לקשר – בין את עצם קיומם ובין את זהותם המפורשת – איננה יכולה להועיל לאלה הנאשמים. די שהקשר נקשר בין שני אנשים (או יותר), כדי לבסס הרשעה בדין, ואין צורך שכל קושר ידע את זהותם, או את דבר קיומם של יתר הקושרים, כולם או חלקם.

כפי שנקבע בע"פ 196/75 בן-שושן נ' מ"י פ"ד ל (3) 215, בע' 219:

"צירופו של בן-הרוש לקשר ע"י בוטבול היה איפוא תוצאה אפשרית וטבעית שנבעה מן המטרה המשותפת לסייע למערער בבריחתו; ועם צירופו של בן-הרוש לקשר, כל מה שעשה לקידומו...מחייב את הקושרים האחרים... אף שלא הכירו מקודם ולא ידע על מעשיו הפליליים..."

בע"פ 228/77 זקצר ואח' נ' מ"י, פ"ד ל"ב (1) 701 נקבע כי:

"אם במסגרת ביצועה של מטרת הקשר או לשם קידומה הוטל ביצועה של משימה, ע"י מאן דהוא מהקושרים, על אדם שלישי אשר לא היה שותף לקשר מעיקרו, או אם צורף אדם נוסף לחבר הקושרים ע"י מישהו מן הקושרים, הרי נושאים כל המעורבים בקשר באחריות למעשיו של האדם הנוסף המבצע מטלה לשם ביצוע הקשר או שצורף לחבורה העבריינית, כאמור... " (שם, עמ' 720).

כאן נעוצה גם התשובה לסניגורו של נאשם 3, עו"ד ורשה, בדבר הצטרפותו המאוחרת של מרשו לקשר – לאחר השלמת העסקאות נשוא האישומים 1 ו-2. שכן, כאמור אין מניעה לצירוף אנשים נוספים לקשר, גם לאחר שזה נקשר כבר בין חלק מהקושרים. אין מניעה גם להרשעה בקשר עם אנשים שזהותם לא היתה ידועה לכל הקושרים.

כדברי השופט י' קדמי בספרו **על הדין בפלילים**, חלק ראשון, עמ' 132:

"קושר אחד רשאי לצרף לקשר קושר נוסף... קושר יכול להצטרף לקשר קיים בשלב מאוחר יותר לתכנית המשותפת..."

ודוק – לאור התיקון של סעיף 499(ב) לחוק העונשין (תקון מס' 39), המדובר בהצטרפות ובמעורבות **בקשירת הקשר בלבד**, ולא בעבירות שבוצעו כתוצאה מהקשר, שלגביהן מתחייבת הוכחת חלקם ואחריותם של העבריינים בנפרד, ולא מכח דיני הקשר, שנהגו טרם התיקון הנ"ל.

86. אין מקום גם לקבל את טענת הסניגורים כי יש להרשיע את הנאשמים, למירב בעבירה אחת של קשירת קשר, לענין הקשר הכללי, ולא לענין כל אישום ואישום.

את דעתי לעניין ריבוי העבירות בפרשה זו כבר הבעתי, אלא שמהבחינה המשפטית והעובדתית גם יחד, הוכח כי הנאשמים התכנסו והחליטו ביניהם לגבי רכישת כל נייר-ערך בנפרד, כמפורט ב-20 האישומים שבכתב-האישום, וזאת בכל פעם מחדש. בין אם הייתה ההתכנסות של כל הנאשמים או של חלקם, ובין אם היא נעשתה פיזית או בטלפון או מכח הסכמה כללית עת יצירת הקשר הכללי – בתחילת הפרשה בחדש אבג' 93 – נראה כי התביעה השכילה להוכיח את ביצוע עבירת קשירת הקשר, כדבעי.

אשר על כן, הנני מרשיע את הנאשמים בעבירות של קשירת קשר לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז 1977, כמיוחס להם באישומים השונים.

עבירת השוחד - סעיף 290 לחוק העונשין

87. התביעה הכללית מייחסת לנאשמים 1 עד 5 באישומים שהוגשו כנגדם עבירה של לקיחת שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז 1977. לנאשם 9 מיוחסת ע"י התביעה הכללית עבירה של מתן שוחד לפי סעיף 291 לחוק העונשין.

לטענת התביעה, בהיות הנאשמים 1 עד 5 עובדי ציבור, כהגדרתו של מונח זה בחוק, ומשהוכח כי הם קיבלו כספים תמורת חלקם ומעורבותם בהעלאת שערך של ניירות הערך המפורטים בכתב האישום – הוכחו יסודות עבירת השוחד כנגדם.

סעיף 290(א) לחוק העונשין, קובע לאמור:

**"עובד הציבור הלוקח שוחד בעת פעולה הקשורה בתפקידו, דינו
- מאסר שבע
שנים...".**

לטענת הסניגורים, לא הוכחו במקרה זה יסודות עבירת השוחד, ועל כן לא ניתן להרשיע את הנאשמים בעבירה זו. הסניגורים העלו בבית המשפט שלל טענות משפטיות, שהעיקריות שבהן היו שלא הוכחו יחסי "תלות או שירות" בין נותן השוחד למקבליו; הכספים שקבלו הנאשמים היו חלק מהרווחים המשותפים בעסקאות שביצעו, בבחינת "חלוקת שלל" שאין לראות בה שוחד; הכסף לא ניתן לנאשמים "בעד פעולה הקשורה בתפקידם", שכן לא היתה זיקה בין תפקידיהם השונים לבין קבלת הכספים; לא הוכח היסוד הנפשי של הנאשמים, או מי מהם, כנדרש בעבירה זו, ועוד כהנה וכהנה.

אדון עתה בטענותיהם המשפטיות העקרויות של הסניגורים.

"חלוקת שלל"

88. סניגורים של נאשמים 1 ו-2, עו"ד א' רוזובסקי, טוען כי "חלוקת שלל בין קושרים איננה שוחד... קושרים הקושרים ביניהם לבצע עבירה כשלכל אחד תפקיד מוגדר בה... ומסכימים מראש על חלוקת שלל העבירה – השלל הינו פרי הרווח המיוחס

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

להם מפעילותם המשותפת ולא שוחד מאחד למשנהו" (סעיף 8.1, עמ' 6 לסיכומים בכתב).

אין אני רואה לקבל טענה זו. סעיף 293 לחוק העונשין קובע כי אין נפקא מינה בשוחד: "1) אם היה כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת";. אינני רואה כל הבדל בין קביעת סכום כסף קבוע, לדוגמא, שהיו הנאשמים מקבלים תמורת פעילותם בהרצת ניירות הערך ובהעלאת שערן, לבין קביעה כי יקבלו אחוז מסוים מן הרווחים, כפי שאירע במקרה דנן.

זה כמו גם זה – מהווים קבלת כסף (שוחד) בצורה מובהקת.

מקרה דומה בנסיבותיו נדון בע"פ 261/76 צבי ארז נ' מ"י, פ"ד לא (2) 642, שם הורשעו אזרח עובד צה"ל ושותפו בעבירה של קבלת שוחד, וזאת לאחר שניצלו את מעמדם והפעילו לחץ על קבלן שלא יאשרו לו לקבל עבודות ממשד הבטחון, אלא אם יסכים לשלם להם חלק מהכנסתו בעבודות שקיבל:

"הדבר התפתח בשני שלבים: תחילה הוסכם בין השלושה שהמערער ושותפו יתחלקו ברווח נטו מן העבודות ביחד עם בן-אריה, ולאחר מכן... 'שופרו' התנאים באופן שכל אחד, המערער ושותפו, קיבל 5% מערך הברוטו של העבודות" (שם, עמ' 643).

ראה גם ע"פ 257/79 סוירי נ' מ"י, פ"ד לב (3) 757, כאשר גם באותו מקרה התבסס השוחד על חלוקת רווחים בין המעורבים השונים.

מאחר שהנדון דומה וכמעט זהה לראיה - הטענה נדחית.

יחסי שירות או תלות

89. מוסיף וטוען עו"ד רוזובסקי בסיכומיו כי: "אין שוחד באין יחסי שירות או תלות... גם הפסיקה מדגישה ששוחד מחייב משוא פנים ויחסי שירות או תלות" (עמ' 7-8 לסיכומים בכתב).

אינני מקבל טענה זו. קיימים בהחלט מקרים שבהם נותן השוחד תלוי תלות רבה במקבל השוחד וזקוק לשירותיו, וזו תהיה הסיבה למתן השלמונים, אך יכולים להיות בהחלט מקרים, כפי שנדונו לא מעט בפסיקה, שבהם ייבחר מקבל השוחד ע"י הנותן, או להיפך משום עמדתו הבכירה ויכולת ההשפעה שלו, כבמקרה דנן, אף ללא יחסי "תלות" של ממש.

הנאשמים לא נבחרו להשתתף בקנוניה רחבת ההיקף מכל סיבה אחרת, אלא אך משום ששימשו בתפקידים בכירים במוסדות פיננסיים ומפאת יכולתם להשפיע ולבצע את העסקאות הפליליות השונות של העלאת שערן של ניירות ערך בדרך של הזרמת ביקושים (נאשמים 4 ו-5), רכישת הניירות לאחר עליית שערן (נאשם 1), או

קביעת סוג ושער הנייר שייקנה לחשבונו של נאשם 9, ולעתים אף הזרמת ביקושים לאותו נייר (נאשמים 2 ו-3).

כפי שנאמר בע"פ 355/88 לוי נ' מ"י, פ"ד מג (3) 221, בעמ' 233 :

"אמור מעתה, כי כמעט כל מתת לעובד ציבור וכל זכייה בטובת הנאה ע"י עובד הציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו הופכות למעשה שוחד".

הטענה נדחית.

בעד פעולה הקשורה בתפקידו

90. אין צל של ספק בפרשה זו, כי השוחד ניתן לכל אחד מהנאשמים 1 עד 5 בעד פעולה הקשורה בתפקידם, וזאת נוכח המשרות הבכירות בהן אחזו הן בבנק דיסקונט והן באילנות, כמפורט בהרחבה לעיל.

עו"ד רוזובסקי מבקש להקיש לענין זה, כמו לענין חלוקת הרווחים, ממקרה של "שומר בבנק שמתכנן יחד עם חברו שוד בנק וחלקו בשוד פתיחת הדלתות והכספות". מקשה הסניגור ושואל: "האם נגרוס כי חלקו בשוד מהווה גם שוחד? והאם חברו נותן שוחד?" (סעיף 8.5 עמ' 6 לסיכומים בכתב).

נוטה אני להסכים עם הסניגור המלומד כי התשובה לשאלות אלה תהיה שלילית, בדומה למקרה שבו, לדוגמא, אחד הנאשמים היה מחליט לחטוף את מנהל הבנק ולדרוש כופר תמורת שיחרורו, שהיה נחלק בין החוטפים.

אולם, חוששני שהפעם אין הנדון דומה לראייה כלל ועיקר, שכן אין ספק כי הנאשמים כולם, פעלו במסגרת ובקשר הדוק לתפקידיהם הברורים והמוגדרים, וקיבלו את השלמונים כתוצאה מפעילות זו.

כלום לא ברור ונהיר לכל בר-בי-רב כי נאשם 1, רכש את ניירות הערך, לאחר ששערן עלה, בתוקף תפקידו ותוך שימוש בחשבונות לקוחותיו בבנק, עליהם היה ממונה, וזאת במטרה "לחלץ" את ניירות הערך ולעשות רווחים? כלום לא ברור כי נאשם 2, בתוקף תפקידו כאחראי על המבצעים באילנות, נדרש לקבוע את סוג הנייר ושערו, על מנת שהקושרים יזכו במכרז ויפיקו את מירב הרווחים, או כי הוא ונאשם 3 פעלו בתוקף תפקידיהם כמבצעים בזירות המסחר בבורסה כדי להעלות את שער ניירות הערך? האם יעלה על הדעת כי נאשמים 4 ו-5, לדוגמא, נבחרו לקחת חלק במעשים אך בזכות עיניהם היפות או מידותיהם הטרומיות, ולא משום מעמדם הבכיר כמבצעים מטעם בנק דיסקונט, אשר פעלו בזירות המסחר בבורסה והיו בידיהם הסמכות והכח להשפיע על רכישת ניירות-הערך במסחר? התשובות לשאלות אלה ברורות מאליהן.

פעולותיהם של כל הנאשמים בפרשה זו קשורות איפוא, קשר אמיץ והדוק בתפקידיהם, עד שלא ידעתי קשה הדוק הימנו.

91. בענין זה מוסיף וטוען עו"ד רוזובסקי כי הכסף שקיבל נאשם 2 איננו יכול להחשב שוחד, שכן: **"וינמן לא הסתמך על מידע מכח תפקידו אלא על יכולתו המקצועית שהיתה קיימת אפילו לא היה אותה עת עובד אילנות"** (סעיף 12.9, עמ' 16 לסיכומים בכתב).

ראשית, יורשה לי לפקפק בקביעה נחרצת זו, שכן עובדה היא שהנאשמים פנו דווקא לוינמן – או שמא הוא פנה אליהם בהיותו יוזם הרעיון – ולא ליועץ השקעות פרטי או למאן דהוא אחר.

שנית, פרשנותו המשפטית של הסניגור איננה מקובלת עלי, שכן נפסק כבר פעמים הרבה ע"י בית המשפט העליון כי:

"זיקה לתפקידו של עובד הציבור צריכה להתקיים; פעולה של ממש בגדר הסמכות – לא בהכרח" (פס"ד לוי – שם, עמ' 235).

בע"פ 534/78 קוביליו נ' מ"י, פ"ד לד (2) 281, בעמ' 302 קובע הנשיא שמגר כדלהלן:

"לאור האמור בסעיף 294(ד)(2) יש לקרוא את סעיף 290(א), כאילו נאמר בו שהוא מתיחס לעובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, אף אם פעולה זו איננה בגדר סמכותו ואף אם איננו רשאי לעשותה. הפירוש המתבקש מכך הוא כי המונח 'פעולה הקשורה בתפקיד', אינו יכול לחפוף רק את המערכת המוגדרת של התפקידים של העובד אלא גם פעולות אחרות הנעשות בקשר עם התפקיד, אף שהן מחוץ לגדר סמכותו של העובד ובלבד, כאמור, שיש זיקה לעובדה שמקבל השוחד מכהן בתפקיד פלוני".

(ראה גם ע"פ 150/88 לושי נ' מ"י, פ"ד מב (2) 650, בע' 654-655).

הטענה נדחית.

סטייה מן השורה

92. חלק מהסניגורים טוענים כי לא הוכחה במקרה דנן סטייה מן השורה בפעולותיהם של הנאשמים. כך טוען עו"ד דורון, סניגורו של נאשם 5, כי מרשו פעל במסגרת המדיניות של הבנק ברכישת המניות, נשוא האישומים 16 – 20, ולא סטה כלל מן השורה, וכך טענו גם סניגוריהם של נאשמים 2 ו-3.

סעיף 293 לחוק העונשין, קובע עוד, כי אין נפקא מינה בשוחד:

”(7) אם נלקח על מנת לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה שעובד הציבור היה חייב לעשותה על פי תפקידו”.

נוכח ההוראה של סעיף 293(7) לחוק - דין הטענה להידחות. אף אם פעלו חלק מהנאשמים במסגרת המדיניות הכללית שהותוותה להם ברכישת ניירות הערך, הרי כפי שנקבע לעיל, היו להם יכולת וסמכות מלאים להחליט אילו מניות ואג”ח לרכוש מתוך ה”סלי” שנקבע ע”י הבנק.

כפי שנקבע בפס”ד לוי :

”הווה אומר, שעובד ציבור שקיבל מתת... ייחשב כמקבל שוחד, בין אם עשה דבר שראוי היה שיעשהו במסגרת תפקידו, ובין אם סטה מהשורה במילוי תפקידו בכל דרך... בין כך ובין כך, המתת, טובת ההנאה, שהפיק עובד הציבור בשל כך, ייתפסו ברשת עבירת השוחד” (שם, עמ’ 232-233).

בע”פ 265/70 מ”י נ’ לטין, פ”ד כד (2) 677, בעמ’ 679 נאמר כי :

”אף זאת נכון, שאם ניתן כסף בעד פעולה מעורבת, היינו, פעולה כשרה ופעולה הקשורה בתפקידו של נאשם גם יחד, כי אז הנאשם חייב”.

הטענה נדחת.

עבודה פרטית - ”ייעוץ”

93. סניגוריהם של נאשמים 2 ו-3, וינמן וקוצ’ינסקי, טוענים כי הם קבלו את הכספים עבור ה”ייעוץ” שנתנו לרכישת האג”ח, ולא כשוחד.

לטענת הסניגורים העובדה שהכסף התקבל תמורת יעוץ, גרידא משמיטה את היסוד הפלילי בכוונת הנאשמים לקבלת שוחד.

גם טענה זו דינה להידחות.

ראשית, מהבחינה העובדתית היו נאשמים 2 ו-3 שותפים מלאים ופעילים בעסקאות השונות, נשוא האישומים המיוחסים להם. אין לשכוח כי נאשם 2 היה יוזם הרעיון ואביו הרוחני והמעשי כאחד.

יתר על כן, מעורבותם של השניים התבטאה לא רק ביעוץ לשמו, אלא גם בהזרמת ביקושים מטעם אילנות לאותן אגרות חוב שנרכשו קודם לכן לחשבונו של אדלר, כפי שעולה מהמסמכים ומהראיות שהוגשו לרוב בתיק זה.

לא יעוץ היה כאן, איפוא ולא אפס קצהו של יעוץ, כי אם מעורבות ישירה וברורה של שני הנאשמים בקנוניה שנרקמה על ידם יחד עם יתר המעורבים.

שנית, מהבחינה המשפטית, גם דינה של "עבודה פרטית" או "יעוץ" שניתן ע"י עובד ציבור – כדין שוחד. ראה ע"פ 621/78 אסא נ' מ"י, פ"ד לג (1) 75, 78; ע"פ 574/81 מ"י נ' שדמי, פ"ד לו (4) 702; ע"פ 2630/93 דב רביב נ' מ"י - לא פורסם, עמ' 130 לפסק-הדין).

היסוד הנפשי

94. מוסיפים וטוענים הסניגורים, כי לא הוכח היסוד הנפשי של הנאשמים, או מי מהם לקחת או לתת שוחד, לפי המקרה, וכי לא נתגבשה בליבם הכוונה הפלילית הדרושה לצורך התגבשותה של עבירת השוחד.

לא מצאתי ממש בטענה זו.

העובדה שנאשם 1 לא ידע, לטענתו את זהותו של אדלר, דווקא כ"מממן" מרבית העסקאות השונות או כ"נותן" השוחד - איננה מעלה ואיננה מורידה. נאשם 1 ידע גם ידע כי הוא מקבל שלמונים עבור "חילוץ" ניירות-הערך בכל העסקאות בהן היה מעורב - ואין כל רבותא, בעיני אם מקור הכסף היה באדלר, בטדי שגיא או ביצחק כהן עצמו, שמסר לו פיזית את הכסף.

לצורך הוכחת יסודות עבירת השוחד, אין צורך שמקבל השוחד ידע את זהותו הספציפית של הנותן. גם טענתו ההפוכה של ב"כ נאשם 9, כי אדלר לא ידע את זהותו של עופר הלדשטיין, דווקא כמקבל השוחד, אין בה כדי לפטור אותו מאחריות פלילית. די בכך שאדלר ידע כי "מישהו בבנק דיסקונט", כפי שנאמר לו, דואג לרכישת ניירות הערך לאחר ההעלאה המלאכותית של שערן בעסקאות השונות – כדי לבסס את הכוונה הפלילית לשוחד עובד בנק, שהינו עובד ציבור.

95. בנסיבות הפרשה דנן, ובמיוחד לאור הממצאים העובדתיים והודאות הנאשמים עצמם ברשות, לא נותן ספק בליבי כי הן בקרב מקבלי השוחד (נאשמים 1 עד 5), והן בקרב נותן השוחד (נאשם 9), נתקיימו המודעות והידיעה הברורים כי בעסקאות מובהקות של שוחד עסקיני, ועל כן התגבשה בקרבם הכוונה הפלילית הדרושה להוכחת עבירת השוחד.

הנאשמים 1-5 ידעו ידוע היטב כי הם מקבלים כספים תמורת פעולות בלתי-כשרות ובלתי-חוקיות שהם מבצעים במסגרת תפקידם כעובדי ציבור, דהיינו: פעולות מתואמות של קניית ניירות ערך ומכירתן בבורסה ומחוצה לה; יעוץ בענין השתתפות במכרזים ונקיבת השער המדויק אותו כדאי להציע במכרז; הזרמת ביקושים לניירות ערך ספציפיים שנרכשו קודם לכן לחשבוננו הפרטי של נאשם 9; השתתפות במסחר בבורסה ועשיית עסקאות מחוץ לבורסה, במטרה לדאוג להעלאת שערי ניירות הערך הספציפיים שרכשו; קניית נייר-הערך ע"י נאשם 1

לאחר ששערו עלה יפה והוא נמצא ראוי למכירה ולחלוקת השלל; ועוד כהנה וכהנה.

כפי שנקבע בפס"ד לוי לענין הוכחת היסוד הנפשי בעבירת השוחד, והדברים יפים גם לענייננו:

"ודאי גם ודאי, שאפשר לעמוד על היסוד הנפשי מהדברים שהנאשם משמיע במודע או שלא במודע, בגלוי או בסתר. כאשר באים לבחון, בתום גיבוש הראיות, האם הוכח היסוד הנפשי, ייתן השופט את דעתו למכלול הראיות ויסיק את המסקנות המתבקשות על פי הגיון הדברים, הפרשנות הנאותה של ההתרחשויות, מידת האמון שניתן לייחס לעד זה או אחר או לראיה פלונית, והכל על פי מיטב שפיטתו של השופט המנוסה, הרואה את העדים, הסוקר את הראיות, המתרשם מהפרשה כפי שהיא נחשפת נגד עיניו והמשתמש בהגיונו הבריא ובניסיונו השיפוטי כדי לבור את המוץ מן הבר ולהגיע לחקר האמת..."

סבורני, בכל הכבוד, כי לא נדרשים במקרה זה "הגיון בריא" יוצא דופן או "נסיון שיפוטי" מיוחד – כדי להגיע לחקר האמת ולמסקנה הברורה בדבר אחריותם הפלילית המובהקת של הנאשמים בעבירת השוחד.

אילנות – תאגיד המספק שירות לציבור

96. סעיף 290(ב) לחוק העונשין קובע כי "עובד צבור" בסעיף 290(א): "לרבות עובד של תאגיד המספק שירות לציבור".

לטענת התביעה, אילנות חברה לנהול קרנות נאמנות של דיסקונט בע"מ (להלן: אילנות) היא תאגיד המספק שירות לציבור, וזאת הן תוך בחינה עצמאית של מטרת המחוקק בחוקקו סעיף זה ומבחי העזר שנקבעו בפסיקה, והן תוך בדיקת מעמדה של אילנות בשוק ההון וראייתה כחלק מהמערכת הבנקאית הכללית.

לפיכך טוענת התביעה כי נאשמים 2 ו-3, עובדי אילנות, הינם עובדי תאגיד המספק שירות לציבור, ועל-כן ניתן להרשיעם בעבירה של קבלת שוחד.

מנגד, טוענים סניגוריהם של הנאשמים 2 ו-3, עובדי אילנות, כי אילנות איננו תאגיד המספק שירות לציבור, והם מסתמכים בטיעונם זה על גישת הפסיקה ומבחינה, וכן על סמך בדיקה עובדתית של תפקידיה של אילנות כמו גם על הנובע מהחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד 1994- (להלן: חוק השקעות משותפות).

אין חולק על כך כי אילנות דיסקונט הינה מנהל קרנות נאמנות לפי חוק השקעות משותפות בנאמנות, וכי אילנות היא חברת בת בבעלות מלאה של דיסקונט השקעות, שהיא חברה צבורית שעוסקת בפתוח והשקעות שונות.

97. לטענת הסנגורים, מחזיקי היחידות בקרנות הללו אינם בבחינת לקוחות ואינם מקבלים במישרין שירות מאילנות. אילנות, כמו כל מנהלי הקרנות, מנהלת קרנות נאמנות על פי שיקול דעתה המונחה ע"י תשקיף הקרן, וזאת בלי קשר לשאלה מיהם לקוחותיה ואף בלי לדעת מיהם מחזיקי המניות.

הסנגורים המלומדים מפנים לד"נ 35/79 יפת נ' מ"י (פ"ד לו (2) 197, 199). לטענתם קובע שם השופט לנדוי כי המבחן הינו: **"אם תאגיד שהנאשם הוא עובדו מספק שירות לצבור במישרין ולא בעקיפין בלבד"**.

מבחן זה הוצע לראשונה ע"י כב' השופט לנדוי בע"פ 972/74 אבוטבול נ' מ"י, פ"ד כט (2) 301. בפסק הדין נדונה השאלה האם חברת שמירה שספקה שומרים לרשות הנמלים הינה תאגיד המספק שירות לצבור, וכך קובע שם כבוד השופט לנדוי:

"צודק חברי באמרו שחברת השמירה אינה תאגיד המספק שירות לצבור, על כל פנים אין היא מספקת שירות כזה במישרין, אלא היא מספקת שומרים להנהלת המכס כדי ששומרים אלה ימלאו תפקיד צבורי, או כלשון החוק, יספקו שירות לצבור, במקום שוטרי המכס" (שם, עמ' 308).

בע"פ 624/82 וינטראוב נ' מ"י, פ"ד לו (4) 376, נטען ע"י הסנגור כי חברת "פי גלילות בע"מ" שהוקמה ע"י משרד האוצר במטרה להניח צנור להעברת דלק מחיפה עד גלילות, אינה תאגיד המספק שירות לצבור שכן היא אינה מספקת לצבור דבר במישרין. הסנגור הסתמך, בין היתר, על דברי השופט לנדוי בפס"ד אבוטבול.

על טענה זו עונה כב' השופטת מ' בן פורת כדלקמן:

"חוששתי שהסנגור גילה בדברי השופטים פנים שלא כהלכה. השאלה הקובעת היתה והינה, אם מעבידו של לוקח השוחד הוא תאגיד, אשר מתפקידו הבלעדי או העיקרי לספק שירות לצבור... האמירה שאין די במתן שירות לצבור בעקיפין, באה אך להבהיר שאופיו הציבורי של לקוח התאגיד (רשות הנמלים) אין בו כדי להשליך על אופיה של חברת השמירה עצמה שהיתה ונשארה חברה מסחרית רגילה... הנהלת המכס היא שספקה את השירות לציבור (בין היתר) באמצעות אותו שומר, ואילו חברת השמירה רק ספקה שרותי שמירה בלבד וזאת למתקשר החוזי ולא לצבור" (שם, בעמ' 379).

ובהמשך קובעת השופטת בן-פורת, בהתייחס לע"פ 291/78 (לא פורסם):

"עינינו הרואות כי ההגבלה על החברות בהסתדרות והעובדה, שהפעילות של עובדיה כללה גם קיום קשרים עקיפים עם אנשים למיניהם, לא מנעו מבעד מסקנתו של מ"מ הנשיא דאז,

השופט לנדוי לראות בתאגיד גוף הנותן לצבור שרות במישרין...
הטעם לכך הוא שהפעילות, כולל זו העקיפה, נובעת כל כולה
מצביונו הציבורי של התאגיד ומייעודו לספק שירות לציבור"
(שם, עמ' 381).

98. בענינו, המדובר בנהול קרנות נאמנות ע"י אילנות. קרנות נאמנות כשמן כן הן –
תאגידי העוסקים בנהול השקעות בנאמנות עבור הציבור שהוא בעל תעודות
השתתפות בקרן.

מנהל הקרנות אחראי לנהול ההשקעות בקרן עבור הציבור ולהפצת תעודות
ההשתתפות בקרב הציבור. לאור תפקיד זה ניתן לומר כי אילנות מספקת שירות
לצבור במישרין, גם אם הקשר עם הציבור הוא עקיף ונעשה באמצעות הבנקים
המהווים גורם מתווך.

טענת הסנגורים איננה הגיונית, בעיני. מי הם לקוחותיהם של קרנות הנאמנות אם
לא הציבור כולו? אמנם אילנות מנהלת בעצמה את קרן הנאמנות אך לא למען עצמה
או למען גורמים עלומים כלשהם, אלא למען הציבור אשר כספו מופקד בקרנות
אלה.

כאמור ע"י השופט ח' כהן בפס"ד אבוטבול: "נראה לי שהתאגיד המספק שירות
לציבור צריך ויהיה תאגיד שנוצר לשם שירות הציבור. ושירות זה הוא עיקר
תכליתו ועיסוקו" (שם, עמ' 305).

לדברי הסנגורים, אילנות פועלת לפי שקול דעתה וזאת בלי קשר לשאלה מיהם
לקוחותיה ואף בלי לדעת מי הם מחזיקי המניות.

תאור זה הולם את ההגדרה שאומצה ע"י כב' השופט ח' כהן בפס"ד אבוטבול:
"שהשרות לצבור המדובר בו בחוק זה, אינו אלא שירות הניתן לצבור כולו, מבלי
שנותן השירות יהא זכאי לבחור לו מקבלי שירותו כפי רצונו" (שם, עמ' 305).

לפיכך, הטענה נדחית.

99. טענה נוספת בפי הסנגורים ולפיה גוף הפועל למטרת רווח כתאגיד מסחרי אינו
נחשב כמי שמעניק שירות לצבור. בענין זה מפנים הם לפס"ד וינטראוב (בעמ' 381)
וכן לע"פ 122/84 מנצור נ' מ"י, פ"ד לח (4) 94.

בפס"ד מנצור ערכה השופטת ט' שטרסברג-כהן סקירה ממצה של המאפיינים
השונים שנשקלו על ידי בתי המשפט לצורך הגדרת התאגיד המספק שירות לצבור.
קביעת מאפיינים אלה לא באה לקבוע מסמרות בדבר פרשנות המונח, וכל מטרתה
הינה לציין אבני דרך בבוא בימ"ש לדון במקרה שלפניו.

בסופו של דבר קבע בית המשפט העליון, כי **בנקים** הינם תאגיד המספק שרות לצבור למרות היותם גופים מסחריים שעניינם לרווחים, וזאת בשל מאפיינים אחרים המתקיימים בהם.

נראה, כי לאור הלכה זו, לא העלו גם סניגוריהם של יתר הנאשמים, שהינם עובדי בנק דיסקונט, כל טענה כנגד היות מרשיהם עובדי ציבור.

בענייננו, טוענת התביעה כי המאפיינים שנקבעו בפס"ד **מנצור** טובים גם למקרה דנן וזאת בהתייחס אף למעמד החוקי של אילנות עפ"י חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד 1994-.

אכן הצדק עם התביעה. כמו הבנקים, כך גם קרנות הנאמנות הם חלק מהמערכת הפיננסית הלאומית במדינת ישראל. המחוקק ראה בחברה לנהול קרנות נאמנות חברה שיש לפקח עליה ופקוח הדוק זה מוצא ביטוי בחוק האמור. ליושב ראש הרשות לניירות ערך ולממונה על שוק ההון מוענקת סמכות פיקוח רחבה על הקרנות (ראה: "**סימן ד'**: מנהל קרן" וכן סעיף 97 - "**פקוח הרשות**").

סעיף 74 לחוק בא להבטיח את **טובת בעלי היחידות** וקובע כי: "**נאמן ומנהל קרן ימלאו את תפקידיהם וישתמשו בסמכויותיהם לטובת בעלי היחידות בלבד**" (ההדגשה שלי - א' ס').

סעיף 75 קובע במפורש את **חובת הנאמנות** שחלה על הנאמן ומנהל במילוי תפקידם ובשמוש בסמכויותיהם.

כפי שנקבע בפס"ד **מנצור**, והדברים הולמים גם לענייננו:

"הבנק ופקידיו אמורים לפעול בכל מה שקשור לכספי לקוחותיו המצויים בידי כשהם מונחים על ידי שיקול של טובת הלקוח. יחסי הבנקים והלקוח הינם יחסי תלות של הלקוח בבנק. זאת ועוד. "**הנאמנות הכפולה**" העשויה להתעורר באיזון האינטרסים של טובת הלקוח מחד גיסא ושל רווחיות הבנק מאידך גיסא, מצריכה מידה רבה של טוהר מידות, יושר והגינות. בגלל התלות של הלקוח בייעוץ פקידי הבנק ובשרותים שהם מעניקים, יכולה להוצר זמינות למעשי שחיתות. בין הבנקים ללקוחותיהם מתקיימים יחסי נאמנות, והלקוחות מונחים בכלכל ענייניהם הכספיים על ידי עובדי הבנקים, שהתנהגותם מצריכה רמה גבוהה של נקיין כפיים והמנעות מלהיות נתונים להשפעות בלתי ענייניות במהלך מילוי תפקידם כלפי כל פרט המהווה את צבור הלקוחות וכלפי הצבור בכללותו" (שם, עמ' 101; ההדגשות שלי - א' ס').

100. כמו בבנק, כך גם בקרנות נאמנות מתקיימים יחסי תלות אשר "שמשו קו מנחה למחוקק בקביעתם של דיני השוחד בתחולתם לגבי עובדי הצבור כפשוטם" (כדברי כב' השופט מ' שמגר, בע"פ 291/78 אשר מצוטטים בפס"ד מנצור, שם, עמ' 98).

המשקיע מקרב הצבור הרוכש יחידות השתתפות בקרן אינו יודע במה כספו מושקע בכל יום. הוא תלוי בהנהלת הקרן וסומך על שקול דעתה המקצועי, תוך הנחה כי כספי הלקוחות מנוהלים ביושר ובהגינות.

גם בנהול קרן נאמנות עלולה להתעורר בעית "הנאמנות הכפולה" באזון האינטרסים של טובת הלקוח, מחד גיסא ושל רווחיות הקרן, מאידך גיסא המצריכה "מידה רבה של טוהר מידות, יושר והגינות", כאמור בפס"ד **מנצור**.

ביטוי נוסף להיותן של קרנות הנאמנות חלק מהמערכת הפיננסית הלאומית נמצא בסעיף 7(ב) לחוק השקעות בנאמנות, הקובע כי ב"אישור הסכם הקרן" רשאי הממונה לשקול בין השאר את "המדיניות הכלכלית של הממשלה" זאת בדומה לחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א 1981- הקובע בסעיף 6 כי בין השקולים שיובאו בחשבון במתן רשיונות ילקח בחשבון השקול של מדיניות הכלכלית של הממשלה.

אשר על כן, ולאור מגמת הפסיקה למלא את רצון המחוקק ו"להרחיב את קשת הגופים אשר מן הראוי להחיל עליהם את דיני השוחד כדי לשמור על טוהר המידות של עובדי הציבור", כדברי השופטת בן-פורת בפס"ד **וינטראוב** (שם, עמ' 382), **ניתן לקבוע כי קרנות הנאמנות הינן תאגיד המספק שירות לצבור**. הן נותנות שירות לצבור בכללותו ולכל פרט הימנו מבלי שאלה יוכלו לבחור את מנהלי השירות; הן נותנות את השירות במישרין; הן נתונות לפיקוח ממשלתי הדוק בהיותן חלק מהמערכת הפיננסית הלאומית; הן מספקות לציבור שרות מקצועי חשוב, וכיו"ב.

אינני רואה מקום, איפוא להבחנה כלשהי בין מעמדם של הבנקים, לגביהם הוחלט כבר כי הם מהווים "תאגיד המספק שירות לציבור" (פס"ד **מנצור**), לבין מעמדן של קרנות הנאמנות.

מסקנתי היא, לפיכך כי נאשמים 2 ו-3, עובדי אילנות, הינם עובדי ציבור כהגדרתם בחוק, וניתן להרשיע גם אותם בעבירה של קבלת שוחד.

נורמה כללית ונורמה ספציפית

101. סניגורו של נאשם 2 טוען כי לא ניתן להרשיע את מרשו, עובד חברת אילנות, בעבירה של שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין, וזאת נוכח קיומה של נורמה ספציפית בסעיף 81(ג) לחוק להשקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד 1994-, שזו לשונו:

"דירקטור של מנהל קרן, חבר ועדת דירקטוריון שאינו דירקטור ועובד או מועסק ע"י מנהל קרן, לא יקבלו טובת הנאה כלשהי בקשר עם ניהול הקרן, זולת מידי מנהל הקרן".

מסקנתו של עו"ד רוזובסקי נוכח חקיקת סעיף זה הינה כי:

**"סעיף זה הינו מקרה מובהק של שוחד... אין מקום לעבירה זו
אלא בהנחה שלא מדובר בגוף שנותן שירות לציבור..."**
(עמ' 13 לסיכומיו).

אינני מסכים עם פרשנותו של הסניגור המלומד. סעיף 81(ג) לחוק ההשקעות המשותפות הני"ל, משנת 1994, לא בא לייצר את הוראות החוק הכללי ואף איננו בא להוציא את אילנות מכלל היותו "תאגיד המספק שירות לציבור", כפי שפורט בהרחבה לעיל.

ראשית, אין המדובר ביסודות עבירה שהינם בהכרח זהים בשתי הוראות החיקוק הני"ל. בעוד סעיף 81(ג) לחוק ההשקעות המשותפות דן ב"טובת הנאה כלשהי", מדבר סעיף 290 לחוק העונשין על קבלת שוחד, כאשר "האופי 'המושחת' של הנתונה /או הלקיחה הוא ההופך את המתת לשוחד" (השי"י קדמי, על הדין בפלילים, חלק שני, עמ' 981).

יכול איפוא ותהיה "טובת הנאה כלשהי" שלא תגיע לדרגת שוחד. ויכול והיסוד הנפשי הנדרש להוכחת העבירה שבסעיף 81(ג) הני"ל איננו זהה ליסוד הנפשי הנדרש להוכחת עבירת השוחד. גם העונש המירבי שבצידן של כל אחת מהעבירות – שנה אחת בגין סעיף 81(ג) לעומת שבע שנים בגין עבירת השוחד, מצביע על ההבדל המשמעותי ביניהן.

102. שנית, אין כל מניעה שנורמה כללית ונורמה ספציפית ידורו בכפיפה אחת, וניתן יהיה להאשים בגין שתיהן גם יחד.

כדברי השופט ח' כהן בע"פ 51/76 ראובן נ' מ"י, פ"ד ל (3) 14, בעמ' 17:

"נמצא שהחוק המיוחד והחוק הכללי בעינם ובתקפם עומדים זה ליד זה; וכשמעשה פלוני הוא עבירה לפי חוקים שונים, ובכללי זה גם לפי חוק מיוחד מכאן ולפי חוק כללי מכאן, ניתן להרשיע את הנאשם בשל כל אחת מן העבירות, הן לפי החוק המיוחד והן לפי החוק הכללי, ובלבד לא יוטל עליו עונש יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה".

(לענין תחולתן של נורמה כללית ונורמה מיוחדת ראה גם דברי כב' השופט שטרסברג-כהן בע"פ 5734/91 מ"י נ' לאומי ושות', פ"ד מט (2) 4, בעמ' 19-20).

שלישית, גם הסניגור עצמו מודה כי סעיף 81(ג) הני"ל נחקק רק לאחר ביצוע העבירות, נשוא תיק זה, וכלל לא היה בתוקף בעת ביצוען.

משום כך, נראה כי הבעיה כלל איננה מתעוררת, באשר במועד ביצוע העבירות היה בתוקף רק החוק הכללי (חוק העונשין), ודומה כי אף הסניגור המלומד לא הרחיק לכת עד כדי השמעת הטענה שחקיקת הנורמה המיוחדת מבטלת בדיעבד את תחולתה של הנורמה הכללית.

הטענה נדחית.

תרמית בניירות ערך - סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות-ערך

הרקע והטיעונים

103. לשוק ההון תפקיד מרכזי בכלכלת המדינה בהיותו, מחד גיסא, מכשיר לגיוס הון מן הצבור (השוק הראשוני), ומאידך גיסא אפיק השקעה מרכזי עבור הצבור על ידי מסחר בבורסה, הוא שוק ניירות הערך (השוק המשני).

"כדי ששוק ניירות הערך (הראשוני והן המשני) יוכל למלא ביעילות את תפקידיו הכלכליים עליו להיות מושפע אך ורק מהערכות המשקיעים בדבר רווחיות צפויה וסיכונים הכרוכים בהשקעה בפירמה. כל השפעה מלאכותית על גורמי התשואה והסיכון האמיתיים מעוותת את החלטות המשקיעים ובדרך זו מעוותת את הקצאת המקורות במשק" (דו"ח ועדת החקירה לענין ויסות מניות הבנקים הידועה גם בשם "ועדת בייסקי" (שם, בעמ' 55).

חוק ניירות ערך מיועד להבטיח כי הפעילות בשוק ניירות הערך תהא הוגנת, תקינה ותשקף אך ורק את הערכת המשקיעים בדבר הרווח וההפסד הצפויים להם בשל השקעה כזו או אחרת.

סעיף 54 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968- (להלן: החוק) בא להבטיח מניעת מעשי תרמית בקשר לניירות ערך ויש להבין את תכליתו החקיקתית על רקע המטרות אותן הוא בא להגשים והצרכים עליהם הוא אמור לענות.

וזו לשונו של סעיף 54(א)(2) לחוק:

**54" (א) מי שעשה אחת מאלה...
(2) השפיע בדרכי תרמית על תנודות השער של
ניירות הערך".**

סעיף 54(א)(2) אוסר בצוען של פעולות מניפולטיביות בשוק ניירות הערך אשר מטרתן התערבות בכוחות השוק – כוחות ההיצע והביקוש – והשפעה על תנודות שערי ניירות הערך תוך שמוש באמצעים מלאכותיים.

104. באישומים 2-11, 13, 15-20 ו-22 מייחסת התביעה לנאשמים בהם עבירה על סעיף 54(א)(2) לחוק, בגין מעשיהם בפרשיות השונות.

בפי סנגוריהם המלומדים של הנאשמים טענות משפטיות שונות בנוגע למטרתו ופרשנותו של הסעיף, אשר לפחות בחלקן ראויות להתייחסות.

סנגורם המלומד של נאשמים 1 ו-2 טען, כי במשור העובדתי המבחן הראוי וההכרחי הינו בדיקת ההשפעה בפועל, ובלשונו: **"מה היה קורה אם לא היית פועל בהנחה שאין ספקולציות אחרות"** (עמ' 1495 לפר').

לדעתו אין להסתפק בהוכחת הפעילות בלבד, וזאת מאחר שענין לנו בעבירת תוצאה.

הסנגור יוצא חוצץ כנגד טענתה של התביעה כי כל פעולה המבוצעת בבורסה, בין כשלעצמה ובין בהצטרפותה לפעולות של גורמים אחרים, משפיעה על תנודות השער של ניירות הערך ובשל כך אין צורך להוכיח השפעה בפועל בכל אשום ואשום. לדעת הסנגור לא רק שעמדה זו אינה נכונה אלא שהתביעה אף מנועה מלהעלותה.

התביעה סומכת יתדותיה על דברי כב' השופטת ב' אופיר-תום בת"פ (תל-אביב) 5470/92 מ"י נ' לוינהר (לא פורסם) אשר קבעה כדלקמן: **"כל פעילות בניירות ערך בשוק משפיעה בהכרח על שערי המניות הנסחרים בו"** (שם, עמ' 14).

כמו כן מפנה התביעה לע"פ 5052/95 שמואל ואקנין ואח' נ' מ"י (להלן: פס"ד ואקנין) אשר ניתן לאחרונה ע"י הרכב בית המשפט העליון, בראשות כב' הנשיא א' ברק. לדברי התביעה מסקנה זו עולה אף מפסק דין זה.

לטענת התביעה מאחר שבמועד נהול המשפט טרם נתן ביהמ"ש העליון דעתו ביחס לרכיב ה"השפעה" בעבירה זו ומחמת הזהירות, החמירה היא עם עצמה והוכיחה באמצעות עד מומחה מטעמה, מר י' מוטרו, כי אכן מבחינה עובדתית היתה השפעה. המומחה מטעמה "ניטרל" את פעילות הנאשמים בימי המסחר הרלבנטיים ובדק האם השער היה משתנה אילו באותו יום לא היו הנאשמים פועלים במסחר.

מנגד טוען הסנגור המלומד כי בפס"ד ואקנין לא התכוון כב' הנשיא ברק לקבוע כי כל פעילות בניירות ערך מהווה השפעה. לא זאת אף זאת, ביהמ"ש העליון מזהיר מקביעה כזו היוצרת הבחנה בלתי ברורה בין מניפולציה לספקולציה.

לדברי הסנגור:

"הגישה לפיה כל פעולה מהווה השפעה על השער - לא רק שאינה נכונה אלא היא כוללנית, חוצה את הגבול בין מותר ואסור, מנוגדת לרציונל האמור בפסק דינו של כבוד השופט ברק" (עמ' 37 לסיכומים בכתב).

עוד מוסיף וטוען הסנגור, כי לא רק שעל התביעה להוכיח ברמה העובדתית כי פקודות הקניה והמכירה השפיעו בפועל על תנודות השער, אלא שעל התביעה להוכיח כי שערן של נייר הערך עלה או ירד ואין די בהוכחה כי במעשיהם מנעו הנאשמים שינוי שער.

לדעתו, סעיף 54 מחייב פרשנות זאת ואף הוא מפנה לדברי כב' הנשיא ברק בפס"ד **ואקנין** המשתמש במילה "תנודה" (שם, בעמוד 22).

יסוד "ההשפעה בדרכי תרמית"

105. בפס"ד **ואקנין** קובע נשיא ביהמ"ש העליון כדלקמן:

"חוק ניירות ערך אינו מפרט מתי מתרחשת השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של המניה. על כך עלינו ללמוד מתוך התכלית המונחת ביסוד ההוראה. כפי שראינו ביסוד הוראת סעיף 54 לחוק ניירות ערך מונח הרצון להבטיח הגינות במסחר בניירות ערך, ולשם כך בא הרצון להבטיח גילוי, אשר יאפשר קבלת החלטות מודעות תוך שקילת הסיכון הסיכוי...".

ובהמשך:

"על רקע גישה תכליתית זו יש לבחון את המצבים השונים אשר על פי הטענה מהווים השפעה בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות הערך. בבחינה זו יש להזהר ולא לחצות את הגבול שבין האסור והמותר. לא כל ספקולציה היא מניפולציה. זאת ועוד: החיים עשירים מכל דמיון, אין זה ראוי לקבוע מראש רשימה סגורה של מצבים האסורים על פי הוראות סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך... עדיפה גישה אינדוקטיבית הנעה ממקרה למקרה ועל בסיס נסיון החיים המצטבר מרחיבה ומשכללת את תפיסותיה העקרוניות. על יסוד גישה זו, ומבלי לנסות כלל ליתן הגדרה כוללת ליסודות המרכיבים את העבירה על פי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך, ניתן לומר בבטחה כי מתן הוראות קניה או מכירה בלא רצון לקנות או למכור או מתוך רצון לגרום על ידי כך לשינוי במחיר המניה היא פעולה אסורה על פי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך.

יש בפעולה זו 'השפעה' על תנודות השער של ניירות הערך. השפעה זו הינה בדרכי תרמית שכן ההיצע או הביקוש אינו משקף תחזית כלכלית (נכונה או שגויה) באשר לערך המניה, אלא פעולה מלאכותית שמטרתה הינה אך התנודה בשערן של נייר הערך, פעולה שכזו אם היא מלווה במודעות לדרכי התרמית ובכוונה להשיג את תנודות השער - היא עבירה על סעיף 54(א)(2)

לחוק ניירות ערך" (שם, עמ' 21-22. כל ההדגשות מכאן ואילך הן שלי – א' ס').

106. מדברי טעם אלו נמצאים אנו למדים כי לאור תכליתו של סעיף 54(א)(2) יהיו מצבים שבשל העובדה כי הם מהווים פעילות מלאכותית מודעת שכוונתה לגרום להשפעה על שערן של נייר ערך, יחשבו הם כפעולות בדרכי תרמית על השער. אלו הן פעולות המניפולציה, להבדיל מפעולות הספקולציה, שבהן ההשפעה על שער נייר הערך היא תוצאת לוואי.

אבחנה זו נקבעה גם בדו"ח "הועדה להצעת הסדרים תחיקתיים בתחום שוק ההון" תשמ"ה-1985- הידועה גם בשם "ועדת גבאי":

"נוהגים להבחין בין פעילות מניפולטיבית אסורה לבין פעילות שיש בה כדי להשפיע על השערים אך אינה מוגדרת כאסורה, או פעילות של קניה או מכירה של ניירות ערך שלא נועדה להביא לשינוי שערים אם כי כתוצאת לוואי מבצעה אפשר שנגרם שינוי כזה" (שם עמ' 12).

יפה היא לענין זה ההבחנה בין מניפולציה לספקולציה שעורכת כבי השופטת בן-עתו בע"פ (ת"א) 352/79 מ"י נ' יעקב לוינקופ, פ"מ תש"מ (2) 221:

"מעיון בחומר העצום שהצטבר בנושא זה ניתן לסכם ולומר, כי ספקולציה היא מסחר הוגן בניירות ערך אם כי הוא מבוסס על המור מסוים, על פי הערכה שמקורה בהכרת השוק, בידע כלכלי ובפענוח העובדות והסיכויים. לעומת זה – מניפולציה היא פעולה כשירה המכוונת להשפיע על שערי המניות מעבר למה שמתחייב ממצב השוק... "מניפולציה" – כדי שתהווה עבירה – צריכה להעשות בדרכי תרמית" (שם, עמ' 236).

וראה גם דברי כבי השופט קלינג בע"פ 1112/93 (ת"א) חיים חרובי ואח' נ' מ"י (דינים מחוזי, כרך לב (8), 663):

"אין פסול גם בכך שהיוצר ביקוש לנייר ערך מסוים מצפה כי הדבר יביא לעלית מחירו, והמציע ניירות ערך למכירה מצפה כי ירד מחירם. ציפיות אלה נמנות על השיקולים שמניעים אנשים לקנות ולמכור. המחוקק אסר השפעה על מחירי ניירות הערך כאשר זו נעשית בתרמית, כאשר הבקוש או ההיצע לא נועדו להביא לרכישת ניירות ערך או למכירתם, אלא לשינוי השער" (שם, עמ' 5).

האבחנה בין מניפולציה לספקולציה מתמקדת ב**כוונה** להביא לשינוי השער ולא בשינוי השער כשלעצמו. אותה כוונה הממומשת בדרכי תרמית היא זו שמביאה לחציית הגבול בין האסור והמותר.

107. אשר על כן מקובלת עלי עמדתה של התביעה כי אין המדובר, בהכרח בעבירה תוצאתית וכי כמעט בכל פעילות בניירות ערך יש משום השפעה, ועל כן די בכך שהתביעה תוכיח פעילות זו לצורך הוכחת **רכיב ההשפעה**. (כך, למשל, בפס"ד **לוינהר** קובעת כב' השופטת ב' אופיר-תום כי בעצם הודית הנאשמים **בבצוע הרכישות** המתוארות בכתב האשום מתמלא היסוד הראשון של העבירה – ההשפעה על תנודות השער [שם, עמ' 7]).

חזוק חד משמעי לגישה הגורסת כי אין המדובר בעבירה תוצאתית ניתן למצוא בדו"ח הועדה להנפקת ניירות ערך, ולמסחר בהם, תמוז תשכ"ג-יוני 1963, הידועה גם בשם "**ועדת ידין**". דו"ח זה היווה בסיס לחקיקתו של חוק ניירות ערך. בפרק שישי שענינו הוראות כלליות נגד מעשי תרמית נאמר כדלקמן:

"המגמה הכללית היא לעשות לעבירה פלילית כל מעשה תרמית, הטעיה או הונאה מצד אדם כלשהוא בקשר להפצה; מכירה או קניה של ניירות ערך, כולל הפצת ידיעות, ... וכו'. האחריות הפלילית צריכה לנבוע מעצם המעשה הפסול כשהוא מבוצע בכוונת תרמית; ואין נפקא מינה אם המעשה גרם נזק או לאו"
(שם, עמ' 92).

פרשנות שתאמץ את טענת הסנגור תביא ליצירת מצב אבסורדי בו נאשמים שהוכח כי פעלו בבורסה בדרכי תרמית **בכוונה** להשפיע על שערן של נייר ערך, אך בשל גורמים שאינם תלויים בהם לא צלחה כוונתם, יזוכו.

זאת ועוד, נכון אני לקבוע כי בהשתמשו במילה "המשפיע" לא התכוון המחוקק להעלאת או הורדת השער, דווקא.

לא בכדי השתמש המחוקק במילה זו. דומני, כי גם **שמירה על שערן של נייר ערך** ומניעת ירידתו הינה "השפעה", במשמעות החוק, שהרי לא יעלה על הדעת כי בתי המשפט יזכו נאשמים שהוכח כי פעלו בשוק הערך בדרכי תרמית **בכוונה** לשמור על שערן של נייר ערך ולמנוע ירידתו, והצליחו במשימתם, אך משום שלא היתה ירידה או עלייה של השער. כל פרשנות אחרת תעקר את כוונת המחוקק ותשימה פלסטר.

108. טענה נוספת שמעלה הסנגור המלומד ואשר עלתה כבר בשלב הטעונים המקדמיים היא, כי מקום בו נענה ביקוש בהיצע ויש בפועל עסקה לא ייתכן מצג שווא.

הסנגור המלומד גורס כי השאלה שנשאלה בפס"ד לוינקופ - "**האם ה-ACTUS REUS של מעשה התרמית חייב הוא עצמו, להיות פסול או שמא יכול מעשה שאין בו פסול כשלעצמו להפוך לעבירה פלילית כאשר מתלווה לו מניע פסול**"

(שם, עמ' 236) - אינה נכונה שכן מדובר בעבירת תוצאה שבה כל התנהגות אסורה **אם** היא מביאה לתוצאה האסורה.

כפי שקבעתי לעיל, ההשפעה בפועל על שערן של נייר הערך אינה מעלה ואינה מורידה ואין היא תוצאה אסורה כשלעצמה, מקום בו היא מהווה תוצאת לוואי של פעילות לגיטימית בניירות ערך. אסורה היא הפעילות בדרכי מרמה המכוונת להשפיע על השער. התנהגות אסורה זו היא שמקרינה על התוצאה והופכת אותה לתוצאה לא רצויה ולא חוקית, ולא להפך.

השאלה האמורה נדונה בצורה רחבה בת"פ 5470/92 מ"י נ' לוינהר (לא פורסם) ע"י כב' השופטת ב' אופיר-תום כדלקמן:

"האם כדי להקים את יסוד התרמית על רגליו, צריך שהמעשה עצמו יהיה נגוע באלמנט של מירמה או שמא יתקיים יסוד זה, גם כאשר המעשה עצמו יתבסס על אמת, אך הכוונה שתלווהו והדרך בה יבוצע תבוססנה על שקר. לשון אחר, האם יש מקום לטענת ההגנה, לפיה, רק אילו ביצע הנאשם טרנסקציות כשהן לעצמן, שיקריות או מלאכותיות הן – כגון קניות ורכישות פיקטיביות (MATCHED SALES, WASH SALES, וכיוצא באלה) – רק אז קם יסוד התרמית על רגליו" (שם, עמ' 11).

על כך משיבה כב' השופטת ב' אופיר-תום בשלילה, ועמדתה נראית לי.

גישה זו מצאה ביטויה לראשונה בדברי כב' השופטת ה' בן עתו בענין **רוזנבוך** (ע"פ 1327/86 פ"מ תשמ"ט (2), 309):

"אפילו פעולה שבאופן רגיל היא לגיטימית ומותרת אם היא נעשית למטרה מניפולטיבית כדי ליצור מצג שווא בענין ערכן של מניות וכדי להשפיע על שערן היא פעולה הנעשית בדרכי תרמית" (שם, עמ' 318).

על דעה זו חזרה כב' השופטת בן עיתו בפס"ד **לוינקופ** והשופטת ב' אופיר-תום מאמצת פרשנות זו בפס"ד **לוינהר**, בקובעה כי:

"פרשנות זו של המונח, כך נראה, מתיישבת היטב עם המטרה החקיקתית העומדת בבסיס הסעיף שהיא הבטחת המסחר התקין וההוגן בשוק ההון ומניעת נצולו בדרכים מניפולטיביות" (שם, עמ' 12).

109. עוד מקשה הסנגור המלומד עו"ד רוזובסקי וטוען כי גם אם יקבע ביהמ"ש כי עסקה אמיתית יכולה להוות מצג שווא, עדיין לא מדובר במקרה דנן במצג שווא וזאת בשל ההבדל בין מניות לאגרות חוב.

לגרסתו, בעוד שבמניות הבקוש כשלעצמו נחשב למצג שווא מכיוון שהוא מטעה את הצבור לחשוב כי בידי עושה הפעולה מידע הנסתר מעיניו, הרי שבאג"ח המצב שונה. שכן, העובדה כי אדם רוכש אג"ח מסוג מסוים לא תגרום לאיש לחשוד שבידו מידע שענינו אותה אגרת חוב שכן שווי נייר הערך גלוי וידוע ולאיש אין ולא יכול להיות מידע שיכול לחול על אגרת חוב פלונית ולא על אלמונית. בשל הבדל זה, כאמור, גורס הסנגור כי לא נוצר בעניננו מצג שווא בעת המסחר באג"ח.

יסוד התרמית הוגדר בפסיקה כדלקמן:

"מצג שווא המתרחש בדרך של מעשה או מחדל שבו מוצגת במרמה עובדה הנחזית להיות את שאיננה, ואשר אינה מתאימה לתמונה האמיתית המתרחשת במציאות לגביה" (פס"ד לוינהר, עמ' 10).

כמתואר לעיל, במקרה דנן מייחסת התביעה לנאשמים תרמית במסחר באג"ח, ע"י תאום פעילות מסחר בינם לבין עצמם, הן במסחר בתוך הבורסה והן מחוצה לה.

תאום הפעילות נועד להבטיח השפעה על שערן של אגרות החוב - שמירה על השער או עליתו - שלאחריה, יכלו הנאשמים לבצע עסקה מחוץ לבורסה בה נמכר מלאי אגרות החוב שברשותם בשער אשר הושפע מפעילותם ושהיה גבוה מהשער בו נרכשו אגרות החוב על ידם.

בעצם פעולותיהם יצרו הנאשמים **מצג שווא** כי מתקיים בבורסה מסחר אמיתי - מסחר בין קונים מרצון למוכרים מרצון - מצג שלא היה בו ממש.

בפועל, מקום בו הזרימו הנאשמים פקודות קניה בהקפים גדולים פניהם לא היו נשואות לקיומו של מסחר אמיתי ותקין, שהינו תוצאה של הערכה כלכלית כלשהי. כל כוונתם היתה להשפיע במרמה על שערי אגרות החוב. אכן, בחלק מן המקרים בצעו הנאשמים רכישות ממש אך גם רכישות אלו כל מטרתן היתה למנוע ירידת שיערה של אגרת החוב ותו לא.

בפס"ד **רוזנבוך** סחר הנאשם עם עצמו, וביהמ"ש קבע, ברוב דעות, כי המדובר ב"**מניפולציה אסורה, כל עוד לא היה מוכן המשיב לכך שיווצר מסחר אמיתי במניה זאת בבורסה" (שם, עמ' 319).**

פרופ' נ' כהן, בספרה **בעלי מניות בחברה זכויות תביעה ותרופות**, קובעת כדלקמן:

"יצירת מצג שווא כאילו ישנה פעילות וביקוש בין קונה מרצון למוכר מרצון במניות מהווה עבירה על הסעיף הנדון" (שם, בעמ' 454, מצוטט בפס"ד חרובי, שם עמ' 8)

וראה גם דבריו של כב' הנשיא ברק בפס"ד **ואקנין** המצוטטים לעיל.

אשר על כן לא מצאתי כל טעם לקבל את האבחנה האמורה, שמציע הסניגור, והנני דוחה אותה.

110. באמור לעיל יש גם כדי ליתן תשובה לטענת סנגורו של נאשם 4, עו"ד שטיין, הקם וטוען כי מאחר וכוונת המחוקק להגן על המשקיע הסביר שלא יציגו בפניו מצגי שווא, הרי שסעיף 54(א)(2) מכוון לעבירות בהן הצבור **"הינו חלק מהעבירה"** ובלעדיו לא יכולה היא להתרחש, בעוד שבמקרה דנן הצבור לא הווה "שחקן", שכן לדבריו -

"גם אם הצבור היה מאוד רוצה ומאוד מבקש לא היה יכול לקנות שום דבר באותן עסקאות או באותן אגרות חוב כי אף אחד לא הציע לו לקנות שום דבר באותן עסקאות או באותן אגרות חוב כי אף אחד לא הציע לו לקנות וזה הבדל מהותי. כי זו מטרת החוק. היה מצב שמשו קנה ונעשתה איזו פעולה בחלק מהמקרים להעלאת השער ובחלק מהמקרים לא, השער עלה מסיבה טכנית, ומשו קנה לאותו אחד, גם אם הצבור היה רוצה לקנות משו באותם ניירות שהחזיקו לא יכול היה, כי לא היה במשחק" (עמ' 1516-1517 לפר').

טענתו של הסנגור רחוקה מלשכנע. בדבריו הוא מתאר פעילות הרחוקה מלהיות הוגנת, תקינה ומשקפת פעילות כלכלית גרידא, ואין לה בעיני כל בסיס חוקי.

אין ספק כי כוונתו של המחוקק הינה למנוע מצגי שווא, כאמור בהם הצבור מוטעה לחשוב כי המדובר במסחר אמיתי, בעוד שבפועל הוא אינו יכול לקחת חלק באותו מסחר שכן המסחר מתואם מלכתחילה. במקרה דנן, "ניטרלו" הנאשמים את הציבור מהשתתפות במסחר, בכך שביצעו עסקאות מתואמות ביניהם, ואין ספק כי הוראות סעיף 54(א)(2) נועדו למנוע מצב כגון דא.

מן הכלל אל הפרט

111. על פי הפסיקה שהתגבשה, כמפורט בהרחבה לעיל, ובמיוחד לאור האמור בפס"ד **ואקנין**, סבורני כי יש לקרוא את המלים **"השפיע בדרכי תרמית"** שבסעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך, כתיבה אחת. אין חובה לקבוע כי המדובר כאן בעבירה תוצאתית שלצורך הרשעה בה דרושה הוכחה של תנודת שערים **בפועל**, תוך ניטרול הפעילות הספציפית מיתר הפעולות שנעשו בבורסה.

היסוד הנפשי של העבירה לפי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך מתמצה בכוונה הפלילית "להשפיע בדרכי תרמית" על תנודות השער של ניירות הערך.

היסוד הפיסי הינו עצם רכישת או מכירת ניירות הערך הללו בבורסה (או מחוצה לה), שיש בכוחן להשפיע על תנודות השער, כשלמעשה הפיסי, נתלוותה, כאמור הכוונה הפלילית להשפיע על שער הנייר בדרכי מרמה. אין צורך להוכיח כי בפועל נגרמה תנודה כזאת או אחרת בשער הנייר (או שמא שער לא השתנה כלל), כתוצאה מפעילותם של הנאשמים, דווקא.

במצב דברים זה, אינני רואה מקום להיזקק לחוות דעתו המקצועית ולעדויות המפורטת של עד התביעה, מר יי מוטרו, אשר בדק ומצא כי תוך "ניטרול" של פעולות יתר המעורבים במסחר לגבי ניירות ערך ספציפיים כאלה או אחרים, הוכחה השפעה בפועל על שער הנייר, בעוד שבניירות ערך אחרים לא היתה השפעה שכזו.

מאידך, אינני רואה גם מקום להסתמך על חוות דעתו של העד המומחה מטעם ההגנה (נאשם 5), מר יפעת (נ1/91), השוללת את חוות-דעתו של מר מוטרו ואת שיטת ה"ניטרול" עליה התבסס, בהתייחס לאישומים 16 עד 20, העוסקים במניות.

חוששני, כי הסתמכות על חוות דעת אלה, או על העקרון הכללי של הצורך להוכיח השפעה בפועל מצד הנאשמים על שערי ניירות הערך, עשויה להביא לתוצאה אבסורדית, שבה אך במקרים בודדים וספורים בלבד תיתכן בכלל הוכחת העבירה לפי סעיף 54(א)(2). למשל, הוכחת העבירה תיתכן רק כאשר הקושרים או ה"משפיעים" על הנייר הינם ה"שחקנים" היחידים בשוק, ואין בילתם; דוגמא נוספת – כאשר כל כמות נייר הערך הספציפי נמצאת בידי גורם אחד, שאזי ניתן להזרים ביקושים מתואמים ולהעלות את שער הנייר באופן פיקטיבי; דוגמת אג"ח גליל 5419 שנרכש כולו במכרז (כ20- מיליון ערך נקוב), ע"י הנאשמים בתיק זה, ולאחר מכן הוזרמו לו ביקושים במטרה להעלות את שער (האישום ה-15).

סבורני, כי לא זו היתה התכלית החקיקתית של סעיף 54 לחוק ניירות ערך והוא לא התכוון לחול רק על אותם מקרים בודדים, לשיטת הנאשמים וסניגוריהם, כפי שפורטו לעיל.

במקרה דנן, הוכחה בבירור כוונתם הפלילית של הנאשמים להשפיע בדרכי תרמית על שערן של ניירות הערך שנרכשו לחשבונות המממנים השונים - וזאת הן מדבריהם והן ממעשיהם המוצהרים ברכישת הניירות ובמכירתם, בצורה שיטתית, קונספירטיבית ומתואמת מראש.

הוכח, כי ערכם של הניירות הללו עלה בעת המסחר בבורסה, או מחוצה לה, וכתוצאה מכך גרפו הנאשמים את הרווחים הנאים בהם חלקו.

בכך נתמלאו והוכחו יסודות העבירה של תרמית בניירות-ערך לפי סעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח1968-, ודינם של הנאשמים להרשעה בעבירה זו.

תחולת הסעיף על אג"ח ממשלתיות

112. טענה נוספת שמוצא אני לנכון להתעכב עליה באה מפי סנגורו של נאשם 3, עו"ד ורשה כבר בשלב הטעונים המקדמיים, ועליה הוא חזר אף בסיכומיו.

לטענתו, סעיף 54(א)(2) לא חל על אגרת חוב שהנפיקה הממשלה, אלא על מניות ועל אג"ח קונצרניות בלבד.

בסעיף 1 לחוק ניירות ערך מופיעה הגדרת "ניירות ערך" לצורך החוק כדלקמן:

"תעודות המונפקות בסדרות על ידי חברה, אגודה שתופית או כל תאגיד אחר ומקנות זכות חברות או השתתפות בהם או תביעה מהם, ותעודות המקנות זכות לרכוש ניירות ערך והכל בין אם הן על שם ובין אם הן למוכ"ז, ולמעט ניירות ערך המונפקים על ידי הממשלה או על פי חוק מיוחד".

בהמשך בא סעיף 54(ב) לחוק וקובע כדלקמן:

"בסעיף זה 'ניירות ערך' - לרבות ניירות ערך שאינם כלולים בהגדרה שבסעיף 1 ולרבות יחידות של קרן סגורה לפי חוק השקעות משותפות בנאמנות".

לכאורה ולמעשה, ניתן ללמוד כי בהוראה ספציפית זו החזיר המחוקק לחיקו של סעיף 54, בין השאר, את ניירות הערך המונפקים על ידי הממשלה שהוצאו מהתחלה במפורש בסעיף 1 לחוק. ואולם בא הסנגור וטוען כי בחוק להשקעות משותפות בנאמנות, תשנ"ד1994- (להלן: חוק ההשקעות) מוגדר ני"ע בסעיף 1 כדלקמן:

"כמשמעותם בחוק ניירות ערך לרבות ניירות ערך שהוצאו בידי המדינה".

לטענתו של הסנגור, "כמשמעותם בחוק" נאמר ולא "כמשמעותם בסעיף 1 לחוק". מכלל ההן בסיפא לסעיף 1 בחוק ההשקעות, נמצאים אנו למדים על הלאו בחוק ניירות ערך; שכן, אם ניירות ערך שהוצאו בידי המדינה וביניהם אגרות חוב ממשלתיות היו ניירות ערך כמשמעותם בחוק ניירות ערך (כולל ההגדרה המרחיבה שבסעיף 54) – לא היה מקום לסיפא בסעיף 1 לחוק ההשקעות.

113. טענה זו אין לאל ידי לקבלה. אין ספק כי הגדרת ניירות ערך בסעיף 1 לחוק ני"ע כוללת בין היתר אגרות חוב שהן כלשון הסעיף: "תעודות המונפקות בסדרה ע"י חברה, אגודה שתופית או כל תאגיד אחר ומקנות זכות... תביעה מהם" (ראה החלטתי בטענה הטרומית מיום 19.5.95 וההגדרות אליהן הפניתי – עמ' 65 לפר').

כך אף פסקה כב' השופטת ב' אופיר-תום בת"פ 1168/95 מ"י נ' תוכן הפקות בבית משפט השלום (לא פורסם):

"מוסכמת עלי עמדתה העקרונית של התובעת המלומדת שהמגמה הכללית הינה לראות במונח נייר ערך כשהוא לעצמו מונח רחב המתפרש גם על סוגים שונים של ניירות ערך בו כולל אג"ח. מוסכם עלי כי כזה הוא גם מובנו של המונח בחוק ניירות ערך תשכ"ח 1968- ובחוקים אחרים".

סעיף 1 לחוק ניירות ערך מוציא מגדר תחולתו של החוק "ניירות ערך המונפקים על ידי הממשלה או על פי חוק מיוחד". כוונת המחוקק היתה שלילת תחולת החובות המוטלות על פי החוק על חברה המציעה "ניירות ערך" לצבור, על ניירות ערך המונפקים על ידי הממשלה. אף הסנגור אינו חולק על כך כי אין ספק שאג"ח קונצרנית לא הוצאה מתחולת הסעיף ובהנפקתה חבה החברה בחובות על פי החוק כגון: הצעה לצבור רק על פי תשקיף (תקנות ניירות ערך [פרטי התשקיף מבנהו וצורתו] תשכ"ט 1969- דנות במפורש באגרות חוב קונצרניות).

מאחר שהמחוקק התכוון להחיל את האיסור הכללי על תרמית בניירות ערך גם על ניירות ערך שאינם כלולים בסעיף 1, טרח הוא לאמר זאת במפורש בהגדרה שבסעיף 54(ב); על משקל הפה שאסר הוא הפה שהתיר – הפה שהוציא מתחולה הוא הפה שהחזיר לתחולה.

כפי שאף מסביר פרופ' יי גרוס, בספרו **דיני ניירות ערך ובורסה** (המכון למחקר עסקים, אוניברסיטת ת"א, 1973):

"סעיף 54 לחוק ניירות ערך אין מקומו למעשה, במסגרת חוק זה שכן הוראותיו הן כלליות ואינן מתייחסות רק לניירות ערך המוצעים לציבור. תחולתו של הסעיף רחבה ומתייחסת לכל מכירה וקניה של ניירות ערך ולא דווקא במסגרת הצעה לציבור"
(שם, עמ' 282).

114. אם נאמץ את פרשנותו של הסנגור הרי שסעיף 54 יחול על תרמית המתבצעת באגרות חוב קונצרניות אך לא על תרמית באגרות חוב ממשלתיות, זאת בעוד שחלק גדול מאגרות החוק הנסחרות היום בבורסה הן אגרות חוב ממשלתיות שהונפקו באמצעות בנק ישראל. פרשנות זו אינה מתישבת עם כוונת המחוקק בחוקקו את סעיף 54 ולא עולה על דעתו, ואף לו נימוק אחד, מדוע ירצה המחוקק לעשות אבחנה בין אג"ח קונצרנית לאג"ח ממשלתית לצורך סעיף זה. גם הסניגור המלומד לא מצא נימוק משכנע לאבחנה שכזו.

מכל האמור לעיל, נמצאים אנו למדים כי מלשונו של חוק ניירות ערך עולה במפורש כי ניירות ערך שהונפקו על ידי המדינה, לרבות אגרות חוב, נכנסים לגדרו של סעיף 54. לפיכך, אין צורך לפנות לחוקים אחרים כדי לערוך השוואות וללמוד על המצוי בחוק ניירות ערך, כפי שביקש הסניגור המלומד, עו"ד ורשה, לעשות.

אשר להפנייה לחוק ההשקעות, כמפורט לעיל, דומני כי סניגור לא דק פורתא. בהפנייה בסעיף 1 לחוק ההשקעות לענין הגדרת "ניירות ערך" בחוק ניירות ערך, התכוון המחוקק, ללא ספק, להפנות לסעיף 1 לחוק ניירות ערך, המהווה את סעיף ההגדרות כפי שניתן ללמוד מכותרתו. מאחר שמסעיף 1 לחוק ניירות ערך הנ"ל הוצאו במפורש "ניירות ערך המונפקים על ידי המדינה", הרי שבא המחוקק ובסעיף 1 לחוק ההשקעות הוסיף להגדרה – "לרבות ניירות ערך שהוצאו בידי המדינה", והדברים ברורים.

115. לא ניתן לסיים את הדיון בהוראות סעיף 54(א) לחוק ניירות ערך מבלי לשוב ולהעיר – כפי שעשו מלומדים ושופטים בעבר – על ניסוחו הבלתי מושלם והבעייתי משהו של הסעיף הנ"ל.

המדובר בסעיף חוק פלילי אשר העובר עליו דינו ענישה הולמת, לרבות שלילת חירות עד מקסימום חמש שנים.

דומה, כי לא די בביטוי "השפעה בדרכי תרמית" ועל המחוקק היה לפרט, ולו בהגדרות כוללניות, אלו פעולות אסורות שיווה הוא לנגד עיניו בבואו לחוקק סעיף זה.

המלצה שכזאת מוצאים אנו בחלק ד' לדו"ח ועדת בייסקי שכותרתו "מסקנות והמלצות", וכך נאמר שם:

"אנו ממליצים להרחיב את ההוראה אשר בסעיף 54(א)(2) לחוק ניירות ערך המתייחסת למי 'שהשפיע בדרכי תרמית על תנועת השער של ניירות ערך'.
ההרחבה תבוצע כך שבמקום המילים 'ב'דרכי תרמית' תבואנה המילים 'בדרכי תרמית, תחבולה, תכסיס, פרסום עובדות מוטעות, העלמת עובדות או בדרך פסולה אחרת'" (שם, עמ' 369).

ראה גם דברי השופטת ב' אופיר-תום בפסק דין לוינהר באשר לבעייתיות המונח "דרכי תרמית", שם, עמ' 7 וכן את פסק דינו של בימ"ש זה בענין ת"פ (ת"א) 297/87 מ"י נ' רובינשטיין, פ"מ (תשנ"ב [1] 89, 106).

בנוסף, בעוד שבשיטת משפטנו נושא התרמית בניירות ערך מצוי בחיתוליו, הרי שיכול המחוקק הישראלי לצאת וללמוד מהוראות חוק בנושא זה המצויות בשיטות משפט זרות בהן כבר נצבר ניסיון חיים רב בתחום זה והחקיקה מבוססת על אותו ניסיון.

אולם, כל עוד נדונים אנו להסתפק בנוסחו האמור של הסעיף, לא נותר לבתי משפט אלא ללמוד מתוך תכלית החקיקה המונחת ביסוד הסעיף, מה הן הפעולות הנכנסות לגדרו.

ולענין זה מקובלת עלי מסקנתה של כב' השופטת ה' בן עתו בפס"ד רוזנבוך:

"כל עוד אין המחוקק מפרט את שורת האיסורים הספציפיים כנהוג במדינות מתוקנות, חייבים בתי המשפט לעשות הכל כדי לא לרוקן מתוכנו את הסעיף היחיד המצוי בחוק שיש בו כדי למנוע מניפולציות מזיקות ובלתי אחראיות" (שם, עמ' 923).

לו דעתי היתה נשמעת, הייתי ממליץ בפני המחוקק לשקול תיקון סעיף 54(א)(2) לחוק, בין היתר, ע"י הרחבת היסוד הפיסי של העבירה, כך שיחול על מי אשר **"השפיע או ניסה להשפיע בדרכי תרמית על תנודות השער של ניירות הערך"**.

סבורני, כי בתוספת המלים "ניסה להשפיע" יהיה כדי להשמיט, כאקט דקלרטיבי, במפורש את דרישת יסוד **התוצאה** של ההשפעה על נייר הערך - אף אם זו לא צלחה ולא הוכחה בפועל.

הדבר אף עולה בקנה אחד עם התיקון האחרון לחוק העונשין (תיקון מספר 39), ולפיו העונש המרבי של עבירת הנסיון זהה לעונש המרבי שניתן להטיל בגין העבירה המושלמת.

קבלת דבר במירמה – סעיף 415 לחוק העונשין

הוכחת יסודות העבירה

116. לנאשמים יוחסה בכתב האישום גם עבירה של קבלת דבר במירמה בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז 1977-. המושג "מירמה" מוגדר בסעיף 414 לחוק העונשין כדלהלן:

"מירמה' – טענת עובדה בענין שבעבר, בהווה ובעתיד, הנטענת בכתב, בעל פה או בהתנהגות, ואשר הטוען אותה יודע שאינה אמת או שאינו מאמין שהיא אמת".

בע"פ 281/82 אהרן אבו-חצירא נ' מ"י, פ"ד לז (3) 673, נקבע כי:

"מלשון ההגדרה למדים, כי כדי שאדם יימצא אשם בביצוע עבירת מירמה, על התביעה להוכיח שני מרכיבים עיקריים: (א) טענת עובדה שאינה אמת, על פי התנאים שבהגדרה הנ"ל. (ב) טענת המירמה הביאה אדם לידי מעשה או מחדל" (שם, עמ' 689).

ההלכה הפסוקה של בית המשפט העליון קובעת כי חייב להיות, איפא, קשר סיבתי בין מעשה המירמה לבין קבלת ה"דבר" בעקבות המירמה, לאמור:

”אפילו היתה במקרה דנן מירמה במובן החוק, הלכה פסוקה היא ששומה היה על התביעה הכללית להוכיח את הקשר הסיבתי שבינה לבין קבלת ה’דבר’” (ע”פ 555/77 שלמה רבי נ’ מ”י, פ”ד לב (2), 762, 774).

ההלכה בדבר יסודות העבירה של קבלת דבר במרמה, סוכמה לאחרונה ע”י כב’ השופט ט’ שטרסברג-כהן בע”פ 5734/91 מ”י נ’ לאומי ושות’ בע”מ ואח’; ע”פ 276/92 רובינשטיין נ’ מ”י, פ”ד מט (2) 4, המתייחס ספציפית לעבירות מירמה שנעברו, בין היתר, כלפי הבורסה לניירות ערך, כדלהלן:

”במרמה’ כמשמעותה בסעיף 415, היא יסוד עובדתי ויסוד נפשי. במישור היסוד העובדתי מבטא המונח את הדרישה להצגת מצג כוזב ואת דרישת הסיבתיות בין המצג להתרחשות המזיקה בדמות ‘קבלת דבר’ (ע”פ 331/87 סלמה נ’ מ”י, פ”ד מב (2), 298, בעמ’ 306).

מצג זה יכול שיתייחס אף לכוונה עתידית ויכול שיתקיים גם על-ידי שתיקה ועלמה של עובדות, אשר על פי הנסיבות מתבקש גילויין (פרשת ברזל, בעמ’ 601). חובת גילוי יכול שתקום מכוח הוראות דין, והפרת החובה עלולה להגיע כדי מצג כוזב (שם). במישור היסוד הנפשי, יסוד המירמה משמעו ‘הלך נפש של ידעיה’ שאותה טענה אינה אמת, או הלך נפש של ‘אי אמון’ באמיתות הטענה, המלווה את הצגת הטענה הכוזבת...’ (י’ קדמי, על הדין בפלילים [דיונון, כרך א’, תשנ”ד] 405). בנוסף מחייבת עבירת המירמה כי המציג יהיה מודע לאפשרות התרחשותה של התוצאה המזיקה כפועל יוצא מן המצג. קרי, נדרשת מודעות לרכיב התוצאתי ולרכיב הסיבתיות. כוונה במובן רצון בקרות ההתרחשות אינה נדרשת לעניין העבירה המושלמת של קבלת דבר במירמה (ראו פרשת ברזל, בעמ’ 565, תוך שבית המשפט מאזכר בהסכמה את ע”פ 839/78 מ”י נ’ אבני ואח’) (שם, עמ’ 20-21).

117. סניגורם של נאשמים 1 ו-2, עו”ד א’ רוזובסקי, טוען כי לא הוכח יסוד קבלת הדבר במירמה ע”י מרשיו, וגם אם הם קבלו ”דבר”, דהיינו, כסף – לא הוכח כי הקבלה נעשתה במירמה.

לא מצאתי ממש בטענה זו. אין ספק כי נאשם 1 עשה בכספי רשות הנמלים, ולקוחות נוספים שהיו בטיפולו במדור חברות, כבתוך שלו והשתמש בכספי הלקוחות על מנת לרכוש את אותם ניירות ערך, שנרכשו קודם לכן במחיר נמוך, יחסית לחשבוננו של אדלר (או המממנים האחרים). הוא עשה כן, ממילא, במחיר גבוה יותר מאשר ערכם של הניירות בעת שנרכשו לחשבונות המממנים.

צודקת התביעה הכללית בטענתה כי אילו פעל נאשם 1 לטובת לקוחותיו, הוא יכול היה לרכוש את ניירות הערך במכרז, במחיר זול יותר, כפי שהם נרכשו ע”י אדלר

והאחרים. תחת זאת פעל נאשם 1, יחד עם אחרים, להעלאה מלאכותית של שערי ניירות הערך ולרכישתם לחשבונות לקוחותיו בשער גבוה יותר, שהושג עקב הפעילות המניפולטיבית, כמפורט לעיל.

דומה, כי אף נאשם 1 עצמו היה ער ומודע לחלוטין לפעילות המניפולטיבית שנעשתה בדרכי מירמה כלפי רשות הנמלים ולקוחות אחרים, וכפי שהוא מסר בהודאתו ברשות:

”... לעתים נעשו עסקאות מחוץ לבורסה בשערים גבוהים שנקבעו. ואז למעשה רשות הנמלים רכשה בשער הגבוה שנסגר במסחר בעסקה מחוץ לבורסה...” (ת211/211, עמ' 12).

ובהמשך ההודאה:

**”ש. כלומר כשאתה אומר שהם לא ידעו ולא קיבלו דבר אתה מתכוון לכך שהם גם לא הרגישו שמתבצעות עסקאות פחות כדאיות בחשבונם?
ת. הם לא היו מודעים לזה כלל והיום בדיעבד אני מתחרט על מה שעשיתי לרשות הנמלים בחשבון, שכן מדובר בגרימת אי-רווח ללקוח כתוצאה מהקניות הללו שנעשו כפי שתיארתי לך בדפים קודמים ופה מדובר על סכום גדול של 1,000,000- ש”ח ואני מצטער על כך” (ת211/211, עמ' 19).**

ואם זו לא מירמה – לא ידעתי מירמה מהי.

118. לענין הקשר הסיבתי בין המצג שאיננו אמת לבין קבלת הדבר, דומה כי הדברים ברורים מאליהם ואינם טעונים פירושים נוספים.

בענין זה העיד מר מ' ליכט מרשות הנמלים כי: **”... לו ידענו על זה, לדעתי היינו מפסיקים את ההתקשרות עם בנק דיסקונט” (עמ' 457 לפר').** ובהמשך:

”... הייתי ממליץ להפסיק את הקשר כי בעיני החשוב ביותר הוא נאמנות בבנק” (עמ' 462 לפר'). (ראה לענין זה גם התייחסויותיהם של לקוחות נוספים – א' אפשטיין – “קרן מקפת”-ת283/283, עמ' 4; מ' שוויצר- “נדבכים” – ת282/282, עמ' 5).

אין ספק, איפוא, כי אם היו הלקוחות יודעים שנאשם 1 פועל לטובת האינטרסים האישיים שלו בהפקת הרווחים מהעסקאות הללו, יותר מכפי שהוא עושה כך למען לקוחותיו – הם לא היו מסכימים לכך, בשום פנים ואופן.

אשר על כן, ניתן לסכם ולקבוע כי המירמה שימשה **”כסיבה היעילה לקבלתו של הדבר”**, כאמור בפס”ד רבי (שם, עמ' 774).

”נסיבות מחמירות”

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...
משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

119. אשר ליסוד ה"נסיבות המחמירות" בסיפא לסעיף 415 לחוק העונשין, קובע השופט י' קדמי בספרו על הדין בפלילים, חלק א', בעמ' 414:

"ה'נסיבות המחמירות' יכול ותהיינה נעוצות: בתיחכומה של המרמה; או – בהיקפה ובמימדיה; או – בהיותה פרי מאמץ מתוכנן, שיטתי וממושך; או – במעמדו המיוחד של העבריין..."
וכו'.

דומני, כי כל הרכיבים הללו עליהם עומד השופט קדמי, התקיימו במקרה דנן. לאמור, המדובר במעשי מרמה שיטתיים ומתחכמים, בהיקף גדול ורחב של גריפת מיליוני שקלים, פרי מאמץ מתוכנן של מספר גורמים במוסדות שונים. אלה חברו יחדיו לתכנית משולבת ומניפולטיבית, תוך שהם מנצלים את מעמדם הרם באותם מוסדות כדי לבצע את מעשי המרמה הללו.

נראה, כי אלו אכן נסיבות מחמירות ביותר המצדיקות הרשעתם של הנאשמים בחלופה המחמירה שבסיפא לסעיף 415 לחוק העונשין.

כפל עבירות

120. הסניגורים המלומדים שבים וטוענים, את אשר טענו כבר בשלב הטענות הטרומיות, כי אין ניתן להרשיע את הנאשמים בכל העבירות המיוחסות להם בכתב האישום, באשר המדובר בכפל עבירות בגין אותו מעשה. לדעת סניגורו של נאשם 5, עו"ד י' דורון, העבירות של שוחד ושל תרמית בניירות-ערך או של קבלת דבר במרמה יחד עם מירמה והפרת אמונים בתאגיד, אינן יכולות לדור בכפיפה אחת, וניתן לייחס אותן לנאשמים באופן חלופי בלבד (סעיף 2, עמ' 3 לסיכומים בכתב).

כפי שקבעתי בהחלטתי לענין הטענות הטרומיות (עמ' 61 לפר'), אציין, שוב כי למרות ריבוי העבירות המיוחסות לנאשמים בתיק זה בכל אחד ואחד מהאישומים (חמש עבירות בכל אישום) – אינני רואה לקבל את הטענה כי מהבחינה המשפטית, לא ניתן להרשיע את הנאשמים בכל העבירות, שיסודותיהן הוכחו כדבעי.

בע"פ 5025/95 ואקנין נ' מ"י (טרם פורסם), נדחתה לאחרונה הטענה כי אין מקום ל"כפל הרשעה" בעבירות של קבלת דבר במרמה ושל תרמית בניירות-ערך, תוך שנקבע: "לטענה זו אין יסוד. כל אחת משתי העבירות האלה עומדת על רגליה היא. אין זהות ביסודות העובדתיים והנפשיים שבשתי העבירות" (שם, עמ' 20).

דברים דומים אמרה גם הש' שטרסברג-כהן בע"פ 5734/91 מ"י נ' לאומי ושות' (שם, עמ' 19-20), והדברים יפים גם לענייננו, על-אף שהם מתייחסים לסעיף 53(ב)(2) לחוק ניירות-ערך.

כפי שנקבע בע"פ 436/80 עמוסי ואח' נ' מ"י, פ"ד לה (2) 566, 569:

"... בית-המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות, שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה" (ראה גם ע"פ 51/76 ראובן נ' מ"י, פ"ד ל[3] 14).

הטענה נדחית.

סיכום

121. ניתן לסכם ולקבוע, כי הנאשמים כולם היו שותפים מלאים לביצוע עבירת קבלת דבר במרמה. מטבע הדברים היתה ביניהם "חלוקת תפקידים" ברורה ומפורטת ו"כולם תרמו להגשמת התוכנית הפלילית ועל כן יש לראותם כמבצעים בצוותא" עפ"י סעיף 29 לחוק העונשין, כאמור בע"פ 1632/95 משולם נ' מ"י (פ"ד מט 5) 534).

הנאשמים פעלו במרמה, תוך הצגת מצגי שווא שאינם אמת, הן כלפי המוסדות הפיננסיים בהם עבדו (בנק דיסקונט, אילנות), הן כלפי לקוחות הבנק (רשות הנמלים, קרן מקפת ואח') והן כלפי הבורסה לניירות ערך והציבור כולו.

כתוצאה ממעשי מרמה אלה, קבלו הנאשמים במרמה ובכחש את הכספים שהרוויחו בפעולות המניפולטיביות שביצעו, כמפורט לעיל, ואותם הם שלשלו לכיסיהם הפרטיים.

דומה, כי בכך נתגבשו הן היסוד הפיסי והן היסוד הנפשי של עבירת קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, ודינם של כל הנאשמים להרשעה בעבירה לפי סעיף 415 לחוק העונשין.

האחריות מכח דיני השותפות

122. מוסיפים הסניגורים וטוענים כי לא כל הנאשמים היו צדדים לעשייתה של עבירת קבלת הדבר במרמה, ועל כן לא ניתן להרשיעם בעבירה זו – בין מכח דיני הקשר ובין מכח דיני השותפות. כך, טוען סניגורו של נאשם 2, כי הוא "אינו מבצע בצוותא של עבירת קבלת דבר במרמה משום שלא ביצע כל פעולה במסגרתה או שאיפשרה אותה, לא היה מודע לקיומה... והעבירה (אם נעברה) היתה נעברת באותו אופן גם ללא קיומו" (סעיף 33.6, עמ' 33 לסיכומיו בכתב).

גם סניגורו של נאשם 4, עו"ד שטיין, טוען כי גם אם תוכח מעורבותו של הנאשם בפרשיות המיוחסות לו ב-20 האישומים בתיק זה, אין להרשיעו כעבריין עיקרי, או בלשון סעיף 29(א) לחוק העונשין, התשל"ז 1977- כ"מבצע בצוותא", אלא כמסייע בלבד.

אין לאל ידי לקבל טענות אלה.

מאחר שהמדובר בעסקאות סבוכות ומורכבות, הרי מטבע הדברים שלא כל נאשם, שהיה שותף לקשר הכללי ול"תכנית-האב", נטל חלק פיזי או ממשי בכל פעולה ופעולה של המעשה הפלילי, והדבר אף לא נדרש על פי החוק והפסיקה.

חלק מהנאשמים קבעו את שער הרכישה של הנייר; המממן רכש את ניירות הערך לחשבונו; נאשמים אחרים הזרימו ביקושים בבורסה לאותו נייר דווקא; לאחר עליית שערן של הנייר הוא נרכש ע"י ה"מחלץ" וכו' וכו'.

על פי דיני השותפות, ניתן לראות כל אחד ואחד מהנאשמים, כשותף מלא למעשי חבריו, אם אלה בוצעו במסגרת התכנית הפלילית המורכבת **שכולם היו שותפים לה**, ומבחינה זו מהווה כל אחד מהם "מבצע בצוותא".

כך קובע סעיף 29(ב) לחוק העונשין בלשון ברורה:

"המשתתפים בביצוע עבירה תוך עשיית מעשים לביצועה, הם מבצעים בצוותא, ואין נפקה מינה אם כל המעשים נעשו ביחד, או אם נעשו מקצתם בידי אחד ומקצתם בידי אחר" (ההדגשה שלי – א' ס').

כדברי השופט י' קדמי בע"פ 2652/95 רז ולוגסי נ' מ"י (דינים עליון, כרך מג, 883):

"'מבצע בצוותא' הוא - על פי ההגדרה שבסעיף 29(ב) לחוק - מי שנוטל חלק ב'ביצוע' העבירה, על ידי עשיית 'מעשה' המצוי, על פי טיבו, במעגל ה'פנימי' של ביצוע העבירה; כשלמושג 'ביצוע' לעניין זה, יש משמעות רחבה מעבר לעשיית מעשה המבטא את הרכיב ההתנהגותי של הגדרת העבירה. לעומתו, 'המסייע' - הינו זה ה'תורם' בהתנהגותו לביצועה של העבירה, אך תרומתו אינה מהווה 'מעשה' של ביצוע' כאמור, והיא נותרת 'חיצונית' למעגל 'ביצוע' העבירה..." (עמ' 17 לפסה"ד).

ויש להדגיש - אחריותם של הנאשמים לעבירת קבלת דבר במרמה, כמו גם ליתר העבירות בהן הואשמו בפרשיות השונות, איננה נובעת מדיני הקשר; וזאת, נוכח השינוי שחל בהוראות סעיף 499(ב) לחוק העונשין, לפיו הקושר קשר ישא באחריות פלילית גם על עבירה שלשמה נקשר הקשר **"רק אם היה צד לעשייתה לפי סימן ב' לפרק ה'"** לחוק.

במקרה דנן, מלבד עצם קשירת הקשר בין כל הנאשמים, הוכח בבירור כי הם היו צדדים לעשייתן של העבירות המושלמות, בין אם המעשים נעשו בצוותא חדא ובין אם בנפרד ע"י מי מבין הנאשמים האחרים, **בידיעתם ובהסכמתם** של כל השותפים גם יחד.

דעתי היא, כי הוכחה אחריותם של הנאשמים כולם לעבירות שנעברו בתיק זה, וזאת מכח דיני השותפות, גם אם הם לא ביצעו פיסית ואישית כל פעולה ופעולה הקשורה למעשים שהיוו את יסודות העבירה.

123. כפי שנקבע לאחרונה בע"פ 1632/95 משולם נ' מ"י (פ"ד מט (5) 534):

"הגם שסעיף 29(ב) נוקט לשון 'עבירה', אין אחריות המבצע בצוותא מצומצמת למעשה פלילי מסויים. מהקשרם של דברים עולה כי ההוראה חלה על השתתפות בביצוע התוכנית הפלילית, היכולה להיות מורכבת ממעשים פליליים אחדים, שכל אחד מהם מהווה עבירה כלשעצמו. כך, למשל, שוד בנק יכול להתבצע על-ידי כמה אנשים, שחלקו של כל אחד מהם מהווה עבירה: שותף אחד פורץ את הדלת, השני מאיים בנשק על הקופאית, השלישי מכה את השומר והרביעי נוטל את הכסף. כל אחד ממעשים אלה מהווה עבירה נפרדת. עבירת השוד מתהווה על-ידי שילוב מעשיהם הפליליים של השותפים" (עמ' 26-27 לפסק-הדין).

לענין אחריות המבצעים בצוותא, קבע בית המשפט בפס"ד משולם, והנסיבות ישימות גם לענייננו, כדלהלן:

"... מובן כי לא כל המערערים ביצעו את כל המעשים הפליליים הספציפיים המפורטים בכתב האישום. מטבע הדברים הייתה ביניהם חלוקת תפקידים. ואולם, כולם תרמו להגשמת התכנית הפלילית, ועל כן יש לראותם כמבצעים בצוותא עפ"י סעיף 29(ב) לתיקון 39" (שם, עמ' 28 לפסק הדין).

124. הסניגורים עוה"ד רוזובסקי ודורון מבקשים להיבנות על הערתה של כבי השופטת ד' דורנר בפסק-דין משולם, ולפיה: **"המערער לא נכנס לגדר מבצע בצוותא, שהרי הוא לא היה במקום ביצוע העבירה" (שם, עמ' 29), ועל כן הם סבורים כי לא ניתן להרשיע את מרשיהם בעבירה זו.**

אינני מקבל טיעון זה, שכן נושא נוכחותו או אי-נוכחותו של המבצע בצוותא בזירת העבירה טרם הוכרע סופית ע"י בית המשפט העליון, ובענין משולם הוחלט לקיים דיון נוסף.

והנה, בין לבין – לאחר הגשת סיכומי הצדדים וטרם נחתמה הכרעת דין זו – ראה אור ביום 4.8.96 פסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 4389/93, 4497/93 יוסי מרדכי ואח' נ' מ"י (פ"ד נ (3) 239), ובו ניתוח יסודי ומאלף של כבי הנשיא א' ברק, באשר לאבחנה בין מבצע בצוותא לבין מסייע, על פי הוראות תיקון מספר 39 לחוק העונשין.

נראה, כי בפסק דין זה קבע הנשיא ברק גדרות וכללים ברורים למדי באשר לאבחנה, הסבוכה למדי, בין העברייני העיקרי (המבצע בצוותא) לבין המסייע, תוך שניתן אף להבין מדבריו כי נוכחות המבצע בצוותא בזירת העבירה, איננה תנאי הכרחי לסיווגו של העברייני כמבצע בצוותא.

כאן המקום להדגיש, כי דווקא בעבירות מרמה ושוחד וכיוצא בהן, שהינן מטבע הדברים סבוכות, נפתלות ותלויות לא אחת בגורמים שונים ובמספר זירות אירוע – לא ניתן לדבר על "זירת פשע" אחת ויחידה בה נדרשת, להשקפת הסניגורים, נוכחותם של כל המבצעים בצוותא גם יחד.

כדברי הנשיא ברק בפסק דין **מרדכי הנ"ל**:

"השוני בין המבצע בצוותא לבין המסייע מתבטא בכך שהמבצעים בצוותא משמשים גוף אחד לביצוע המשימה העבריינית. כולם עבריינים ראשיים. האחריות של כל-אחד מהם היא ישירה. כל אחד מהם נוטל חלק בביצוע העיקרי של העבירה. תרומתו של כל-אחד מהמבצעים בצוותא היא 'פנימית'. כל אחד מהם הוא חלק מהמשימה העבריינית עצמה..."

אכן, לעניין הביצוע בצוותא תתכן חלוקת עבודה בין העבריינים, באופן שהם יפעלו במקומות שונים ובזמנים שונים, ומבלי שכל אחד מהם מיצה את העבירה, ובלבד שחלקו הוא מהותי להגשמת התכנית המשותפת. אחדות המקום והזמן אינה חיונית, ובלבד שהיא חלק פנימי של המשימה העבריינית..." (שם, פסקה 13 לפסק הדין, עמ' 13; ההדגשות שלי - א' ס').

דומה, כי נוכח דברים ברורים ונחרצים אלה, נסתם הגולל על טענותיהם של הסניגורים וניתן לקבוע בבירור כי הנאשמים כולם הינם "עבריינים ראשיים" בפרשה זו, בחינת "מבצעים בצוותא" על פי לשון החוק, וזאת לגבי כל העבירות בהן הואשמו בכתב האישום.

מרמה והפרת אמונים בתאגיד – סעיף 425 לחוק העונשין

125. התביעה מייחסת עבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד לנאשמים 1 עד 5. נאשם 1 הודה בעבירה של מרמה והפרת אמונים באשום 22, ומלבד זאת הוא כופר בכך בנוגע לשאר האשומים ואף יתר הנאשמים כופרים בעבירה זו.

וזו לשונו של סעיף 425 לחוק העונשין:

"מנהל, מנהל עסקים או עובד אחר של תאגיד, או כונס נכסים, מפרק עסקים, מפרק עסקים זמני, מנהל נכסים או מנהל מיוחד

של תאגיד, אשר נהג אגב מילוי תפקידו במרמה או בהפרת אמונים הפוגעת בתאגיד, דינו – מאסר שלוש שנים".

אין חולק, כי נאשמים 1, 4 ו-5 היו עובדי בנק דיסקונט בתקופה הרלוונטית וכי נאשמים 2 ו-3 היו עובדי "אילנות חברה לנהול קרנות נאמנות של דיסקונט בע"מ" (להלן: "אילנות").

היסוד היחיד מיסודות הסעיף הנ"ל שעליו התעכבו הסנגורים הינו יסוד "הפגיעה בתאגיד" שבסיפא לסעיף, אשר לטענתם לא הוכח במקרה זה.

על פי הפסיקה, פגיעה בתאגיד אינה דווקא מעשה הגורם נזק כספי או חומרי (ראה ע"פ 281/82 אבו-חצירה נ' מ"י, פ"ד לו (3) 673, 706) ולענין סעיף 425 לחוק העונשין, אין די בפגיעה בתדמיתו של התאגיד כשלעצמה כדי למלא אחר הדרישה של פגיעה בתאגיד "אלא אם ערעור תדמיתו של התאגיד בעיני הציבור יגרום גם לפגיעה בתאגיד" (ע"פ 121/88 מ"י נ' דרויש פ"ד מה (2) 663, 692).

למעשה, סלע המחלוקת בין הצדדים נוגע לפן העובדתי – האם אכן בפועל נגרמו לבנק דיסקונט ולאילנות פגיעה ממשית כתוצאה ממעשי הנאשמים. לטענת סנגורם של נאשמים 1 ו-2, כשלטענותיו מצטרפים יתר הסנגורים, לא הצליחה התביעה להוכיח פגיעה בתאגיד שהינה מעבר לפגיעה תדמיתית, גרידא.

הפגיעה בבנק דיסקונט

126. לטענת התביעה נגרמו לבנק דיסקונט מספר נזקים כתוצאה ממעשיהם של נאשמים 1, 4 ו-5 (להלן: הנאשמים) כדלהלן:

- א. הבנק נאלץ לפתוח בחקירה ובבדיקה פנימית וכן להעזר ביעוץ משפטי כדי לבדוק הן את הנזקים שנגרמו ללקוחות מדור חברות (אישומים 1-15 ואישום 22), והן את הנזקים שנגרמו לקופות הגמל (אישומים 16-20).
- ב. הבנק נאלץ לשלם פיצוי כספי ללקוחות מדור חברות בסך 11 מיליון ש"ח.
- ג. הבנק נאלץ לפצות את עמיתי קופות הגמל בסכום כולל של 3.5 מיליון ש"ח.
- ד. נגד הבנק תלויה ועומדת תביעה על סך 75 מיליון ש"ח של רשות הנמלים והרכבות, לקוחות מדור חברות.
- ה. הבנק חשוף לתביעות רבות אם יוודע לציבור מהם ניירות הערך ששעריהם הושפעו במרמה.
- ו. מאז גילוי הפרשה משכו אנשים רבים את כספיהם מקופות הגמל של דיסקונט.
- ז. הפסקת פעילות רשות הנמלים והרכבות בבנק דיסקונט בעקבות הפרשה וכן עזיבת לקוחות נוספים את הבנק.
- ח. נזק תדמיתי שנגרם לבנק שתוצאתו הישירה עזיבת לקוחות.

התביעה תומכת יתדותיה הן בעדותו של עו"ד א' בן חיים, שבתקופה הרלוונטית היה היועץ המשפטי של אגף ני"ע בבנק (הודעתו ברשות ניירות ערך - נ12/), והן בעדויותיהם של מר שי פיטשון, המבקר הפנימי של בנק דיסקונט, ושל מר אליקים, עובד אגף הבקורת של הבנק.

כמו כן מפנה התביעה לכתב התביעה שהוגש נגד בנק דיסקונט ע"י רשות הנמלים והרכבות (נ11/) וכן מכתב הבנק לרשות הנמלים והרכבות (נ10/).

מנגד, טוען סניגורם של נאשמים 1 ו-2 - שהתביעה לא השכילה להוכיח כי הבנק שילם פיצוי של 11 מיליון ש"ח בגין פרשת האג"ח ולא מסיבות אחרות. לדעתו, לא ניתן להתבסס על עדויות עובדי הבנק בענין הפיצוי ששולם לרשות הנמלים והרכבות, מאחר שדו"ח הבקורת הפנימית, שבעקבותיו ניתן לכאורה הפיצוי, לא הומצא להגנה עקב סרוב הבנק לחשוף חומר זה. בנוסף, לטענתו לא ניתן ללמוד מעדותו של עו"ד אלי בן חיים שהפיצוי שולם בגין פרשת אגרות החוב דווקא, שכן לדבריו אין אבחנה בין אישומים 1-15, 16-20 ו-22, מה גם שמעדות העד ליכט מרשות הנמלים והרכבות למד הוא כי גם הרשות אינה יודעת אם הפיצוי ניתן בנוגע לפרשת אגרות החוב. כמו כן טוען הסנגור שגם על כתב התביעה שהוגש על ידי רשות הנמלים והרכבות נגד הבנק (נ11/) לא ניתן להסתמך כאסמכתא לנוק שנגרם, שכן מכתב התביעה עולה בבירור שכל הנוק שנטען נגרם כתוצאה מהשוני במרכיב תיק ההשקעות אשר סוכם בין הצדדים.

אשר להפסקת פעילות רשות הנמלים והרכבות בבנק, לטענתו הרשות לא חדלה לעבוד עם הבנק עקב אישומים 1-15, אלא עקב אובדן כספים שנבע ממפולת בשוק המניות ועקב טענתם באשר להרכב התיק.

אשר לנוק התדמיתי – הוא כשלעצמו אינו רלוונטי ולא יכול לבסס את יסוד הפגיעה בתאגיד.

127. לטעמי, ניתן להסתפק בעדויותיהם החד משמעיות של עדי התביעה כדי לבסס את הנוק הממשי שנגרם לבנק בגין המעשים נשוא האישומים 1-15 ו-22 בכתב אישום זה.

הבדיקות באשר לפרשת אגרות החוב והבדיקות לגבי קופות הגמל בוצעו בנפרד, כפי שמעיד מר פיטשון:

"מיניתי שלושה צוותים לבדיקות: אחד באגף ניירות ערך ואחד הצוותים בדק בקופות גמל. בכל ראש צוות עמד רואה חשבון או כלכלן שבחנו את האג"חים והמניות, רכזו את החומר אצלנו באגף" (עמ' 1143 לפר').

וכן עדותו של עו"ד בן חיים:

”עשינו תחשיבים כדי למדוד מה גודל הנזק שנגרם לקופות הגמל עקב המעשים של אותם עובדי הבנק שנצלו מידע מוקדם. מאחר שמדובר בחברות שהן חברות בשליטת הבנק המנהלות את קופות הגמל, נקבע על דירקטורים חיצוניים שלנו וועדות הביקורת של הדירקטוריונים של אותן קופות גמל והבנק, שיש לבדוק את התחשיבים באמצעות מומחים חיצוניים. לאחר מלאכת החישוב של הביקורת הפנימית, הוזמנו שני מומחים לעניין זה, הצגנו להם את הפרטים ובקשנו חוות דעתם, ונהגנו בהתאם לחוות דעתם” (עמ' 372-373 לפר').

(וראה גם הודעתנו ברשות ני"ע - 12נ/1, ע' 3 ש' 17-24 באשר לבדיקה שבוצעה במדור חברות).

מהעדויות ומהמסמכים ניתן ללמוד כי הסכומים ששולמו ע"י הבנק כפיצוי לנזקים הינם כדלהלן:

- א. לרשות הנמלים – 7.7 מיליון ש"ח (ראה עדות עו"ד בן חיים עמ' 335 לפר' והודעתנו ברשות לני"ע 12נ/ עמ' 6 ש' 8-9).
- ב. פיצוי לקופות הגמל כ-3.5 מיליון ש"ח (ראה עדות עו"ד בן חיים עמ' 367 לפר').
- ג. סה"כ פיצוי ללקוחות הבנק – כ-11 מיליון ש"ח (ראה 12נ/ עמ' 4, ש' 31-30).

בנקודה זו יש לומר כי "אין אדם משים עצמו רשע", ולא כל שכן מוסד כספי אשר צפוי להתבע בסכומים עצומים וששמו הטוב מונח על הכף. דהיינו, הבנק לא היה מודה בנזקים שנגרמו ללקוחות אם לא היה משוכנע כי אלו אכן נגרמו; כפי שאומר עו"ד בן חיים:

”הבנק לא היה מוציא אגורה מכסו אילו לא חשב שזה מוצדק”
(עמ' 366 לפר').

ובהמשך -

”אני לא הייתי מאשר תשלום פיצוי לו לא שוכנעתי שיש לי סיכוי לעמוד בפני בית המשפט ובגלל ששוכנעתי שהפעולה בוצעה בצורה לא חוקית” (עמ' 368 לפר').

128. לטענת הסנגור, השתמש עו"ד בן חיים בבטוי "הרצת מניות ע"י ה"לדשטיין" כשהוא מדבר על הפיצוי ששולם לרשות הנמלים, ומכאן למד הסנגור שהפיצוי מיוחס ע"י הרשות לאישומים 16-20 (העוסקים במניות), דבר שלא יתכן. טענה זו מוטב היה לה שלא תטען. עו"ד בן חיים השתמש בבטוי השגור בפי כל בהתייחס למעשיהם של הנאשמים, ואין לי ספק שהדבר מובן גם לסנגור.

הסנגור מפנה לעדותו של העד ליכט מרשות הנמלים כדי להוכיח כי הפיצוי הכספי לא ניתן לרשות בשל פרשת אגרות החוב, דווקא. משום מה, נשמטה המלה המרכזית "לא" מציטוטו של הסנגור עו"ד רוזובסקי המביא מדברי העד (עמ' 20 לסיכומיו בכתב), וגם אם אניח לזכותו כי הדבר היה בשוגג, עדיין מדובר בעיני בתקלה חמורה. בדבריו אומר העד ליכט מפורשות כי: **"הפיצוי לא בא לנו באופן מפתיע"** (עמ' 460 לפר'). אמנם, רשות הנמלים לא ידעה למה לייחס את הפיצוי, אך זאת משום שלא היתה מצוייה עדיין בפרשה ובתוצאותיה, והבנק היה מנוע מלמסור לה פרטים, לאור דרישתה המפורשת של הרשות לני"ע כעולה מ**10/** ומעדות ליכט. עם זאת – היה ברור ונהיר הן לבנק דיסקונט והן לרשות הנמלים כי הרשות זכאית לפיצוי בגין מעשיהם של הנאשמים, עובדי בנק דיסקונט, והבנק אכן מיהר לפצותם, ולא בכדי.

כפי שעולה מ**11/**, כיום תלויה ועומדת אף תביעתה של רשות הנמלים נגד הבנק ובתביעה נכלל סך של 10 מיליון ש"ח בגין הפעולות שביצע נאשם 1, המכונות בכתב התביעה "המעילה".

בפרק ה' לכתב התביעה שכותרתו "הנוזק" (סעיף 50), נאמר כדלהלן:

- א. בנוסף או לחלופין, הרשות סבלה נזק ו/או הפסד בגין מעשה המעילה המפורט בסעיפים 22-27 לעיל.
- ב. בהתאם לנתונים ראשוניים ועל פי הערכת הרשות, היקף נזקה של הרשות בגין מעשה המעילה הוא סך של 10,000,000 ש"ח.
- ג. על כן חייב הבנק לשלם לרשות, בנוסף או לחלופין, את הסך האמור של 10,000,000 ש"ח.

בנוסף, כפי שטענה התביעה, לאחר שנתגלתה הפרשה הפסיקה רשות הנמלים את פעילותה בבנק בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיום 9.3.94 שעמד על כך.

אין ספק שבכך נגרם לבנק נזק כספי גדול שכן הבנק ניהל עבורה תיק גדל-מימדים שהיקפו מאות מיליוני שקלים (ראה עדות ליכט עמ' 458, **11/** - כתב התביעה פרק ג' "סיום ההתקשרות", וכן כתב ההגנה – עמ' 5 סעיף 18).

129. כמו כן, פרשה זו אשר לוותה ברעש תקשורתי ובענין ציבורי גדול, כדברי הסנגור בסיכומיו, וכונתה בפי העם והתקשורת "פרשת הדיסקונטאים" – גרמה לבנק דיסקונט נזק תדמיתי עצום אשר הוביל לעזיבת לקוחות את הבנק ואת קופות הגמל, כפי שהעיד עו"ד בן חיים:

"חשיפת הפרשה שהיתה בעתונות גרמה לבנק נזקים קשים מאוד, שעקרם נזקים של תדמית הבנק. זה התבטא בפניות רבות היקף של לקוחות שפנו בחששות שמא חשבונותיהם נפגעו ונעשו בהם פעולות בלתי חוקיות. יו"ר מועצת המנהלים של הבנק יצא בהודעה לעתונות ולכל אחד מהלקוחות אישית והודיע להם

שתנוח דעתם, שהבנק החל בחקירת הפרשה ובכל מקרה שימצא שנעשתה פעולה בלתי חוקית בחשבונו של לקוח הבנק יפצה אותו. זה נזק שנגרם מעצם הפרסום" (עמ' 354 לפר').

ובהמשך :

"ניכרה תנועה מאסיבית של משיכת כספים מקופות הגמל וגם מחשבונות הבנק" (עמ' 370 לפר').

לאור האמור לעיל, אין ספק כי התביעה השכילה להוכיח את הפגיעה הממשית והכואבת בבנק דיסקונט כתוצאה ממעשי הנאשמים. מאחר שהסנגורים לא חלקו על כך כי נתמלאו במקרה דנן יתר יסודות העבירה, ובהתמלא יסוד הפגיעה בתאגיד – לא נותר לי אלא להרשיע את הנאשמים 1, 4 ו-5, שהיו עובדי בנק דיסקונט בתקופה הרלוונטית – בעבירה זו.

הפגיעה באילנות דיסקונט

130. לטענת התביעה לאילנות נגרמו שני נזקים מוכחים :

הנזק הראשון – נזק תדמיתי אשר גרם בצורה ישירה למשיכת כספים מקרנות הנאמנות ולירידה בנתח השוק של אילנות בשוק קרנות הנאמנות. התביעה מסתמכת על עדותו של מנכ"ל אילנות, מר ש' אלקבץ :

"להערכת מבחינה תדמיתית, נגרם נזק שבא לידי ביטוי בעיקר בשניים אלה: תלונות לקוחות שהגיעו אלינו ושנית – בנתח השוק של אילנות. חלקה של אילנות מסך מערכת הנכסים של קרנות בארץ. לאחר שהפרשה נחשפה בעתונות, אילנות החלה לרדת בחלקה בנתח השוק בצורה דומננטית עד סוף 1994 בערך" (עמ' 979 לפר').

הנזק השני – עזיבת רשות הנמלים את אילנות. גם לענין זה מסתמכת התביעה על דבריו של אלקבץ :

"אסתכל על התוצאות שהיו לפחות לקוח אחד - רשות הנמלים, הם לבד משכו מאילנות 1% מסך המערכת" (עמ' 979 לפר').

מנגד טוענים הסנגורים כי לא הוכח כי לאילנות נגרם נזק כלשהו. לטענתם, מחקירתו הנגדית של אלקבץ עולה כי קביעותיו (שצוטטו לעיל) אינן מבוססות והינן הערכות שלו בלבד.

131. לאחר שבדקתי את חומר הראיות ושמעתי את טיעוני הצדדים, הגעתי למסקנה, כי הצדק עם הסניגורים בנקודה זו.

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין, 2. דוד בן טיבור וינמן, 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי, 4 ואח'...

מחד גיסא, קובע אלקבץ כי נתח של השוק של אילנות נפגע בשל חשיפת הפרשה, ומאידך גיסא הוא מאשר בהמשך דבריו כי יתכן שהירידה בנתח השוק נובעת מ"ביצועים גרועים".

להלן מספר ציטוטים מדבריו :

"כשמדברים על נתח השוק של מנהל קרנות נאמנות זה תלוי בין היתר בביצועים שלו" (עמ' 980 לפר').

"התנודות של סדר גודל של 1% (בנתח השוק – הוספה שלי) הן תנודות שבהחלט יכולות להיות" (עמ' 981 לפר').

ובאשר לעזיבת לקוחות בשל "ביצועים גרועים" אומר הוא -

"אני מסכים אתך שבהחלט גם לנתונים אלה יש אולי השפעה על עזיבת לקוחות, זה דבר שיכול להיות" (עמ' 982 לפר').

כמו כן, כשנשאל אלקבץ כיצד היה מגיב לו היה נאמר לו כי רשות הנמלים עזבה את אילנות דיסקונט בשל שקולי השקעה, הוא עונה :

"יכול להיות שלו קראתי זאת בעתון, הייתי אומר משהו אחר לגבי הנזק שנגרם לאילנות" (עמ' 981 לפר' – הדגשה שלי)

בסוף דבריו מאשר אלקבץ כי "אילנות לא שלמה פיצויים לאיזה שהם לקוחות" (עמ' 986 לפר').

132. הנה כי כן, עיינו הרואות שהערכותיו של אלקבץ אינן מוצאות תמיכה ואחיזה חד משמעית במציאות, והוא אף מסכים לכך, בהגינותו.

אמנם, יתכן כי מעשי הנאשמים גרמו לנזק תדמיתי שגרם לעזיבת לקוחות את אילנות וירידה בנתח השוק שלה בעקבות כך. אולם – כל עוד לא הוכח הדבר בצורה חד-משמעית וכל שיש בידי התביעה הן הערכות בלתי מבוססות, לא נותר לי אלא לקבוע כי נותר ספק בדבר הוכחת יסוד "הפגיעה בתאגיד", היינו הפגיעה באילנות, במקרה דנן.

אמת נכון, כי יש גם פסיקה המתייחסת לפירוש המונח "פגיעה בתאגיד" שהכירה גם בפגיעה תדמיתית – מעבר לפגיעה כספית – בתאגיד, כמאפשרת הרשעה בעבירה זו.

כפי שנקבע בע"פ 45/89 אריכא נ' מ"י :

"הפגיעה אינה חייבת להיות חומרית או כספית. האינטרס של התאגיד רחב מכך, וממילא גם היקף הפגיעה הוא מעבר לעניינים שבחומר".

(ראה גם ע"פ 293/89 סוקולובסקי נ' מ"י, פ"ד מו (3) 92, בעמ' 148-149).

אולם, במקרה דנן לא הוכחה, כאמור כל פגיעה כספית או חומרית באילנות ואף קיומה של "פגיעה תדמיתית" ישירה, מוטלת בספק.

לפיכך, הגעתי למסקנה כי יש לזכות את נאשמים 2 ו-3 מהעבירה של מרמה והפרת אמונים בתאגיד לפי סעיף 425 לחוק העונשין, התשל"ז1977-.

אחרית דבר

133. הנני מחליט כדלהלן:

להרשיע את נאשם 1, עופר הלדשטיין, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 1 עד 15 ובאישום 22 לכתב האישום, למעט העבירה של תרמית בניירות ערך לפי סעיף 54(א)(1) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח1968- שבאישום ה-22, וכן לזכותו מהאישום ה-21.

להרשיע את נאשם 2, דוד וינמן, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 1 עד 15 לכתב האישום, למעט העבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד, לפי סעיף 425 לחוק העונשין, התשל"ז1977-, מהן הוא מזוכה.

להרשיע את נאשם 3, אפרים קוצ'ינסקי, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 3 עד 15 לכתב האישום, למעט העבירות של מרמה והפרת אמונים בתאגיד לפי סעיף 415 לחוק העונשין, מהן הוא מזוכה, וכן לזכותו מהעבירות נשוא האישומים 1 ו-21 לכתב האישום.

להרשיע את נאשם 4, אהוד יעקב, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 1 עד 20 לכתב האישום.

להרשיע את נאשם 5, מרדכי מרקדו, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 16 עד 20 לכתב האישום.

לזכות את נאשם 6, מיכאל אורון ואת נאשמת 7, רינת אורון, מהעבירות שיוחסו להם באישום ה-15 לכתב האישום.

להרשיע את נאשם 9, אריה אדלר, בכל העבירות המיוחסות לו באישומים 1 עד 13 ובאישומים 16 עד 20 לכתב האישום.

ניתן והודע היום 25.9.1996 במעמד בעלי הדין.

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין , 2. דוד בן טיבור וינמן , 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי , 4 ואח'...
תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין , 2. דוד בן טיבור וינמן , 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי , 4 ואח'...

תפח 207/95 מדינת ישראל ואח'... נגד 1. עופר בן עמי הלדשטיין , 2. דוד בן טיבור וינמן , 3. אפרים בן משה קוצ'ינסקי , 4 ואח'...